

Ikke-hjemmehørende fisk i Danmark

Status 2025

NATURAL HISTORY MUSEUM OF DENMARK
UNIVERSITY OF COPENHAGEN

NATURAL HISTORY MUSEUM OF DENMARK
UNIVERSITY OF COPENHAGEN

Statens Naturhistoriske Museum

RAPPORT

Adresse

Øster Voldgade 5-7
DK-1350 København K
Danmark
Phone (45) 35322222
E-mail: snm@snm.ku.dk

Titel: Ikke-hjemmehørende fisk i Danmark – status 2025	Rapport nr. 2026_1	Dato 1. marts 2026
	Projekt nr. 1	Sider 86
Forfatter: Henrik Carl, Statens Naturhistoriske Museum, Københavns Universitet Kvalitetssikring: Peter Rask Møller, Statens Naturhistoriske Museum, Københavns Universitet	Emne Ikke-hjemmehørende arter	Distribution Offentlig
	Geografisk område Danmark Nordsøen Østersøen	

Rekvirent Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø	Kontaktperson PK
---	---------------------

4 keywords, Dansk 1. Ikke-hjemmehørende arter 2. Fisk 3. Danmark 4. Status 2025	4 keywords, English 1. Non-indigenous species 2. Fish 3. Denmark 4. Status 2025
---	---

Indhold

Resumé/English abstract.....	2
Introduktion.....	3
Adriatisk stør (<i>Acipenser naccarii</i>).....	6
Belugastør (<i>Huso huso</i>).....	8
Diamantstør (<i>Acipenser gueldenstaedtii</i>).....	11
Glatstør (<i>Acipenser nudiventris</i>).....	15
Hvid stør (<i>Acipenser transmontanus</i>).....	17
Kortsnudet stør (<i>Acipenser brevirostrum</i>).....	20
Sibirisk stør (<i>Acipenser baerii</i>).....	22
Sterlet (<i>Acipenser ruthenus</i>).....	26
Stjernestør (<i>Acipenser stellatus</i>).....	29
Amerikansk spadestør (<i>Polyodon spathula</i>).....	32
Båndgrundling (<i>Pseudorasbora parva</i>).....	34
Europæisk bitterling (<i>Rhodeus amarus</i>).....	38
Græskarpe (<i>Ctenopharyngodon idella</i>).....	41
Karpe (<i>Cyprinus carpio</i>).....	44
Marmorkarpe (<i>Hypophthalmichthys nobilis</i>).....	48
Næse (<i>Chondrostoma nasus</i>).....	51
Sølvkarpe (<i>Hypophthalmichthys molitrix</i>).....	53
Sølvkarusse/guldfisk (<i>Carassius auratus</i>).....	56
Brun dværgmalle (<i>Ameiurus nebulosus</i>).....	59
Fjeldørred (<i>Salvelinus alpinus</i>), kildeørred (<i>Salvelinus fontinalis</i>) og deres hybrid brøddingen..	62
Pukkellaks (<i>Oncorhynchus gorbuscha</i>).....	65
Regnbueørred (<i>Oncorhynchus mykiss</i>).....	68
Lille hundefisk (<i>Umbra pygmaea</i>).....	72
Sortmundet kutling (<i>Neogobius melanostomus</i>).....	74
Almindelig solaborre (<i>Lepomis gibbosus</i>)	77
Hybrider.....	81
Referencer.....	86

Resumé

Denne rapport gør status over udbredelsen af ikke-hjemmehørende fiskearter i Danmark baseret på registreringerne i Fiskeatlassets database. Mindst 50 ikke-hjemmehørende fiskearter er registreret i naturen i Danmark gennem tiden (siden ca. år 1560), og antallet har været stærkt stigende de senere årtier. Alene siden år 2000 er mindst 26 nye arter registreret, og hertil kommer en række hybrider, hvor en eller begge forældrearter er ikke-hjemmehørende. Ni af de ikke-hjemmehørende arter har etableret egentlige ynglebestande i Danmark. I kalenderåret 2025 er der registreret 26 arter af ikke-hjemmehørende fisk – herunder alle de ni ynglende arter. Alle 26 arter samt nogle af hybriderne får en grundig gennemgang i det følgende.

English abstract

This rapport gives a status of the non-indigenous fish species in Denmark based upon the registrations from the National Fish Atlas database. At least 50 non-indigenous fish species have been registered in the nature in Denmark through time (since around year 1560), and the number has increased rapidly in the last decades. Since year 2000, at least 26 new species have been found, and in addition to these species a number of hybrids, where one or both parent species are non-indigenous, have been found. Nine non-indigenous species have established breeding populations in Denmark. In the year 2025 a total of 26 species of non-indigenous fish species has been registered – among those all the nine breeding species. All 26 species and some of the hybrids will receive a thorough description in the following.

Introduktion

Siden omkring år 1560 er der registreret mindst 50 ikke-hjemmehørende fiskearter i danske fersk- og saltvandsområder (se Tabel 1). Et præcist antal kan ikke gives, da der fx findes flere oplysninger om fangster af cichlider og sugemaller, der ikke er sikkert artsbestemt, men blot er bestemt til familie. Antallet af fremmede fiskearter i vores natur er steget markant i de seneste årtier. Alene siden årtusindeskiftet er mindst 26 nye ikke-hjemmehørende fiskearter (plus en række hybrider) registreret. En del flere arter må forventes at dukke op i fremtiden, da adskillige findes i handlen herhjemme, og andre kan spredes hertil (fx gennem havet) fra vores nabolande, hvor de allerede er registreret. Som eksempel kan nævnes kinesisk sovekutling (*Perccottus glenii*), der er registreret i fx Polen, Tyskland, Holland og De Baltiske Lande. Foruden de arter, der er nævnt i Tabel 1, findes en række fund, hvor det antages, at der er tale om ”fiskeaffald”, og disse arter regnes ikke med. Det drejer sig fx om fundet af en (renset) kortfinnet makohaj (*Isurus oxyrinchus*) på Ishøj Strand den 25. august 2016, en australsk ravfisk (*Seriola lalandi*) fra en restplads ved Ovesø i Nordjylland den 26. december 2018 og fundet af hovedet af en guldmakrel (*Coryphaena hippurus*) på stranden lidt syd for Blokhus den 29. november 2020. Især den sidste kan dog være god nok, for en levende guldmakrel blev filmet ved Lysekil i Sverige i august 2025.

En stor del af de registrerede ikke-hjemmehørende arter er varmekrævende fisk, der er udsat fra akvarier: fx guppy (*Poecilia reticulata*), Panaws slangehovedfisk (*Channa panaw*), zebramuræne (*Gymnomuraena zebra*) samt to sugemaller (Loricariidae sp.). Sidstnævnte blev henholdsvis fundet død i en bæk ved Horsens i november 2020 og fanget i Skånsø i Sahl Kommuneplantage den 24. juni 2021, men de blev desværre ikke sikkert bestemt til art. Det samme gør sig gældende for en kuffertfisk (familien Ostraciidae), der blev fundet på Øster Hurup Strand i juni 2018 og en pindsvinefisk (*Diodon* sp.), der blev fundet død på Løkken Strand den 24. april 2021. Nogle få varmekrævende arter er også indslæbt ubevist. Det gælder fx Bermuda-slimfisk (*Hypleurochilus bermudensis*) og hanekam-slimfisk (*Scartella cristata*) og formodentlig også en sribet knivkæbefisk (*Oplegnathus fasciatus*), der blev fanget i det nordlige Kattegat i 2022 (Møller & Carl 2023). Forekomsten af de varmekrævende arter er typisk begrænset til ganske få fangster/fund af helt forbigående karakter, da de som udgangspunkt ikke er i stand til at overleve en dansk vinter. Der er dog også en gruppe af sydlige arter, der kan overleve i vores natur et helt liv, men som ikke er i stand til at reproducere sig. Det drejer sig om bl.a. græskarpe (*Ctenopharyngodon idella*), marmorkarpe (*Hypophthalmichthys nobilis*) og sølvkarpe (*Hypophthalmichthys molitrix*).

De resterende arter trives bedre i vores klima, men mange (fx størarterne) kan af forskellige årsager ikke yngle herhjemme, bl.a. fordi vores vandløb ikke er ret store. Ni ikke-hjemmehørende arter har etableret egentlige ynglebestande herhjemme. I ferskvand findes således ynglebestande af: almindelig solaborre (*Lepomis gibbosus*), brun dværgmalle (*Ameiurus nebulosus*), båndgrundling (*Pseudorasbora parva*), europæisk bitterling (*Rhodeus amarus*), karpe (*Cyprinus carpio*), kildeørred (*Salvelinus fontinalis*), lille hundefisk (*Umbra pygmaea*) og sølvkarusse/guldfisk (*Carassius auratus*). Desuden har næsen (*Chondrostoma nasus*) muligvis også dannet en enkelt ynglebestand, men oplysningen mangler endnu bekræftelse. Herudover er der nogle få sporadiske fund af yngel fra regnbueørred (*Oncorhynchus mykiss*), men der er ikke opstået egentlige ynglebestande. I havet yngler kun en enkelt ikke-hjemmehørende fiskeart, nemlig sortmundet kutling (*Neogobius melanostomus*) – som er den eneste ikke-hjemmehørende marine fiskeart, som optræder invasivt herhjemme (i både ferskvand og saltvand).

I nærværende status for 2025 findes en gennemgang af de 26 sikkert artsbestemte, ikke-hjemmehørende fiskearter, der er registreret i Fiskeatlassets database dette år. Kun observationer af fisk, der regnes som sikkert artsbestemte, fremgår af tekst og udbredelseskort. Fiskeatlasset er et landsdækkende kortlægningsprojekt med sekretariat på Statens Naturhistoriske Museum, der siden 2006 har stået for registreringen af alle fiskearters historiske og nutidige udbredelse i både ferskvand og saltvand herhjemme (se fiskeatlas.ku.dk). I løbet af de godt 20 år, Fiskeatlasset har eksisteret, har især kombinationen af Citizen Science og egne målrettede undersøgelser vist sig at være særdeles velegnet til at kortlægge udbredelsen af ikke-hjemmehørende fisk.

For yderligere information om ferskvandsfiskene henvises til *Atlas over danske ferskvandsfisk* (Carl & Møller 2012), og for saltvandsfiskene henvises til *Atlas over danske saltvandsfisk* (Carl & Møller 2026). Desuden er der yderligere informationer at hente i tidligere udgaver af nærværende rapport ”Ikke-hjemmehørende fisk i Danmark – status” (Carl 2020a,b; Carl 2021; Carl 2023; Carl 2024; Carl 2025). Fx er der i de seks foregående rapporter grundige artsafsnit for de arter, der senest er registreret i årene 2019-2024. Det gælder guppy, punkttrommefisk, sølv laks og stribet knivkæbefisk.

Tabel 1. Ikke-hjemmehørende fiskearter registreret i Danmark

Art	Første fund	Seneste fund	Yngler	Frekvens
Adriatisk stør (<i>Acipenser naccarii</i>)	2016	2025	Nej	Meget fåtallig (udsat i en enkelt put-and-take-sø).
Almindelig solaborre (<i>Lepomis gibbosus</i>)	Ca. 1982	2025	Ja	Spredte ynglebestande i store dele af landet.
Amerikansk spadestør (<i>Polyodon spathula</i>)	Ca. 2009	2025	Nej	Få fund/udsætninger.
Atlantisk trommefisk (<i>Micropogonias undulatus</i>)	2008	2018	Nej	Kendt fra to fund.
Belugastør (<i>Huso huso</i>)	2010	2025	Nej	Fåtallig (primært som udsat i put-and-take-søer).
Bermuda-slimfisk (<i>Hypleurochilus bermudensis</i>)	1934	1934	Nej	Et enkelt fund.
Brun dværgmalle (<i>Ameiurus nebulosus</i>)	Ca. 1930	2025	Ja	En enkelt ynglebestand (måske to) samt en række enkeltfund.
Båndgrundling (<i>Pseudorasbora parva</i>)	2002	2025	Ja	Nogle relativt få ynglebestande.
Canada-rødding (<i>Salvelinus namaycush</i>)	1962	1974	Nej	Enkelte udsætninger/fangster af ældre dato.
Cichlidae (ubestemt) (Cichlidae sp.)	Ca. 2001	Ca. 2010	Nej	Enkelte fund.
Diamantstør (<i>Acipenser gueldenstaedtii</i>)	Ca. 1992	2025	Nej	Fåtallig (primært som udsat i put-and-take-søer).
Dronningekejserfisk (<i>Holacanthus ciliaris</i>)	1935	1935	Nej	Et enkelt fund.
Europæisk bitterling (<i>Rhodeus amarus</i>)	Ca. 1990	2025	Ja	Nogle få ynglebestande.
Fjeldørred (<i>Salvelinus alpinus</i>)	1866	2025	Nej	Forholdsvis sjælden (primært i put-and-take-søer).
Glatstør (<i>Acipenser nudiiventris</i>)	2021	2025	Nej	En enkelt udsætning i en put-and-take-sø
Græskarpe (<i>Ctenopharyngodon idella</i>)	1968	2025	Nej	Spredte fund over hele landet.
Guppy (<i>Poecilia reticulata</i>)	Ca. 2000	2019	Nej	Få fund af forbigående karakter.
Hanekam-slimfisk (<i>Scartella cristata</i>)	1934	1934	Nej	Et enkelt fund.
Hvid stør (<i>Acipenser transmontanus</i>)	2015	2025	Nej	Fåtallig (udsat i put-and-take-søer).

Iberisk barbe (<i>Luciobarbus comizo</i>)	Ca. 2015	Ca. 2015	Nej	Udsat i en kanal på Amager, men ikke genfundet.
Karpe (<i>Cyprinus carpio</i>)	Ca. 1560	2025	Ja	Ynglebestande og fund over hele landet.
Kildeørred (<i>Salvelinus fontinalis</i>)	Ca. 1900	2025	Ja	Få ynglebestande. Udsættes i put-and-take-søer.
Kongelaks (<i>Oncorhynchus tshawytscha</i>)	1879	1879	Nej	En enkelt udsætning.
Kortsnudet stør (<i>Acipenser brevirostrum</i>)	2023	2025	Nej	20 stk. udsat i en put-and-take-sø.
Kuffertfisk (Ostraciidae sp.)	2018	2018	Nej	Et enkelt fund af en død kuffertfisk på en strand.
Lille hundefisk (<i>Umbra pygmaea</i>)	1987	2025	Ja	Enkelte ynglebestande i Sydvestjylland.
Marmorkarpe (<i>Hypophthalmichthys nobilis</i>)	1987	2025	Nej	Få fund i både havet og i søer.
Sort molly (<i>Poecilia sphepops</i>)	Ca. 1987	Ca. 1987	Nej	Et enkelt fund.
Næse (<i>Chondrostoma nasus</i>)	2015	2025	Nej	Enkelte udsætninger/fangster.
Panaws slangehovedfisk (<i>Channa panaw</i>)	2004	2004	Nej	Et enkelt fund.
Pindsvinefisk (<i>Diodon</i> sp.)	2021	2021	Nej	Et enkelt fund.
Pukkellaks (<i>Oncorhynchus gorbuscha</i>)	1958	2025	Nej	Forholdsvis få fund - flest i 2017.
Punkttrommefisk (<i>Leiostomus xanthurus</i>)	2024	2024	Nej	Tre fund.
Regnbueørred (<i>Oncorhynchus mykiss</i>)	1897	2025	Måske	Meget talrig pga. løbende udslip og udsætninger.
Rødstrubet ørred (<i>Oncorhynchus clarkii</i>)	1962	Ca. 1966	Nej	Enkelte udsætninger/fangster af ældre dato.
Sibirisk stør (<i>Acipenser baerii</i>)	2000	2025	Nej	Fåtalig (primært som udsat i put-and-take-søer).
Småmundet ørredaborre (<i>Micropterus dolomieu</i>)	Ca. 1959	Ca. 1959	Nej	En enkelt udsætning.
Sortmundet kutling (<i>Neogobius melanostomus</i>)	2008	2025	Ja	Meget alm. i især sydøstlige del af landet (primært i havet, men findes også i ferskvand).
Sterlet (<i>Acipenser ruthenus</i>)	2010	2025	Nej	Meget fåtalig (primært udsat i put-and-take-søer).
Stjernehimlemuræne (<i>Echidna nebulosa</i>)	1982	1982	Nej	Et enkelt fund.
Stjernestør (<i>Acipenser stellatus</i>)	2010	2025	Nej	Meget fåtalig (primært i put-and-take-søer).
Stormundet ørredaborre (<i>Micropterus salmoides</i>)	1901	1909	Nej	Få udsætninger og genfangster.
Stribet knivkæbefisk (<i>Oplegnathus fasciatus</i>)	2022	2022	Nej	Et enkelt fund i havet.
Sølvkarpe (<i>Hypophthalmichthys molitrix</i>)	1987	2025	Nej	Fåtalig.
Sugemalle (Loricariidae sp.)	2020	2021	Nej	To fund (ikke sikkert bestemt til art).
Sølvkarusse/guldfisk (<i>Carassius auratus</i>)	Ca. 1880	2025	Ja	Ynglebestande og fund over hele landet.
Sølvlaks (<i>Oncorhynchus kisutch</i>)	2017	2018	Nej	Få fund.
Sølvpacu (<i>Piaractus brachipomus</i>)	2013	2013	Nej	Et enkelt fund samt et eDNA fund.
Vimme (<i>Vimba vimba</i>)	2016	2016	Nej	Udsat i flere småsøer på Sjælland og Amager, men ikke genfanget.
Zebmuræne (<i>Gymnomuraena zebra</i>)	2002	2002	Nej	Et enkelt fund.

Adriatisk stør (*Acipenser naccarii*)

Adriatisk stør fra put-and-take-søen Blue Rock på Sydfyn. © Allan Nielsen.

Beskrivelse

Den adriatiske stør er en sjælden størart, der angiveligt kan blive ca. 200 cm og mere end 25 kg, men maksimalstørrelsen er dårligt kendt. Ligesom de øvrige størarter (familien Acipenseridae) kan den kendes på, at den har fem rækker af benskjolde langs kroppen, fire skægtråde under snuden, en tandløs mund og en asymmetrisk hale. Fra de øvrige både hjemmehørende og ikke-hjemmehørende størarter i Danmark kendes den lettest på, at snuden er speciel, idet den er tydeligt afsat fra resten af hovedet. Skægtrådene sidder tættere på snudespidsen end på munden. Ryggens og sidernes benskjolde er lysere end den omgivende hud, mens bugskjoldene oftest er lidt mørkere (gullige) end selve bugen.

Overordnet udbredelse

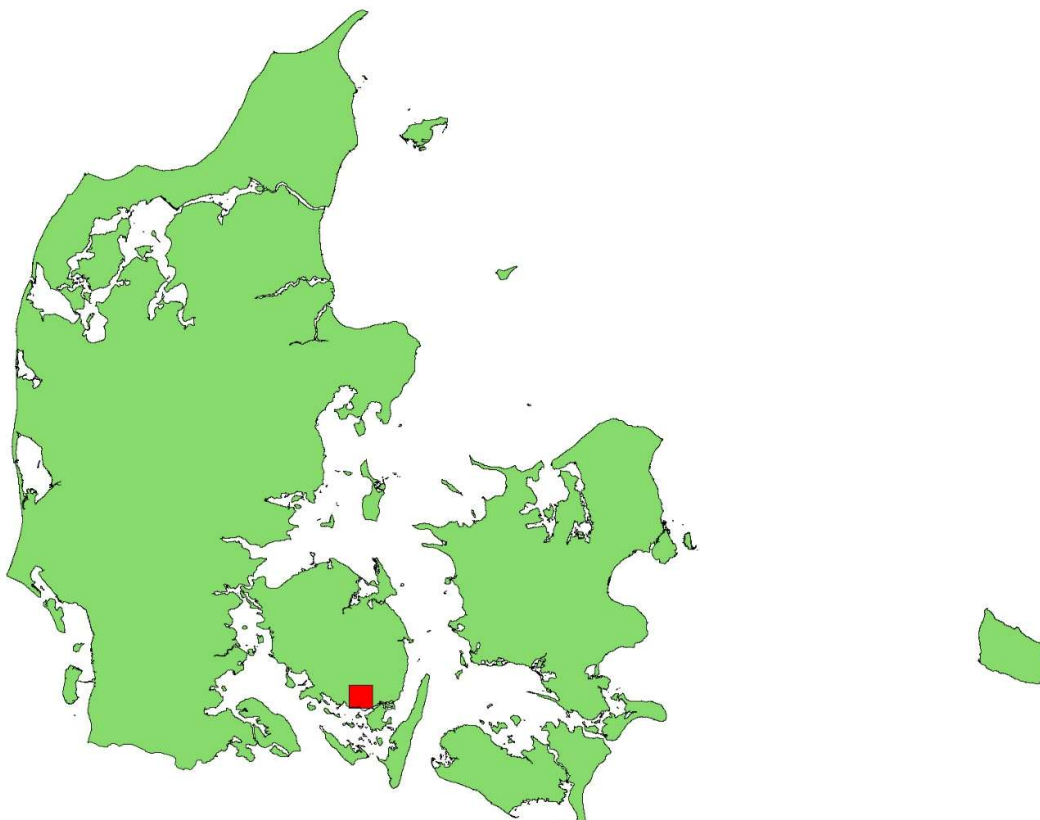
Den adriatiske stør findes naturligt i de kystnære dele af Adriaterhavet samt i tilløbene fra Po-floden i Italien til floden Buna i Albanien. Den er kritisk truet ligesom mange andre størarter, og den er forsvundet fra størstedelen af det oprindelige udbredelsesområde. Der er muligvis en enkelt vild ynglebestand tilbage i Po-floden, men de fleste steder findes den kun som følge af italienske udsætningsprogrammer. Med menneskets hjælp er den i mindre grad spredt til vande uden for det oprindelige udbredelsesområde, men der er ikke opstået ynglebestande som følge af udsætningerne.

Historisk udbredelse i Danmark

Arten er så vidt vides kun importeret til Danmark en enkelt gang, og det drejer sig om 21 stk. på op til ca. 10 kg, der blev udsat i put-and-take-søen Blue Rock ved Vester Skerninge på Fyn i 2016. De udsatte fisk er fanget (og genudsat) løbende siden da i størrelser op til 15,5 kg (i 2023).

Registreringer i 2025

Fiskeatlassets database rummer oplysninger om enkelte fangster af adriatiske stører i put-and-take-søen Blue Rock på Fyn i 2025. Fiskene ser ud til at trives i søen.

Registreringer af adriatisk stør i Danmark (2016-2025). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Artens betydning i Danmark

Det vurderes, at de udsatte adriatiske stører ikke har nogen nævneværdig betydning for den danske natur, og dette vil næppe ændre sig i fremtiden. På nuværende tidspunkt er der som nævnt kun udsat 21 eksemplarer, og det er usandsynligt, at arten vil komme til at optræde i så store tætheder herhjemme, at den kan påvirke andre arter eller selve økosystemet. Artens krav til ynglesteder i floderne opfyldes nemlig slet ikke i Danmark (vandløbene er for små og klimaet alt for koldt), så der er ikke fare for, at der opstår ynglebestande. Der er heller ikke fare for, at der udsættes så mange adriatiske stører, at disse fisk i sig selv vil give problemer. Størerne er nemlig ganske dyre i indkøb, og arten er meget sjælden i handlen. Herudover er det en af de lidt mindre størarter, og i put-and-take-søerne, hvor de fleste størudsætninger foregår, udsættes nu især større arter som hvid stør og belugastør. Skulle der på et tidspunkt opstå ønske om at fjerne de udsatte fisk igen, vil det forholdsvis let kunne lade sig gøre at fiske dem op i forbindelse med målrettet lystfiskeri.

Belugastør (*Huso huso*)

Belugastør på 133 kg fra udsætningen i Nordvestsjælland's Fiskepark, maj 2023. © Henrik Carl.

Beskrivelse

Arten har som alle størarter i familien Acipenseridae fem rækker af benskjolde, fire skægtråde og en asymmetrisk hale. Belugastøren kendes fra de øvrige arter af stører i Danmark på en meget bred halvmåneformet mund, der når fra side til side på hovedets underside. Desuden er skægtrådene flade i bagkanten. Det er den største af alle stører, og den kan blive 800 cm og 3.200 kg. I Danmark findes belugastører op til mindst 133 kg.

Overordnet udbredelse

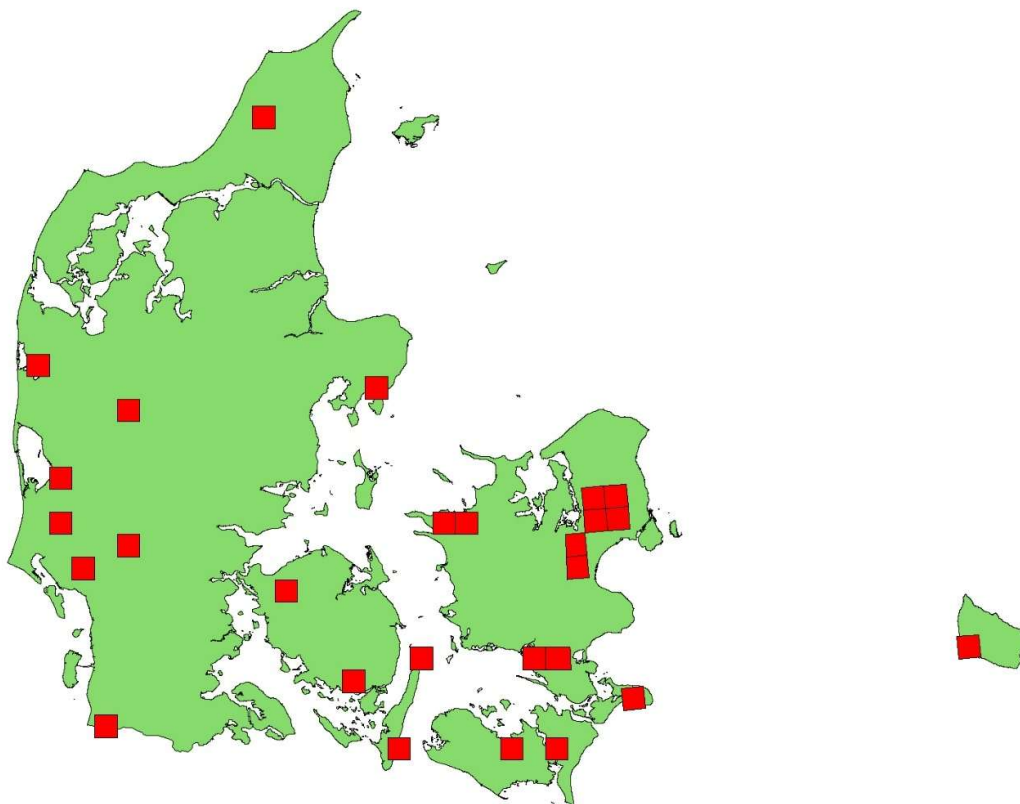
Belugastøren findes naturligt i Sortehavet, Det Azovske Hav, Det Kaspiske Hav og Adriaterhavet samt i de større flodsystemer, der løber til disse havområder. Bestanden i Adriaterhavet uddøde i 1970'erne, og alle andre steder er udbredelsesområdet også kraftigt reduceret på grund af især opstemninger i floderne kombineret med overfiskeri. Arten regnes derfor som kritisk truet i den internationale rødliste fra IUCN.

Man har længe opdrættet arten i forsøg på at hjælpe de naturlige bestande (og fiskeriet), og fisk fra opdræt er udsat mange steder uden for det naturlige udbredelsesområde. I nyere tid er udsætningerne især sket i put-and-take-søer rundt omkring i Europa. Sovjetunionen har på et tidligere tidspunkt sat belugastører ud i Østersøen, men de få belugastører, der er fanget i havet i Østersø-regionen i de senere år, stammer formentlig fra nyere udslip fra østeuropæiske (fx polske) dambrug, og der er ikke tegn på, at udsatte fisk har ynglet nogle steder.

Historisk udbredelse i Danmark

Belugastøren blev første gang fundet i naturen herhjemme i december 2010, da et eksemplar på 20 kg og 148 cm blev fanget på 20 meters dybde ud for Bukkemose på det østlige Langeland. Arten er fundet en enkelt gang mere i havet, da dele af en større belugastør blev fundet i vandkanten ved Lohals Strand på Langeland den 7. juni 2016 (formentlig smidt af en fisker, der havde rensset den).

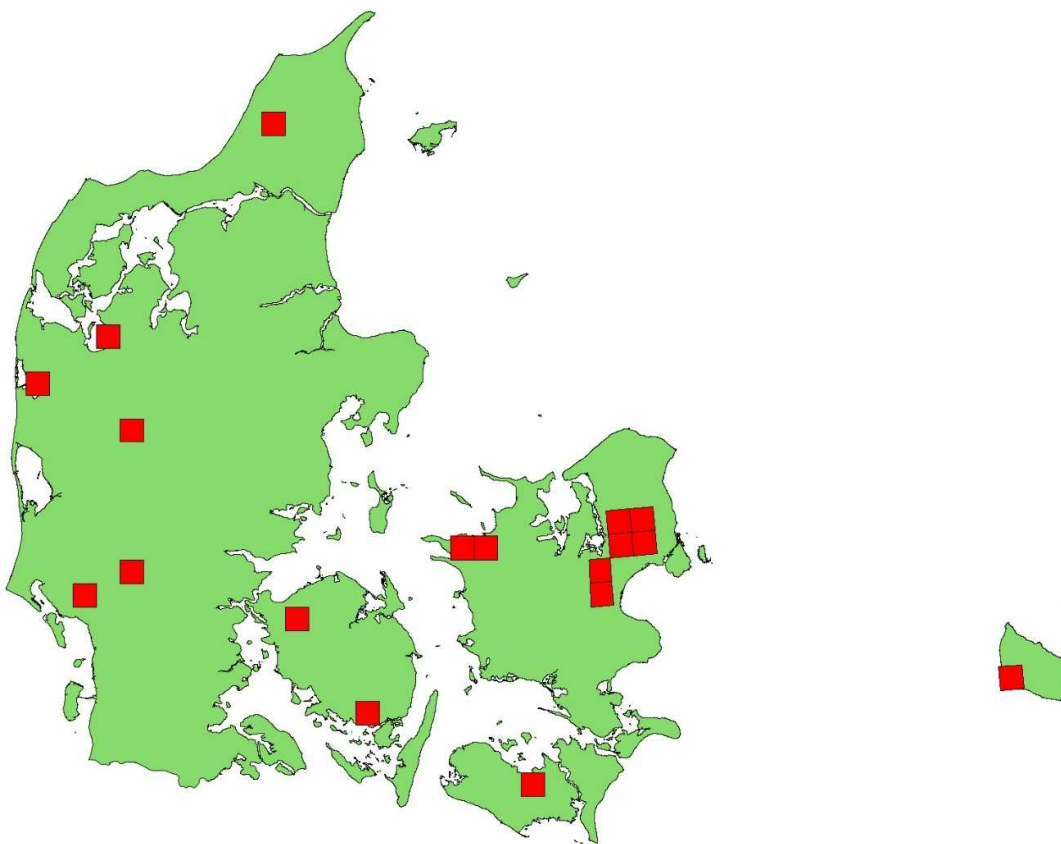
I ferskvand blev arten første gang registreret herhjemme i april 2011, da 30 små belugastører (importeret til landet året før) blev udsat i put-and-take-søen ”Blue Rock” vest for Svendborg. I august samme år blev nogle få eksemplarer også udsat i Poppelsøen ved Ballerup. I 2012 blev arten udsat i Roskilde Fiskeland og Hove Put and Take. I 2013 blev belugastører udsat i Foersum Teglværkssøer, Herning Fiskepark, Loch Nees Put and Take, Sport Dres’ sø på Bornholm samt i Ørsted Ørredvand. I 2014 blev belugastører udsat i Nordvestsjælland Fiskepark, Lystfiskergaarden ved Roust og Ny Thorup Fiskepark, og i 2015 skete udsætninger i Iglekær Put and Take og Vesterled Put and Take. I 2016 blev belugastører udsat i Aalsbogaard Lystfiskersøer, og i 2017 blev arten udsat i Donslundmølle Put and Take, Møgeltønder Fiskesø samt i Simons Put and Take. I 2021 blev belugastører sat ud Drive In Put and Take. I mange af de nævnte put-and-take-søer er bestandene suppleret siden de første udsætninger, og i nogle søer er fiskene fjernet igen. Foruden oplysninger fra put-and-take-søerne rummer Fiskeatlassets database oplysninger om udsætninger og fangster i nogle få private søer, og en eller to døde belugastører blev fundet i Storåen nær Vemb i juni 2022. I 2023 blev arten udsat i Bækhusø Put and Take, og i 2024 blev den registreret i en sø på Djursland.

Registreringer af belugastør i Danmark (2010-2024). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Registreringer i 2025

I hovedparten af de ovennævnte put-and-take-søer er belugastører udsat i et antal, som muliggør et målrettet størfiskeri, og der fanges nærmest dagligt belugastører herhjemme året rundt af lystfiskere. Fra 2025 rummer Fiskeatlassets database oplysninger om fangster af belugastører i 15 af de ovennævnte put-and-take-søer: Blue Rock, Drive In Put and Take, Donslundmølle Put and Take, Herning Fiskepark, Hove Put and Take, Loch Nees Put and Take, Lystfiskergaarden, Nordvestsjælland Fiskepark, Ny Thorup Fiskepark, Poppelsøen, Roskilde Fiskeland, Simons Put and Take, Sport Dres' ørred sø på Bornholm, Ørsted Ørredvand og Aalsbogaard Put and Take. Herudover er arten i 2025 udsat i Ejlsing Put and Take. Foruden registreringer i put-and-take-søerne er arten også registreret i tre private sø på Kalundborg-egnen samt i en privat sø på Lolland.

Registreringer af belugastør i Danmark (2025). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Artens betydning i Danmark

Belugastøren æder en lang række fisk samt krebsdyr og bløddyr, og den hører til de absolutte toprovdyr. Optræder den i stort antal, kan den formentlig være en trussel mod i forvejen truede arter. Indtil videre er den dog kun almindelig i put-and-take-søer af begrænset naturværdi, og her er der ikke tegn på, at dens prædation har nævneværdig betydning. Der er heller ikke grund til at tro, at det vil ændre sig fremover, for belugastører er så dyre at købe, at privatpersoner næppe nogensinde vil udsætte dem i større antal i den fri natur. Skulle det alligevel ske, er arten heldigvis ikke i stand til at yngle i danske vandløb, der bl.a. er alt for små til formålet. Typisk yngler den langt oppe i store floders hovedløb på steder med stærk strøm og grus- eller stenbund samt en dybde på 4-12 meter. Skulle man ønske at fjerne uønskede belugastører fra en lokalitet, vil det i de fleste steder let kunne lade sig gøre at fange dem – fx under målrettet lystfiskeri.

Diamantstør (*Acipenser gueldenstaedtii*)

Diamantstør på 44,4 kg fanget i Nordvestsjælland's Fiskepark, efterår 2021. © Per Bjørn Jessen.

Beskrivelse

Diamantstøren, som også kaldes russisk stør, kendes ligesom andre arter i størfamilien (*Acipenseridae*) på, at de har fem rækker af benplader, fire skægtråde under snuden og en asymmetrisk hale. Diamantstøren kan kendes fra de andre størarter i Danmark på en meget kort snude, hvor skægtrådene sidder tættere på snudespidsen end på den forholdsvis lille mund, og som hovedregel når skægtrådene ikke tilbage til munden, når de foldes tilbage. Diamantstører bliver normalt op til ca. 140 cm, men de kan blive over 200 cm med en maksimalvægt på godt 100 kg. De fleste af de eksemplarer, der er registreret i Danmark, har været mellem 2 og 30 kg, men der er udsat diamantstører på helt op til over 45 kg i put-and-take-søerne, og de største er nu knap 50 kg.

Overordnet udbredelse

Diamantstøren er naturligt udbredt i Det Kaspiske Hav, Sortehavet og Det Azovske Hav samt i de tilstødende flodsystemer. Artens udbredelsesområde er stærkt reduceret de seneste årtier som følge af spærringer i vandløbene, og arten er uddød i flere lande. Med menneskets hjælp er diamantstøren imidlertid spredt til en lang række andre lande, hvor den er brugt som prydfisk i havedamme, som sportsfisk i put-and-take-søer og som dambrugsfisk til produktion af både kød og kaviar. Der er ikke opstået ynglebestande som følge af udsætninger/udslip.

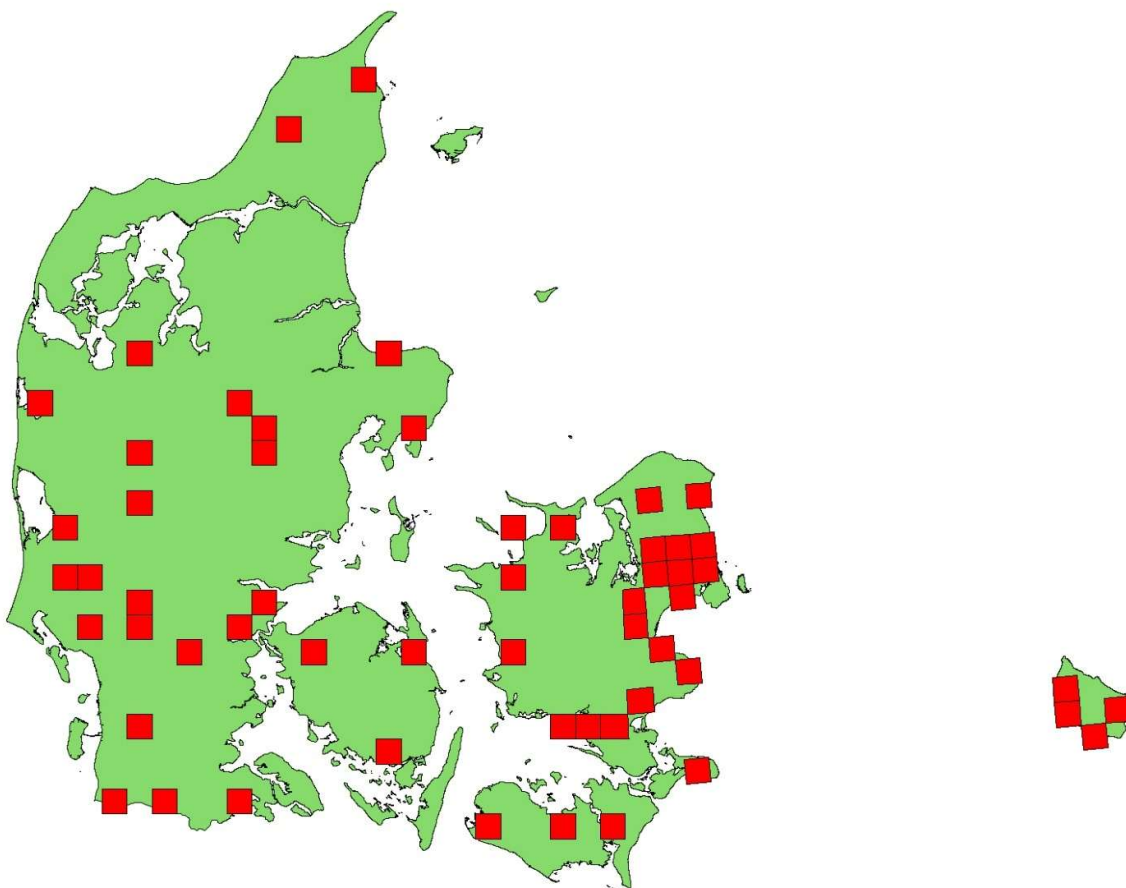
Historisk udbredelse i Danmark

Diamantstøren er registreret både i saltvand og i ferskvand herhjemme, og begge steder er det den mest talrige af de ikke-hjemmehørende størarter. I havet blev den første gang registreret i december 1995, hvor et eksemplar blev fanget ud for Klintholm på Møn. I august 2002 blev en diamantstør fanget i Flensborg Fjord, og i februar 2008 blev et eksemplar fanget ved Stevns. I maj 2010 blev der fanget en diamantstør i Karrebæk Fjord, og den 10. juni samme år blev et eksemplar fanget ud for Fjellerup på Djursland. I juni 2012 blev en diamantstør fanget ved Fakse Ladeplads, og i november 2013 blev der fanget en diamantstør ved Ordrup Næs. I juli 2015 blev en diamantstør fundet i Odense Fjord ved Tårup. I august 2015 blev en diamantstør fanget ved Brøndby Havn. I februar 2017 blev en diamantstør fundet på Næsby Strand nær Slagelse, og i oktober 2017 blev et eksemplar fanget ved Arnager på Bornholm. Den 23. oktober 2017 blev en diamantstør fanget ud for Raghammer på Sydbornholm, og i december 2017 blev en diamantstør fanget i Naskov Fjord. Endelig blev en diamantstør fanget lidt syd for Hasle på Bornholm i oktober 2018. I juni 2021 blev en diamantstør fanget af en erhvervsfisker i Øresund ud for Espergærde. Endelig er diamantstører registreret i havet to gange i februar 2023. Den ene blev filmet, mens den svømmede rundt på lavt vand i Kolding Fjord, mens den anden blev fanget i et ørredgarn (og genudsat) nær Køge Havn. De diamantstører der træffes i havet, stammer formentlig alle fra udslip fra østeuropæiske (polske) dambrug, og det er muligt, at der gemmer sig flere fangster blandt de adskillige størfangster fra havet, hvor fiskene ikke er sikkert artsbestemt.

I ferskvand blev de første udsætninger af diamantstører (fra havecentre) registreret i begyndelsen af 1990'erne, og i de efterfølgende mere end 10 år blev arten både med og uden tilladelse udsat i et par småsøer på Sjælland og Lolland samt i Jylland. Udsætningerne drejede sig om få fisk, og de fleste steder døde de igen ret hurtigt i forbindelse med isvintre.

Først da der begyndte at blive interesse for størfiskeri i put-and-take-søerne, tog udsætningerne fart, og fiskene blev importeret direkte til formålet. I 2007 blev diamantstører udsat i Hove Put and Take. I 2008 blev 150 diamantstører udsat i Blue Rock nær Svendborg, og det var den første større udsætning herhjemme. Samme år blev en diamantstør fanget i Myrup Fiskepark. I juli 2011 blev ca. 70 diamantstører udsat i Poppelsøen ved Ballerup. I 2013 blev arten sat ud i Foersum Teglværkssøer, Herning Fiskepark, Loch Nees Put and Take, Ørsted Ørredvand og Sport Dres' ørredsø på Bornholm. I 2014 blev diamantstører udsat i Roskilde Fiskeland, Nordvestsjælland Fiskepark, Dvergetved Søpark og Ny Thorup Fiskepark. I 2015 blev der foretaget udsætninger i Donslundmølle Fiskesøer, Iglekær Put and Take, Lystfiskergaarden ved Roust, Myrup Fiskepark, Møgeltonder Fiskesø, Sølvdal Lystfiskersøer og Vesterled Put and Take. I 2016 blev diamantstører udsat i Nebbemølle Put and Take, Stenbrudssøen ved Nexø og Aalsbogaard Lystfiskersøer på Fyn, og omkring 2017 blev der udsat diamantstører i Store Andst Fiskesø. I 2020 blev diamantstører udsat i Rens Fiskesø, og i 2023 blev arten sat ud Bækhus Put and Take, og endelig blev den sat ud i Arrild Fiskesø i 2024. I adskillige af de nævnte søer er der lavet supplerende udsætninger siden de oprindelige udsætninger, og andre steder er fiskene fjernet igen.

Foruden udsætningerne i put-and-take-søerne er diamantstører de seneste år registreret i lavt antal i en række private og offentlige søer samt i et par åer. De fleste af disse fisk er formentlig kommet til landet via havecentrene, for der er ikke noget, der tyder på, at der sker spredning fra put-and-take-søerne og videre ud i fri natur i nævneværdig grad.

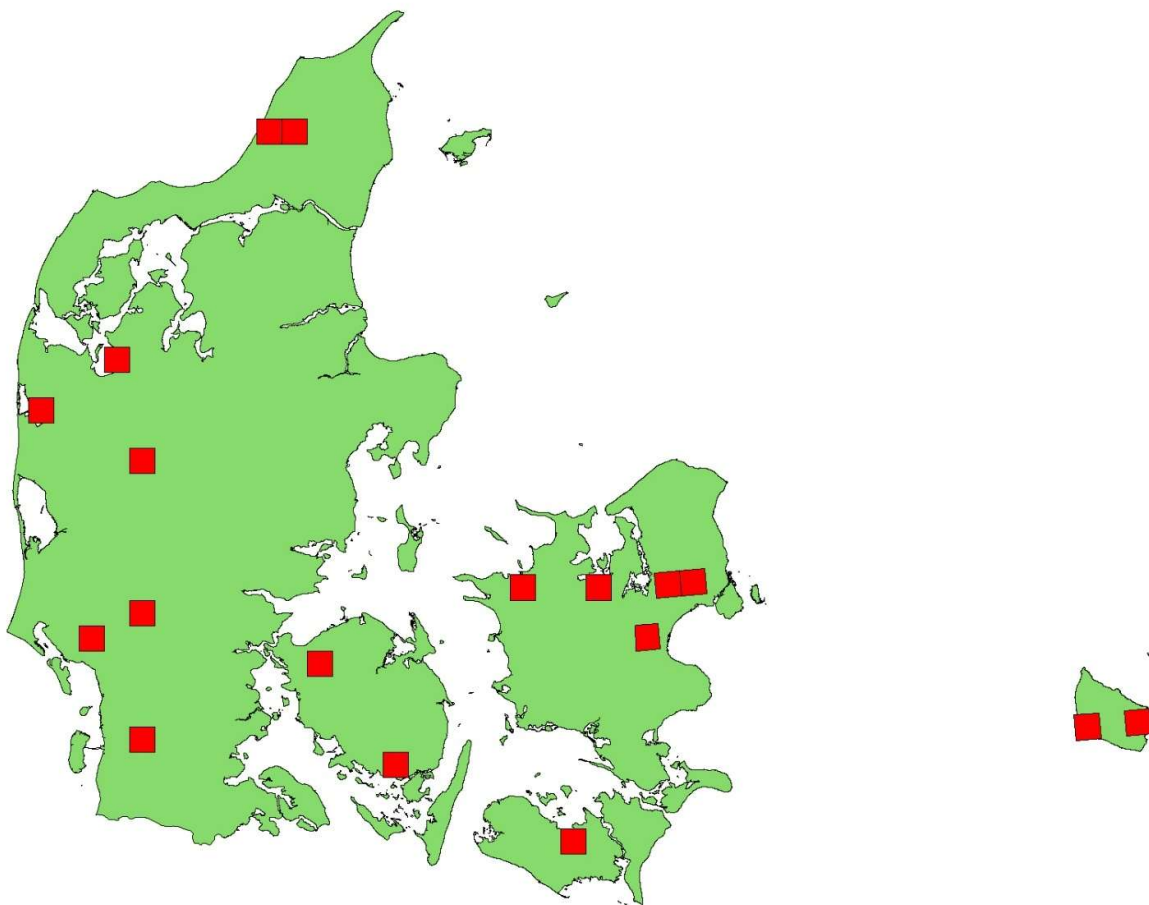

Registreringer af diamantstør i Danmark (1992-2024). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Registreringer i 2025

I 2025 er diamantstører registreret i 14 af de 28 put-and-take-søer, hvor de var udsat mellem 2007 og 2024. Det drejer sig om følgende søer: Arrild Fiskesø i Sønderjylland, Blue Rock nær Svendborg, Donslundmølle Fiskesøer syd for Grindsted, Herning Fiskepark, Hove Put and Take syd for Stenløse, Loch Nees Put and Take nær Nisum Fjord, Lystfiskergaarden ved Roust, Nordvestsjælland Fiskepark nær Kalundborg, Ny Thorup Fiskepark nær Brønderslev, Poppelsøen i Ballerup, Sport Dres' øred sø på Bornholm, Stenbrudssøen på Bornholm, Ørsted Øredvand nær Viby Sj. samt Aalsbogaard Lystfiskersøer på Vestfyn. Hertil er der i 2025 udsat diamantstører i Ejsing Put and Take nær Limfjorden.

Foruden fangsterne i put-and-take-søerne er arten i 2025 registreret i en privat sø på Kalundborg-egnen, i en privat sø på Lolland og i en grusgrav ved Holbæk. Desuden strandede en diamantstør på stranden ved Løkken i Nordjylland den 26. oktober 2025.

Registreringer af diamantstør i Danmark (2025). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Artens betydning i Danmark

Diamantstøren er meget opportunistisk, og den æder forskellige bløddyr, krebsdyr, insektlarver, orme og småfisk. I mange af de søer, hvor diamantstører er sat ud, vokser de dog nærmest ikke, så de er tilsyneladende ikke ret effektive i deres fødesøgning. Selv i de put-and-take-søer, hvor der er udsat flest diamantstører, er der ikke tegn på, at de påvirker de andre arter, så der skal sandsynligvis en meget tæt bestand til at skabe en negativ påvirkning. Da arten ikke kan yngle herhjemme (der mangler egnede flodsystemer), er det usandsynligt, at der opstår skadevoldende bestandstætheder. Fiskene er nemlig så dyre at købe, at det formentlig kun er i put-and-take-søerne, at den vil optræde i større antal, og her vil den sandsynligvis blive mere fåtallig i fremtiden, da de fleste lystfiskere nu foretrækker de større størter. Udsatte fisk kan de fleste steder relativt let fjernes under fx målrettet lystfiskeri, hvis man skulle ønske det.

Glatstør (*Acipenser nudiiventris*)

Glatstør på 6,0 kg fra Blue Rock, oktober 2024. © Mark Hemmingsen.

Beskrivelse

Glatstøren har ligesom de øvrige størarter fra familien Acipenseridae fem rækker af benskjolde langs kroppen, fire skægtråde under snuden, en tandløs mund og en asymmetrisk hale, hvor den øvre del er længere end den nedre. Den kendes lettest på, at der er 11-17 rygskjolde, hvoraf det forreste af rygskjoldene er større end de bagvedliggende og sammenvokset med kraniet, så det danner en karakteristisk stump vinkel. Underlæben er også let genkendelig, da den ikke er delt på midten. Skægtrådene, der sidder midt mellem snudespidsen og den forholdsvis lille mund, er frynsede. Ryggen er mørk, mens bugen er lys. Glatstøren kan under gunstige forhold blive ca. 45 kg og 220 cm, men så store fisk er meget sjældne. I Danmark er der i 2021 udsat glatstører på 50-60 cm, og de største var i 2025 vokset til over 100 cm og til en vægt på op til 7-8 kg.

Overordnet udbredelse

Glatstøren er naturligt udbredt i kystnære dele af Sortehavet, Det Azovske Hav, Det Kaspiske Hav og Aralsøen, hvorfra den går op i nogle af de tilstødende flodsystemer. Den er udsat i Balkhash-søen i Kazakhstan i 1960'erne, og her er den blevet talrig. Den er også i mindre målestok udsat i put-and-take-søer i Europa.

Historisk udbredelse i Danmark

Glatstøren er første gang udsat i Danmark i 2021, da 20 stk. på 50-60 cm blev udsat i put-and-take-søen "Blue Rock" på Sydfyn. Der er ikke fundet oplysninger om, at den nogensinde hverken tidligere eller senere har været importeret til landet.

Registreringer i 2025

Der er registreret en række genfangster af de eksemplarer, der blev sat ud i put-and-take-søen "Blue Rock" på Sydfyn i foråret 2021. Fiskene vokser stille og roligt og ser ud til at trives i søen.

Registreringer af gladtør i Danmark (2021-2025). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Artens betydning i Danmark

Glatstøren lever af små, hvirvelløse dyr og småfisk, og ligesom de fleste andre størarter er den opportunistisk i sit fødevalg. Det er ikke sandsynligt, at der vil opstå så tætte bestande, at størerne kan påvirke hjemmehørende arter eller økosystemet målbart, da den ikke er i stand til at yngle i vores natur. Arten er desuden sjælden i handlen, og det vil næppe ændre sig i nær fremtid, da det især er de endnu større arter, lystfiskerne ønsker at fange. De udsatte fisk kan forholdsvis let fjernes under fx målrettet lystfiskeri, hvis man skulle ønske det.

Hvid stør (*Acipenser transmontanus*)

Hvid stør på 66 kg fra Nordvestsjælland's Fiskepark, forår 2022. © Henrik Carl.

Beskrivelse

Som andre arter i størfamilien (Acipenseridae) kendes den hvide stør på, at kroppen har fem rækker af benplader, fire skægtråde og en asymmetrisk hale. Fra diamantstøren, som den ligner meget, kendes den bl.a. på den meget bredere mund. Den brede mund har den hvide stør tilfælles med belugastøren, men mund er ikke helt så bred og ikke halvmåneformet som hos belugastøren. Desuden er snuden kortere og ikke halvgennemsigtig som hos belugastøren. Den hvide stør er en af de største størarter i verden, og den kan blive ca. 6 meter og 7-800 kg. I Danmark er der udsat hvide stører op til lige over 100 kg.

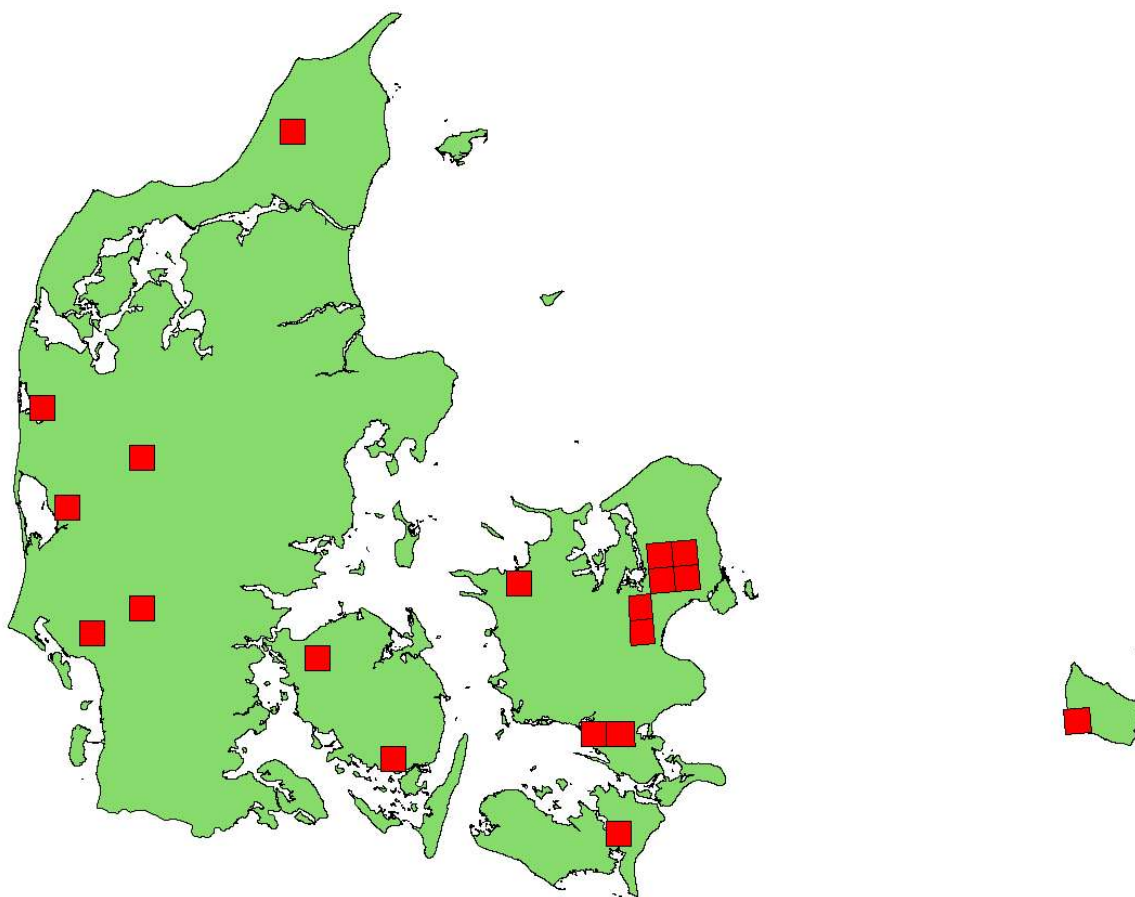
Overordnet udbredelse

Den hvide stør lever naturligt i kystfarvandene i den østlige del af Stillehavet fra Alaska til Californien samt i de tilstødende floder. De fleste steder yngler størerne i floderne og tilbringer en del af opvæksten i havet, men der findes ynglebestande, der er afskåret fra havet.

Med menneskets hjælp er arten i forbindelse med akvakultur flyttet til områder udenfor det oprindelige udbredelsesområde. Fx opdrættes den i Italien, og herfra udsættes fiskene i bl.a. put-and-take-søer rundt omkring i Europa. De danske fisk er importeret fra Italien direkte med udsætning i put-and-take-søerne for øje, og arten sælges så vidt vides ikke som prydfisk i havecentre.

Historisk udbredelse i Danmark

De første udsætninger i Danmark fandt sted i 2015, hvor der blev sat hvide stører ud i de 14 følgende put-and-take-søer: Blue Rock nær Svendborg, Donslundmølle Fiskesøer syd for Grindsted, Herning Fiskepark, Hove Put and Take syd for Stenløse, Iglekær Put and Take på Lolland, Nordvestsjælland Fiskepark nær Kalundborg, Loch Nees Put and Take nær Nisum Fjord, Lystfiskergaarden ved Roust nær Esbjerg, Myrup Fiskepark nær Næstved, Ny Thorup Fiskepark nær Brønderslev, Poppelsøen ved Ballerup, Roskilde Fiskeland, Vesterled Put and Take ved Bårse og Ørsted Ørredvand nær Viby Sj. I 2016 blev arten sat ud i Aalsbogaard Lystfiskersøer på Vestfyn, og i 2017 er hvide stører sat ud i Simons Put and Take nær Gundsømagle på Sjælland. Desuden blev et enkelt eksemplar sat ud i Stauning Fiskesø i 2020, og 6 stk. blev sat ud i Sport Dres' ørred sø på Bornholm samme år. I 2021 blev hvide stører sat ud i Drive In Put and Take. Herudover er arten registreret i et par enkelte private søer på Sjælland. Efter udsætningerne er fiskene løbende genfanget (der fiskes catch and release), og i mange af søerne er der også foretaget supplerende udsætninger efter de første udsætninger.

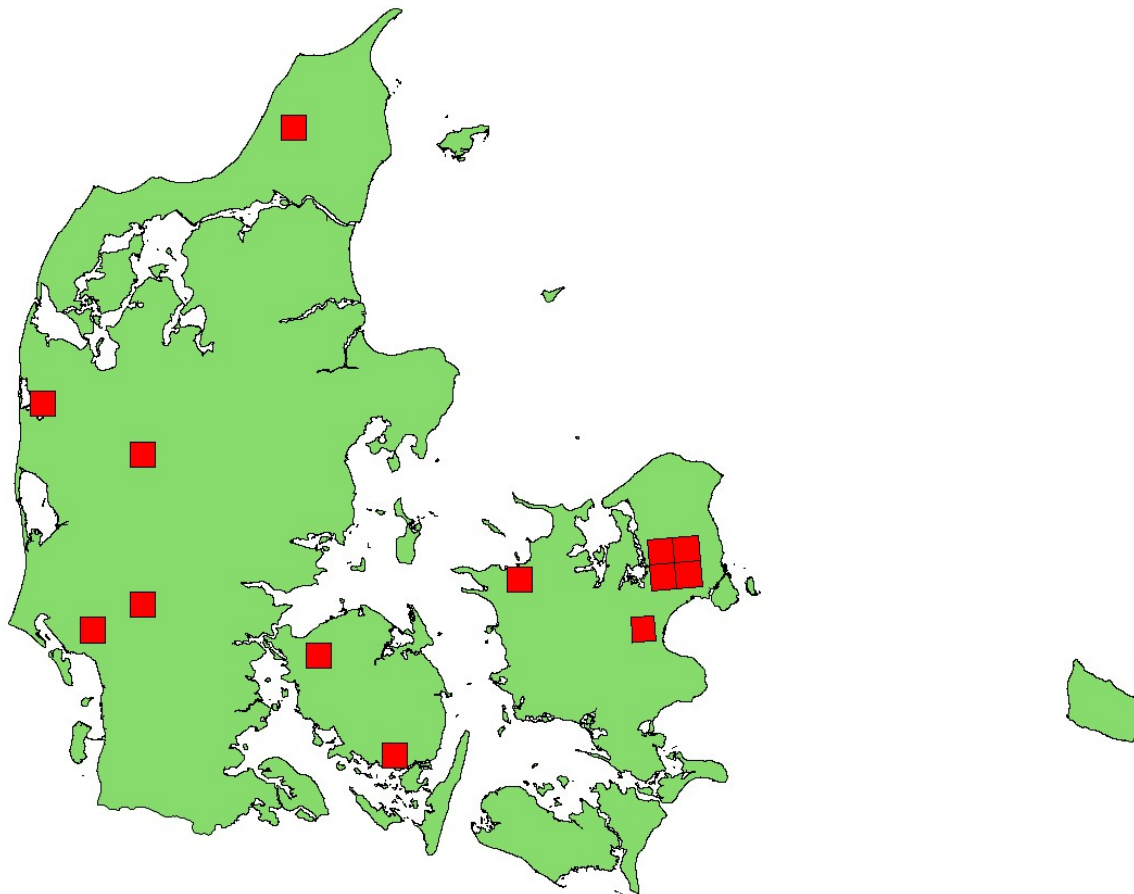

Registreringer af hvid stør i Danmark (2015-2024). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Registreringer i 2025

I 2025 er arten registreret i 13 af de 19 put-and-take-søer, hvor den var sat ud mellem 2015 og 2021. Det drejer sig om Blue Rock, Donslundmølle Fiskesøer, Drive In Put and Take, Herning Fiskepark, Hove Put and Take, Loch Nees Put and Take, Lystfiskergaarden, Nordvestsjælland Fiskepark, Ny

Thorup Fiskepark, Poppelsøen, Simons Put and Take, Ørsted Ørredvand og Aalsbogaard Lystfiskersøer. Desuden er arten registreret i en privat sø på Kalundborg-egnen samt i en privat sø nær Ballerup.

Registreringer af hvid stør i Danmark (2025). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Artens betydning i Danmark

De hvide stører er rovfisk, der i kraft af deres størrelse hører til i toppen af fødekæden. Selvom de i princippet burde kunne påvirke hjemmehørende arter, har fiskene i praksis ofte svært ved at klare sig, når de udsættes, og i de fleste søer vokser de kun meget langsomt eller slet ikke. Påvirkningen på hjemmehørende arter og på selve økosystemet ser derfor ud til at være uden betydning.

Ydermere er arten herhjemme næsten udelukkende kendt fra put-and-take-søer af begrænset naturværdi. Det vil næppe ændre sig i fremtiden, for fiskene er meget dyre i indkøb, og da de ikke er i stand til at yngle i vandløbene hverken herhjemme eller i vores nabolande, vil de næppe nogensinde blive talrige uden for put-and-take-søerne. De udsatte fisk kan forholdsvis let fjernes igen under fx målrettet lystfiskeri.

Kortsnudet stør (*Acipenser brevirostrum*)

Kortsnudet stør fra put-and-take-søen Blue Rock på Sydfyn, efterår 2023. © Søren Wiggers.

Beskrivelse

Den kortsnudede stør minder i udseende meget om den hjemmehørende vestatlantiske stør, men den bliver ikke så stor. Maksimalstørrelsen afgives meget forskelligt som følge af forveksling med vestatlantisk stør, men den kan blive mindst ca. 140 cm og godt 20 kg. Ligesom de øvrige størarter (familien Acipenseridae) kan den kendes på, at den har fem rækker af benskjolde langs kroppen, fire skægtråde under snuden, en tandløs mund og en asymmetrisk hale. Fra de øvrige både hjemmehørende og ikke-hjemmehørende størarter i Danmark kendes den lettest på, at snuden er forholdsvis kort og afrundet med skægtrådene siddende omtrent midt mellem snudespidsen og munden. Der er relativt få benskjolde langs siden (22-33). Ryggens og sidernes benskjolde er lidt lysere end den omgivende hud, mens bugskjoldene oftest er lidt mørkere (gullige) end selve bugen.

Overordnet udbredelse

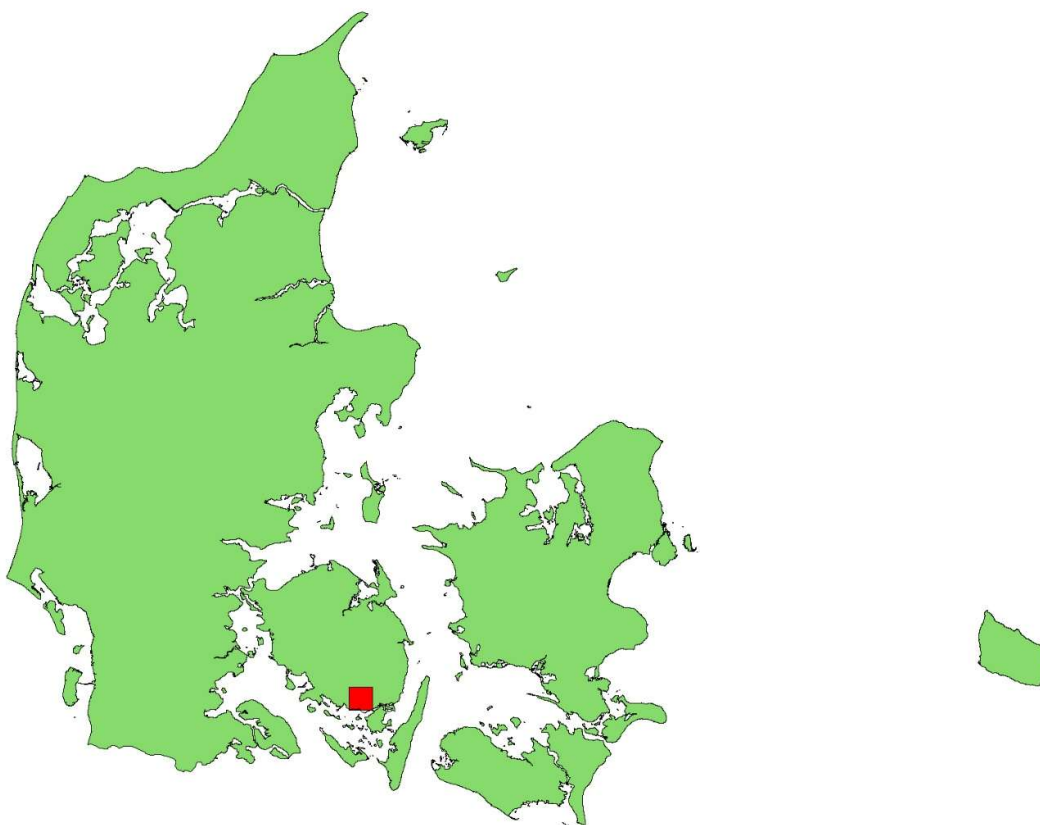
Den kortsnudede stør findes naturligt i det østlige Nordamerika fra St. John River i Canada til St. Johns River i Florida, USA. Fra floderne svømmer arten ud i de tilstødende havområder. Den er truet af fiskeri og habitatødelæggelse ligesom mange andre størarter. Den er indført til nogle få dambrug i Europa.

Historisk udbredelse i Danmark

Arten er så vidt vides kun importeret til Danmark en enkelt gang, og det drejer sig om en udsætning af 20 stk. på 4-15 kg i put-and-take-søen Blue Rock på Sydfyn den 27. oktober 2023.

Registreringer i 2025

Fiskeatlassets database rummer oplysninger om flere genfangster af de fisk, der blev sat ud i 2023 i Blue Rock på Sydfyn.

Registreringer af kortsnuget stør i Danmark (2025). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Artens betydning i Danmark

Det vurderes, at de udsatte kortsnugete stører ikke har nogen nævneværdig betydning for den danske natur, og dette vil næppe ændre sig i fremtiden. På nuværende tidspunkt er der som nævnt kun udsat få eksemplarer i en enkelt sø, og det er usandsynligt, at arten vil komme til at optræde i så store tætheder herhjemme, at den kan påvirke andre arter eller selve økosystemet. Artens krav til ynglesteder i floderne opfyldes nemlig slet ikke i Danmark (vandløbene er for små og klimaet alt for koldt), så der er ikke fare for, at der opstår ynglebestande. Der er heller ikke fare for, at fiskene udsættes i så højt et antal, at de i sig selv vil give problemer. Størerne er nemlig ganske dyre i indkøb, og arten er uhyre sjælden i handlen. Skulle der på et tidspunkt opstå ønske om at fjerne de udsatte fisk igen, vil det forholdsvis let kunne lade sig gøre at fiske dem op i forbindelse med målrettet lystfiskeri.

Sibirisk stør (*Acipenser baerii*)

Sibirisk stør på 38 kg fra privat sø på Vestsjælland, sommer 2025. © Henrik Carl.

Beskrivelse

Den sibiriske stør har ligesom andre arter i størfamilien (Acipenseridae) fem rækker af benplader (32-62 langs siden hos den sibiriske stør), fire skægtråde under snuden og en asymmetrisk hale. Kroppen er langstrakt og slank, og snuden er som hovedregel ret lang og mere eller mindre spids. Munden er forholdsvis lille og kan skydes frem, så den danner et kort rør. Underlæben er afbrudt på midten af et tydeligt mellemrum. Gælle huden fra de to sider er fastvokset til struben og danner ikke en fold under struben. På forreste gællebue findes 20-49 vifteformede gællegitterstave med små knuder. Arten kan blive omkring 200 cm og 210 kg, men er som regel meget mindre. I Danmark er der registreret sibiriske stører op til godt 40 kg.

Overordnet udbredelse

Den naturlige udbredelse dækker alle større flodsystemer i Sibirien fra floden Ob i vest til floden Kolyma i øst, og herfra trækker størerne ud i deltaområderne i Det Arktiske Ocean. Den findes også i Bajkalsøen og Saisansøen. En naturlig bestand i Kina er udryddet, men senere reintroduceret.

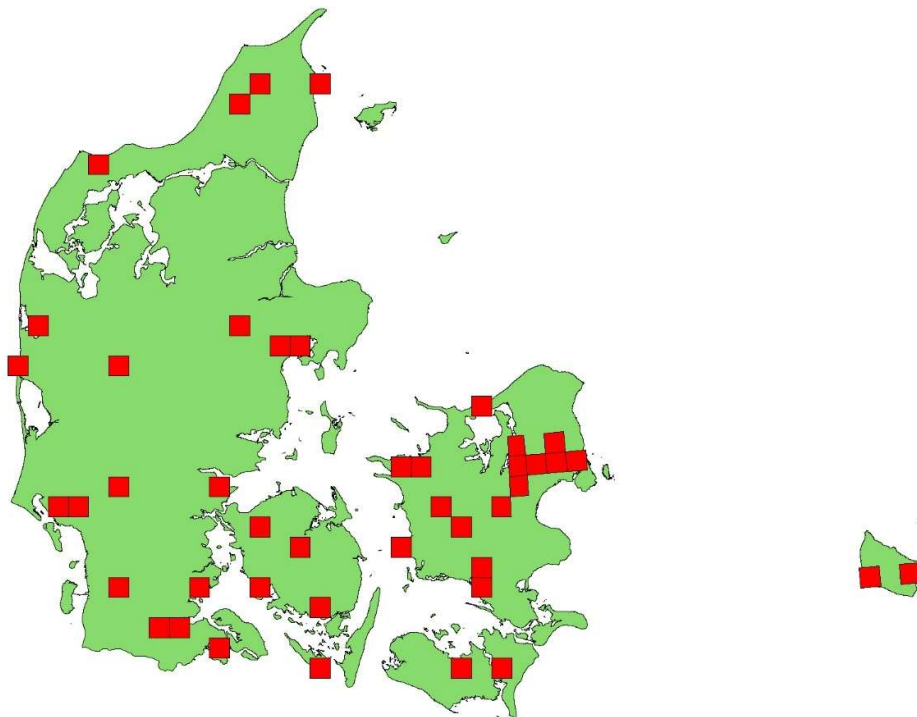
Med menneskets hjælp er den sibiriske stør spredt (især i Europa) i forbindelse med udsætninger, akvakultur og som prydfisk. Der er imidlertid ikke opstået ynglebestande uden for det oprindelige udbredelsesområde. I Østersøen er arten fx forsøgt introduceret flere gange gennem tiden, men

udsætningerne slog ikke an. De ret mange fangster i Østersøen fra de senere år skyldes udslip fra polske dambrug, hvorfra fiskene via floderne ender i havet.

Historisk udbredelse i Danmark

Den sibiriske stør kendes både fra fangster i både havet og ferskvand herhjemme. Den første sikre fangst drejer sig om en sibirisk stør, der blev fanget ud for sydkysten af Ærø i april 2005. Den 2. marts 2012 blev en død sibirisk stør fundet på stranden ved Brunshuse på Vestfyn, og den 29. oktober 2012 blev en sibirisk stør suget ind i Studstrupværkets kølevandsindtag nær Aarhus. Den 15. august 2014 blev en sibirisk stør fanget i et garn ud for Rendbjerg i Flensborg Fjord. Endelig er der gjort en fangst i havet ved Vilstrup Strand ved Sydøstjylland i oktober 2024.

I ferskvand blev arten første gang registreret i år 2000, da nogle få eksemplarer fra et havecenter blev udsat i en mose nord for Aarhus. I 2001 blev 10 stk. udsat i en sø nær Fredericia, men døde igen i isvinteren 2009-2010. I 2003 blev sibiriske stører udsat i en grusgrav nord for Aarhus. Den 22. juli 2005 blev en lille sibirisk stør fanget i Lilleåen (Gudenå-systemet). Fisken blev i første omgang bestemt som en sterlet. Omtrent samtidig blev arten sat ud i en sø øst for Varde. I 2006 blev nogle få sibiriske stører fanget i en grusgrav ved Svejle på Vestsjælland, og den 19. august 2006 blev en død sibirisk stør fundet i Bangsbo Å i Nordjylland. Samme efterår blev to eksemplarer fanget i Tivolisøen i København (udsat nogle år tidligere).

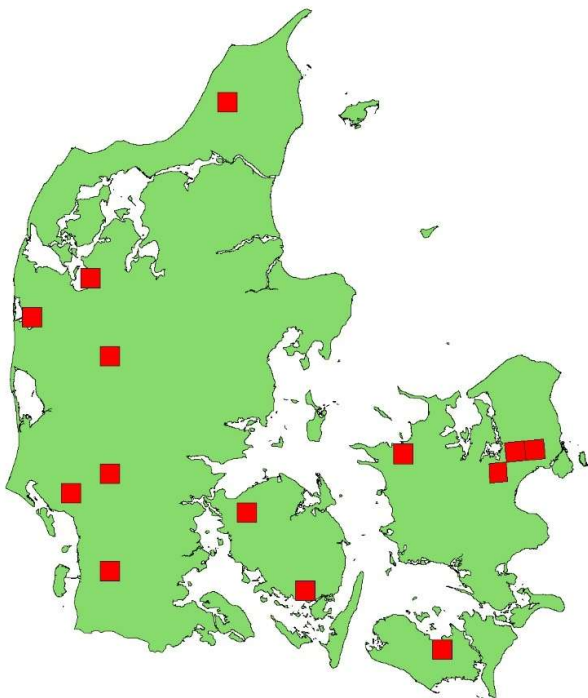
Registreringer af sibirisk stør i og omkring Danmark (2000-2024). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Omkring 2007 blev flere sibiriske stører udsat i en sø nær Jystrup på Midtsjælland. I 2008 blev 40 stk. udsat i put-and-take-søen Blue Rock nær Svendborg, og denne udsætning er suppleret flere gange senere med fisk op til ca. 26 kg. I 2009 blev en sibirisk stør fanget af en lystfisker i Guldager Sø nær Hjørring, og her er senere gjort flere andre fangster. I 2010 blev en død sibirisk stør fundet i en grusgrav ved Roskilde. Samme år blev to eksemplarer udsat i Hove Put and Take vest for

København. I 2011 blev en håndfuld sibiriske stører udsat i Poppelsøen i, og samme år blev arten registreret i en nedlagt put-and-take-sø nær Grindsted. I 2012 blev nogle få sibiriske stører udsat i et vandhul ved Munke Bjergby, og i 2014 blev tre sibiriske stører udsat i et vandhul ved Rørvig. I 2015 blev sibiriske stører udsat i Iglekær Put and Take, Nordvestsjælland Fiskepark, Nebel Sø Put and Take, Ny Thorup Fiskepark og Sport Dres' sø på Bornholm. Desuden blev arten udsat i en privat sø ved Ballerup (genfangster kendes fra 2018, 2020 og 2021). I 2016 blev arten sat ud i Stenbrudssøen ved Nexø og i Lystfiskergaarden ved Roust. I 2017 blev sibiriske stører udsat i Donslundmølle Put and Take og Loch Nees Put and Take. I 2018 blev sibiriske stører udsat i Herning Fiskepark, og samme år blev et par mindre eksemplarer fanget af en lystfisker i en lille sø nær Jyllinge på Sjælland. Herudover er arten registreret i en lille sø ved Sorø i 2019. Endvidere er den sat ud i Aalsbogaard Lystfiskersøer på Fyn i 2021. I flere af de nævnte put-and-take-søer er der gennem årene foretaget supplerende udsætninger. Desuden er arten registreret i en sø nær Kalundborg i 2020 og 2021, i en bæk ved Esbjerg i 2020, i en sø ved Halsskov i 2021 og i Hostrup Sø i Sønderjylland i 2021. I 2022 blev arten sat ud i Drive in Put and Take samt registreret en sø på Bornholm, en sø ved Halsskov og i en sø ved Odense. I 2023 blev arten sat ud i en privat sø på Lolland. Herudover er arten i 2024 sat ud i Arrild Fiskesø, Roskilde Fiskeland samt i Ræhr Fiskepark.

Registreringer i 2025

Arten er i 2025 registreret i 12 af de put-and-take-søer, hvor den tidligere er udsat. Det drejer sig om Arrild Fiskesø, Blue Rock nær Svendborg, Donslundmølle Put and Take, Herning Fiskepark, Høve Put and Take, Loch Nees Put and Take ved Nissum Fjord, Lystfiskergaarden ved Roust, Nordvestsjælland Fiskepark nær Kalundborg, Ny Thorup Fiskepark nær Brønderslev, Poppelsøen i Ballerup, Roskilde Fiskeland og Aalsbogaard Lystfiskersøer. Herudover er arten i 2025 sat ud i Ejlsing Put and Take. Der er i 2025 også gjort flere registreringer uden for put-and-take-søerne. Det drejer sig om en privat sø på Kalundborg-egnen, en privat sø på Lolland samt en sø nær Ballerup.

Registreringer af sibirisk stør i Danmark (2025). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Artens betydning i Danmark

Sibiriske stører er opportunistiske i deres fødevalg, og de lever typisk af små bunddyr som bløddyr, krebsdyr, insektlarver (især dansemyggelarver), orme og småfisk. Generelt vokser de udsatte fisk meget langsomt herhjemme, så de er tilsyneladende ikke ret effektive i deres fødesøgning. Sibiriske stører er de fleste steder også kun udsat i et ret lavt antal, og de har derfor næppe har nogen målbar indflydelse på omgivelserne. Da de ikke kan yngle herhjemme (der mangler egnede flodsystemer), er det usandsynligt, at de bliver så talrige, at billedet ændrer sig nævneværdigt inden for overskuelig fremtid. Det er heller ikke sandsynligt, at arten i nær fremtid vil blive sat ud i så stort antal, at det medfører problemer, for prisen på fiskene er så høj, at det i sig selv er en barriere. Kun i put-and-take-søerne kan man forestille sig større udsætninger, og de fleste put-and-take-ejere foretrækker at udsætte større størarter, da de er mere populære blandt lystfiskerne. Skulle der opstå ønske om at fjerne de udsatte fisk igen, vil det forholdsvis let kunne lade sig gøre at fiske dem op i forbindelse med fx målrettet lystfiskeri.

Sibirisk stør fra Nordvestsjælland's Fiskepark, sommer 2017. © Henrik Carl.

Sterlet (*Acipenser ruthenus*)

Sterletter fra Nordvestsjælland's Fiskepark, forår 2021. © Henrik Carl.

Beskrivelse

Sterletten er den mindste af de størarter, der er importeret til Danmark. I naturen kan den blive op til ca. 125 cm og 16 kg, men er sjældent over 100 cm og 6-6,5 kg. I Danmark er der udsat sterletter op til knap 14 kg. Ligesom de andre størarter (familien Acipenseridae) har den fem rækker af benplader, fire skægtråde og en asymmetrisk hale. Fra de andre størarter i Danmark kendes den på en kombination af følgende karakterer: snuden er lang og spids, skægtrådene er frynsede på den ydre del, de 11-27 gællegitterstave er forholdsvis smalle og uden knuder, og de 56-71 benplader langs siden så tætsiddende, at de nærmest kan danne en sammenhængende vold. Hos naturformen er ryggen grålig, brunlig eller sort, mens bugen er lysere. Ofte er det dog en gullig/hvidlig variant, der sælges i havecentre. Denne variant findes i både en egentlig albinoform med røde øjne og i former med almindelige eller blå øjne.

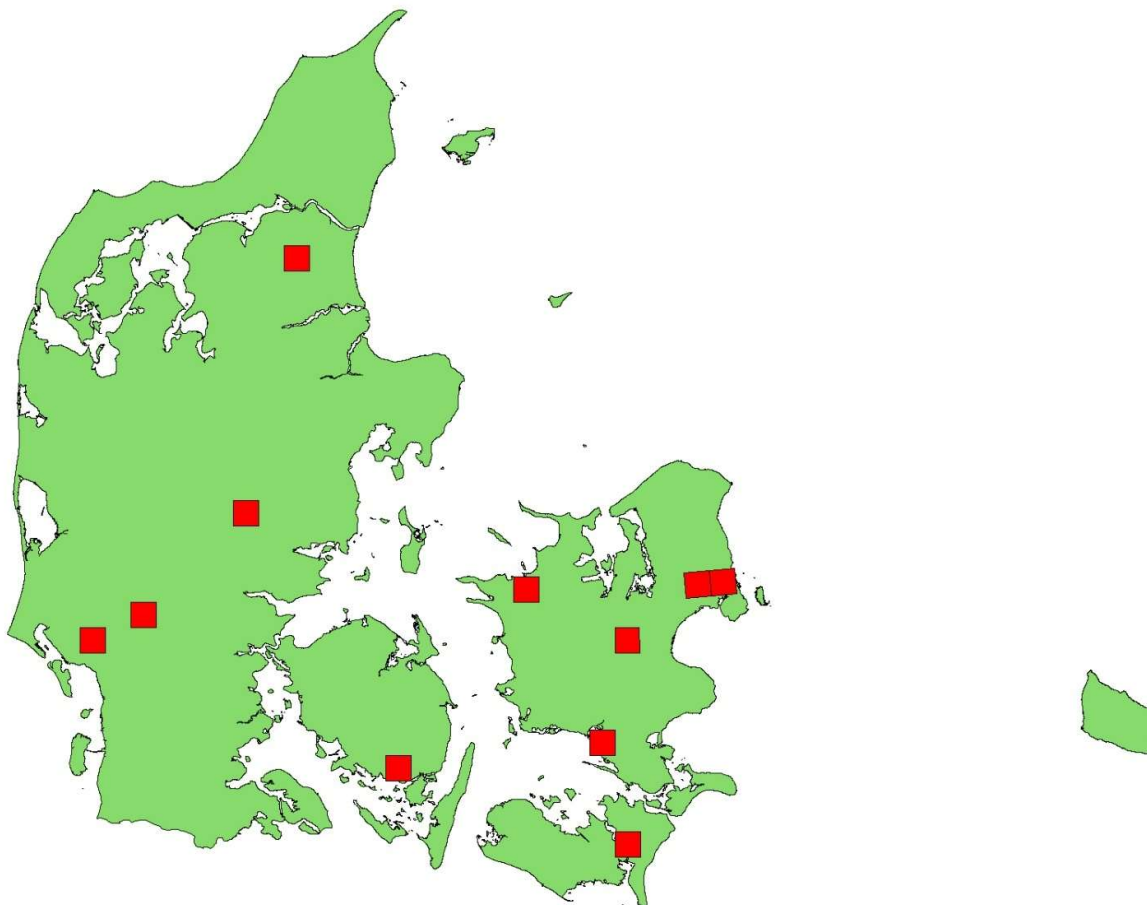
Overordnet udbredelse

Sterletten findes naturligt i floder med tilløb til Sortehavet, Det Azovske Hav og Det Kaspiske Hav samt i Sibirien fra floden Ob mod øst til floden Yenisei. Nogle bestande vandrede tidligere ud i havet, men de er nu udryddet. Mange af de stationære bestande er også gået tilbage.

Sterletten har længe været brugt som prydfisk i havedamme, og som følge af udsætninger og udslip er den introduceret til mange europæiske lande. Der er ikke fundet oplysninger om, at der er opstået ynglebestande som følge af udsætninger/udslip.

Historisk udbredelse i Danmark

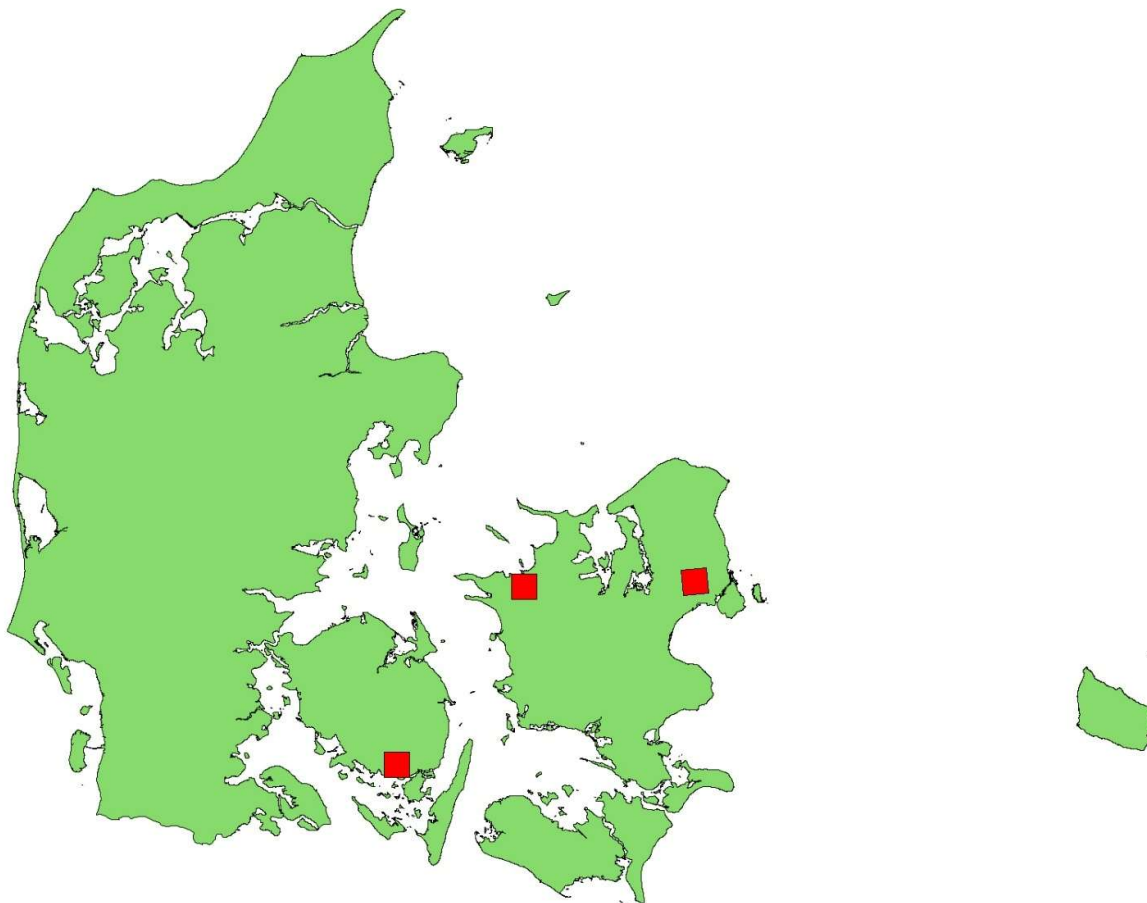
Sterletten er så vidt vides kun sat ud nogle ret få gange i Danmark. Den blev første gang registreret i naturen herhjemme i 2010, da to albinosterletter blev sat ud i put-and-take-søen Blue Rock ved Vester Skerninge på Sydfyn. Senere er der i flere omgange sat flere ud, og siden er fiskene jævnlige fanget på stedet (fiskeriet er catch and release). En enkelt albinosterlet blev i 2015 også sat ud i Iglekær Put and Take på Lolland, og denne fisk er genfanget et par gange efterfølgende (senest i 2019). I 2015 blev fire sterletter også sat ud i Nordvestsjælland's Fiskepark nær Kalundborg. Der er ikke registreret genfangster, men flere af fiskene er senere fundet døde, ligesom der er udsat et par stykker mere senere hen. Arten blev sat ud i Lystfiskergaarden ved Roust i 2020 samt i Myrup Put and Take i 2020. Foruden udsætningerne i de fem put-and-take-søer er arten registreret i en sø nær Grindsted (2011), i en sø på Midsjælland (2015) og i en sø ved Ballerup (første gang i 2018), i en sø ved Gammel Skørping syd for Aalborg (2024), i en lille midtjysk sø (2023), og endelig blev en sterlet fundet død i en kanal på Amager (2020). Da de fleste registreringer er fra put-and-take-søer, ser det ikke ud til, at spredning fra havecentre/havedamme, hvor arten er forholdsvis almindelig, sker i nævneværdigt omfang, eller også går fiskene hurtigt til, når de kommer ud i naturen.

Registreringer af sterlet i Danmark (2010-2024). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Registreringer i 2025

I 2025 er sterletten registreret tre steder i Danmark, nemlig i Blue Rock på Sydfyn, i Nordvestsjælland Fiskepark nær Kaldred samt i en privat sø ved Ballerup på Sjælland.

Registreringer af sterlet i Danmark (2025). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Artens betydning i Danmark

Sterletten er en af de ikke-hjemmehørende størarter, der er truffet færrest gange i naturen herhjemme, og det vil næppe ændre sig nævneværdigt i fremtiden. Da den ikke bliver ret stor, har den nemlig ikke samme status som sportsfisk i put-and-take-søerne som mange andre af de udsatte størarter. De få steder, hvor den er sat ud (nærmest som en kuriositet), er antallet så lavt, at det ikke har nogen betydning. Heller ikke den tilsyneladende ret begrænsede spredning til naturen fra havecentre/havedamme har nogen nævneværdig betydning, for sterletten er ikke i stand til at yngle i vore vandløb. Der er derfor ikke fare for, at arten bliver ret talrig, og da sterletter er ret dyre at købe i havecentrene, er der næppe privatpersoner, der vil bekoste udsætninger af et så stort antal, at fiskene kan påvirke andre arter eller selve økosystemet. Ydermere er mange af de sterletter, der findes i handlen albinoer, og de har formentlig en voldsomt forøget risiko for at blive bytte for forskellige rovdyr, da de er meget lette at få øje på. Skulle der på et tidspunkt opstå behov for at fjerne de udsatte fisk igen, vil det forholdsvis let kunne lade sig gøre at fjerne de større eksemplarer ved hjælp af målrettet lystfiskeri, mens de mindre eksemplarer formentlig let kan opfiskes med småmaskede garn.

Stjernestør (*Acipenser stellatus*)

Stjernestør på 9,6 kg fra Nordvestsjælland's Fiskepark, forår 2022. © Henrik Carl.

Beskrivelse

Som alle andre arter af størfamilien (Acipenseridae) i Danmark har stjernestøren fem rækker af benplader, fire skægtråde og en asymmetrisk hale. Sammenlignet med de andre arter er den dog mere langstrakt/slank, og den kendes også på den og lange, smalle og flade snude. Stjernestøren forveksles lettest med sterletten, men de to arter kan kendes fra hinanden på, at stjernestørens sideskjolde (26-43 stk.) er meget større end sterlettens (56-71 stk.). Desuden er stjernestørens skægtråde glatte, mens sterlettens er frynsede på den yderste halvdel. Maksimallængden er ca. 200 cm, men normalstørrelsen er 100-140 cm. I Danmark er der registreret stjernestører op til ca. 12 kg.

Overordnet udbredelse

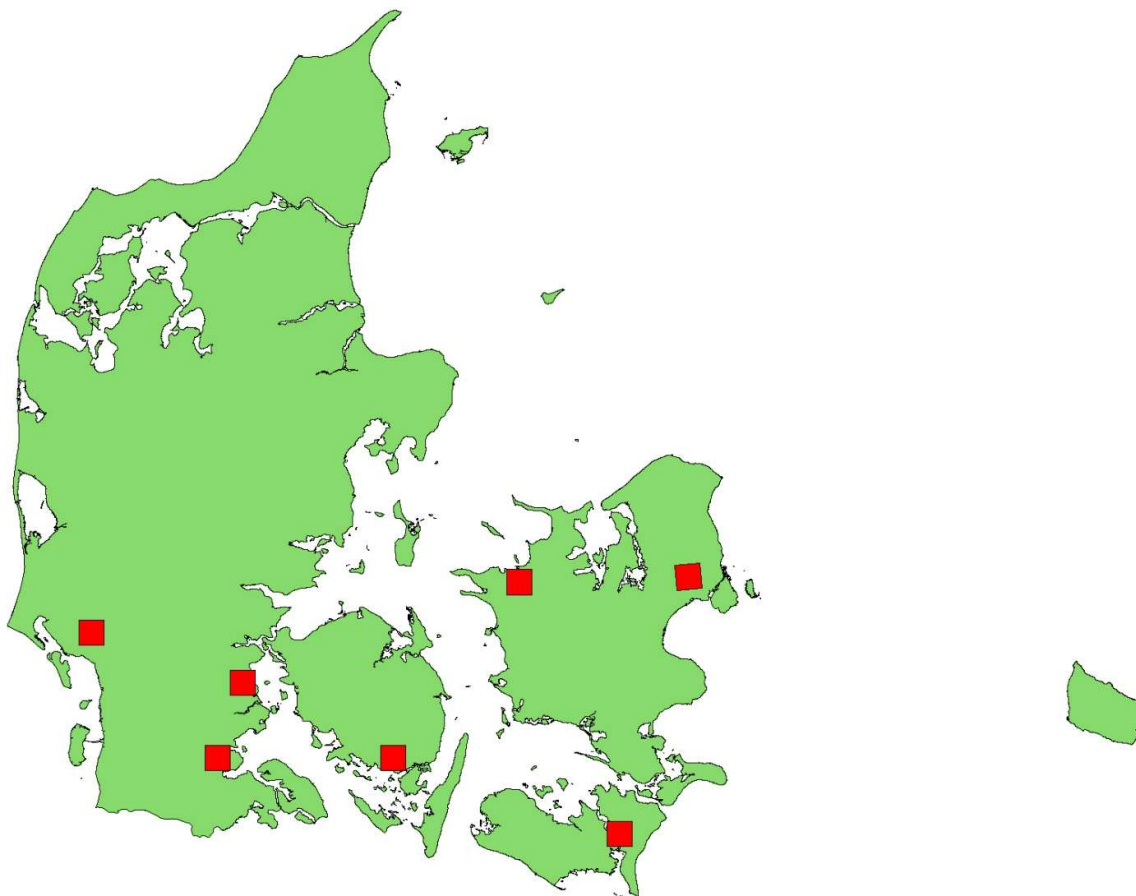
Stjernestøren er naturligt udbredt i Det Kaspiske Hav, Sortehavet, Det Azovske Hav og Det Ægæiske Hav samt i mange floder med tilløb til disse havområder. Ligesom mange andre størarter er den gået kraftigt tilbage – i floderne især fordi spærringer har hindret adgang til mange af de tidligere gydepladser. I Det Ægæiske Hav er arten helt udryddet.

Uden for det naturlige udbredelsesområde er stjernestøren udsat flere steder, og der har også været udslip fra dambrug. Der er så vidt vides ikke opstået ynglebestande nogen steder.

Historisk udbredelse i Danmark

Stjernestøren er en sjælden art i Danmark. I havet kendes den kun fra en enkelt fangst den 15. maj 2010, hvor et eksemplar på ca. 125 cm blev fanget i et garn af en fritidsfisker ved Hejlsminde i det sydlige Lillebælt. Små stjernestører kunne på det tidspunkt godt købes i havecentre flere steder i landet, men på grund af størrelsen vurderes det, at fisken var svømmet hertil gennem havet fra Østeuropa (sandsynligvis Polen). Her er den nemlig almindelig i akvakultur, og der er registreret adskillige udslip af stører i floder med afløb til Østersøen gennem tiden.

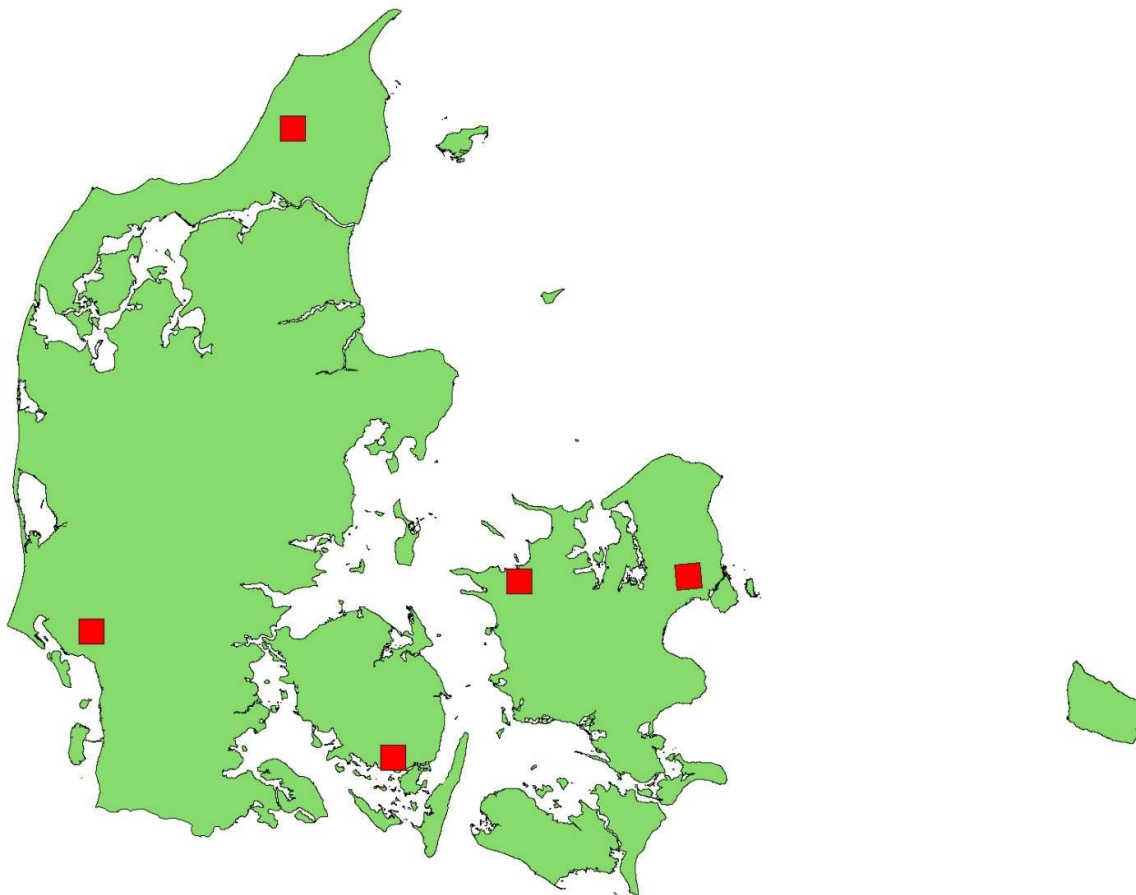
I ferskvand blev arten første gang registreret i august 2011, da en stjernestør på ca. 4 kg blev fanget i en grusgrav nær Rødekro. Fisken var angiveligt udsat fra et havecenter nogle år tidligere. I midten af april 2015 blev 21 stjernestører på 2,5-10,81 kg udsat i put-and-take-søen Blue Rock på Sydfyn, og samme måned blev der udsat to stk. i Iglekær Put and Take på Lolland (senest registreret i 2016) og fem stk. i Nordvestsjælland Fiskepark nær Kalundborg (senere er der sat flere ud). I maj 2016 blev en enkelt stjernestør udsat i Poppelsøen ved Ballerup (senere er der sat flere ud). I 2021 blev fem stjernestører sat ud i Lystfiskergaarden ved Roust. De udsatte fisk fra put-and-take-søerne er genfanget med mellemrum siden. Nogle få eksemplarer blev i 2023 også sat ud i en privat sø på Kalundborg-egnen.

Registreringer af stjernestør i Danmark (2010-2024). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Registreringer i 2025

I 2025 er arten registreret i fem put-and-take-søer. Det drejer sig om Blue Rock på Sydfyn, Nordvestsjælland Fiskepark nær Kalundborg, Poppelsøen ved Ballerup, Lystfiskergaarden ved Roust samt i Ny Thorup Fiskepark ved Brønderslev. I den sidstnævnte sø blev to stk. sat ud i henholdsvis juli og oktober 2025. Desuden er der gjort enkelte genfangster i den private sø på Kalundborg-egnen, hvor arten blev sat ud i 2023.

Registreringer af stjernestør i Danmark (2025). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Artens betydning i Danmark

De forholdsvis få stjernestører, der findes udsat herhjemme, har ingen nævneværdig betydning for andre dyr eller for selve økosystemet, og arten findes på nuværende tidspunkt hovedsagelig i put-and-take-søer med begrænset naturværdi. Selv hvis stjernestører bliver udsat i vande af højere bevaringsværdi, vil der næppe være målbare skadevirkninger, for der skal en ret stor bestandstæthed til at påvirke omgivelserne (de lever af fisk, krebsdyr, bløddyr og orme). Da stjernestøren ikke kan yngle i vores natur (vandløbene er for små og kolde), er det usandsynligt, at antallet nogensinde bliver ret højt. Fiskene er nemlig ret dyre at købe, og de sælges sjældent til put-and-take-søerne, da det især er de større arter, der er populære blandt lystfiskerne. Hvis det skulle blive aktuelt at fjerne de udsatte fisk igen, vil det forholdsvis let kunne lade sig gøre at fiske dem op i forbindelse med målrettet lystfiskeri eller garnfiskeri.

Amerikansk spadestør (*Polyodon spathula*)

Amerikansk spadestør fra havecenter i 2025. © Henrik Carl.

Beskrivelse

Den amerikanske spadestør er en stor fisk, der kan blive mere end 2 meter lang og veje ca. 90 kg. Den tilhører spadestørfamilien, Polyodontidae, der foruden den amerikanske spadestør kun omfatter den nu uddøde kinesiske spadestør. Udseendet er meget karakteristisk, så forveksling med andre arter er usandsynlig. Snuden er formet som en stor pagaj, der hjælper med at lede vandet ind i den kæmpemæssige mund, når den svømmer rundt med gabet vidt opspilet for at filtrere vandet for plankton. Hos de voksne er kæberne uden tænder, men ungerne har et stort antal små tænder. Gællelåget er forlænget i en lang, kødfuld flap. Huden er uden skæl med undtagelse på haleroden, hvor der findes små skæl. Farven er grå, blågrå eller næsten sort, og ryg og sider er ofte marmorerede. Bugen kan være lys (næsten hvid).

Overordnet udbredelse

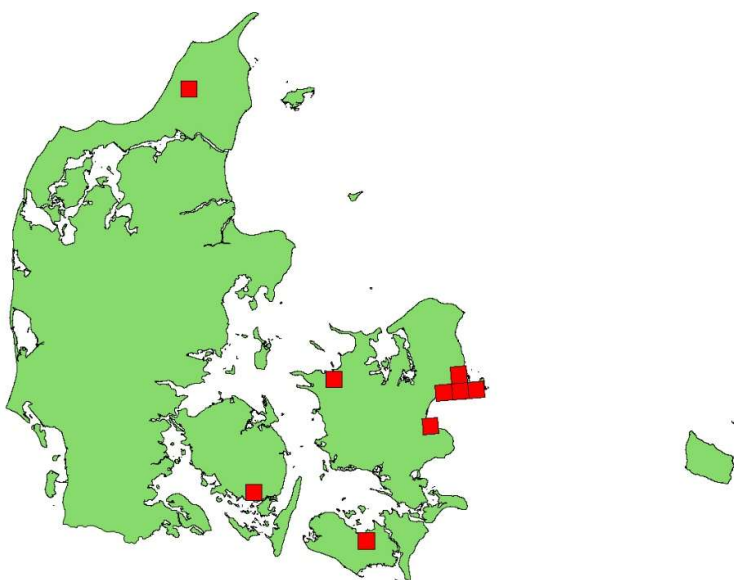
Den amerikanske spadestør er naturlig udbredt i Mississippi-systemet i USA, hvor den overvejende træffes i langsomtstrømmende dele af floderne. Den har været udbredt i De Store Søer, men her er den udryddet. I det naturlige udbredelsesområde er den truet af overfiskeri, habitatødelæggelse, forurening og konkurrence fra invasive sølvkarper. Arten opdrættes mange steder udenfor det oprindelige udbredelsesområde (fx i Rusland, Grækenland, Ungarn, Rumænien, Tyskland og Østrig), og især i Rusland er den også sat ud i naturen. Der er så vidt vides ikke opstået ynglebestande som følge af udsætningerne.

Historisk udbredelse i Danmark

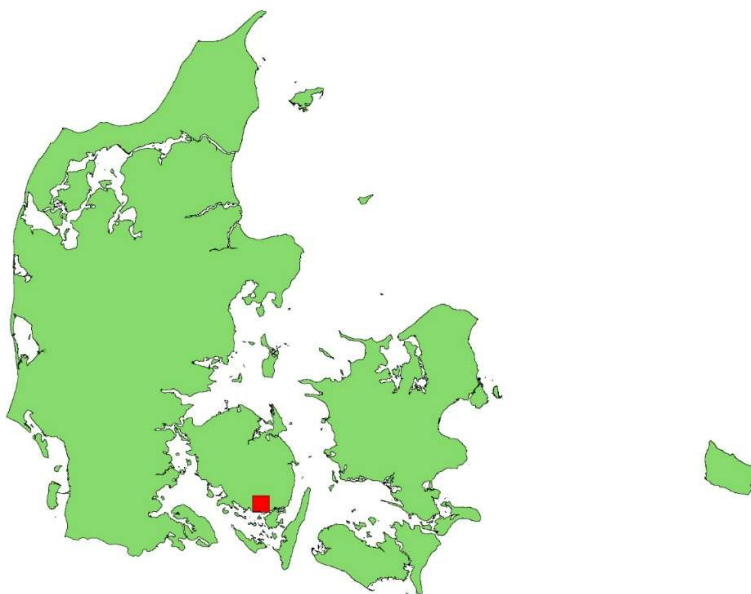
Arten kendes kun fra få registreringer i Danmark. Fra omkring 2008 til 2015 sås arten ofte til salg i akvariebutikker og havecentre, men spadestørerne var sarte og egnede sig ikke godt som bassinfisk, hvorfor de mere eller mindre forsvandt fra markedet igen. Enkelte er dog solgt i 2025. Af de tusindvis af eksemplarer, der blev indført til landet i den ovennævnte periode, er nogle få endt i naturen. Fra 2009 til 2015 er der kendskab til tre udsætninger forskellige steder på Amager, tre steder på Sjælland samt en enkelt udsætning i en sø på Lolland. Det samlede antal af udsatte fisk på de syv lokaliteter er knap 50 stk., og de har typisk været 25-50 cm. I 2016 blev der udsat 10 stk. i Ny Thorup Fiskepark nær Brønderslev og 2 stk. i Blue Rock på Sydfyn. Desuden blev to stk. på 5-8 kg udsat i Nordvestsjællandss fiskepark i efteråret 2023 (en enkelt genfanget i 2024). I 2023 blev eksemplaret fra søen på Lolland også set springe fri af vandet.

Registreringer i 2025

Arten er registreret en enkelt gang i 2025. Det skete den 9. august, da en af de spadestører, der var sat ud i Blue Rock på Sydfyn i 2016, blev fundet død. Den var vokset til 27 kg og 137 cm.

Registreringer af amerikansk spadestør i Danmark (2009-2024). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Registreringer af amerikansk spadestør i Danmark (2025). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Artens betydning i Danmark

Det vurderes, at de udsatte spadestører ikke har nogen som helst betydning for andre arter eller for økosystemet, og det vil næppe ændre sig i fremtiden. Der er kun udsat få eksemplarer, og da de er både meget kostbare, svære at skaffe og næsten umulige at fange under lystfiskeri, er der næppe interesse for at udsætte dem i større målestok. Da de ydermere lever af at filtrere vandet for plankton, konkurrerer de ikke umiddelbart med andre af vore fisk. Det danske klima og de danske vandløb lever heller ikke op til deres krav til ynglested, så der er ikke fare for, at de kommer til at danne ynglebestande. Skulle der på et tidspunkt opstå ønske om at fjerne de udsatte fisk igen, vil det dog være meget svært, da de som nævnt ikke let kan fanges under lystfiskeri.

Båndgrundling (*Pseudorasbora parva*)

Båndgrundling fra Svanedammen i Juelsminde, sommeren 2025. © Henrik Carl.

Beskrivelse

Båndgrundlingen er en lille karpefisk (familien Cyprinidae). Den kan blive op til ca. 12 cm lang, men normalstørrelsen er op til 8-9 cm. Den kendes på, at munden er bred og peger skråt opad. Desuden er skællene store og sidelinjen fuldstændig med 32-40 skæl. Basis af rygfinnen er kort. Ofte (men langt fra altid) har den en karakteristisk blåsort stribe langs siden.

Overordnet udbredelse

Båndgrundlingen stammer fra Østasien, hvor den er naturligt udbredt i flodsystemer i Rusland, Korea, Kina, Japan og Taiwan. Med menneskets hjælp er den spredt til mere end 30 andre lande – herunder de fleste europæiske lande. Spredningen sker både i forbindelse med udnyttelse som prydfisk i akvarier og havedamme samt som blind passager sammen med andre arter, fx græskarper, sølvkarper og marmorkarper.

Historisk udbredelse i Danmark

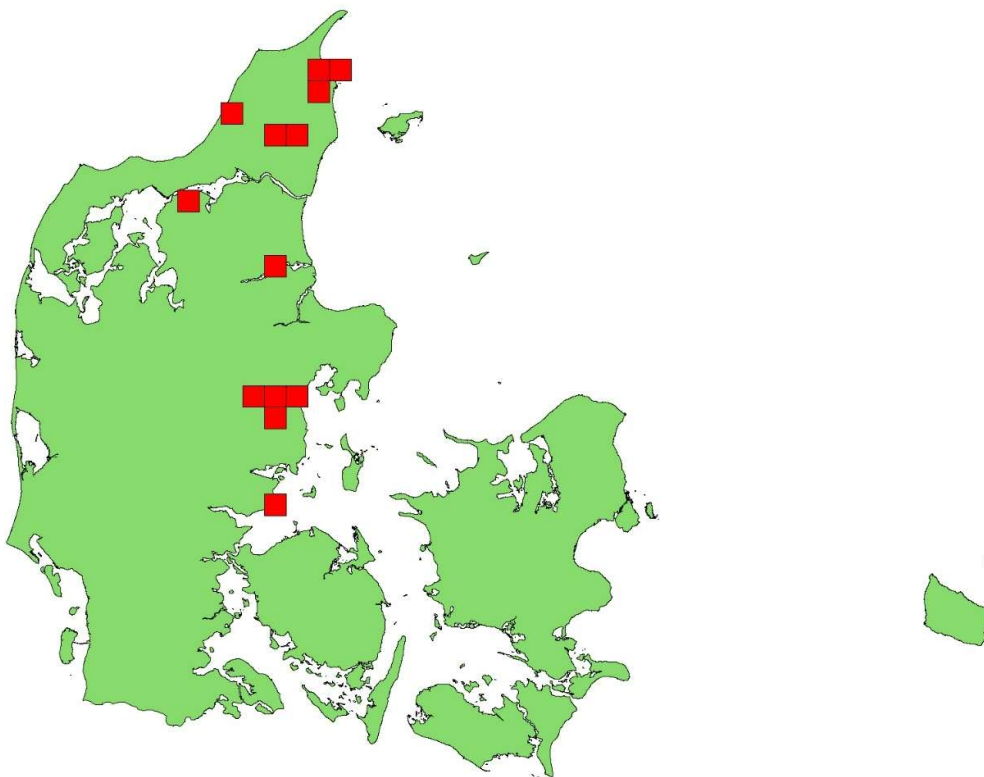
Båndgrundlingen blev første gang fundet i Danmark i 2002, da en stor ynglebestand blev opdaget i Klokkeholm Mølle Sø i Nordjylland i forbindelse med biomanipulation (opfiskning af uønskede skidtfisk). Opfølgende undersøgelser i 2003 viste, at båndgrundlingen var den mest talrige fiskeart i søen, men siden er arten tilsyneladende forsvundet igen, for den er ikke registreret siden til trods for, at der er lavet flere grundige undersøgelser. Muligvis er den dog stadig til stede andre steder i Ryå-systemet, som søen hører til, for et enkelt eksemplar blev fanget i Ryå ved Tveden i 2006, og året efter blev den fundet i Ryå Enggrøft længere mod vest i åsystemet.

I 2003 blev arten fundet nord for Frederikshavn i Elling Å-systemet samt i den nærliggende Lerbæk, og begge steder er den genfanget adskillige gange over en længere årrække, så her er tilsyneladende opstået en blivende bestand.

I 2013 fandt Fiskeatlasset en enorm ynglebestand af båndgrundlinger (mindst tre årgange) i nogle damme i forbindelse med Voldbækken, der hører til Aarhus Å-system. Samme år blev den fundet flere steder i selve Voldbækken, og året efter blev fundet i en anden nærliggende sø, og siden er arten med mellemrum registreret i både Voldbækken og de tilstødende småsøer. I 2015 blev en ynglebestand fundet i en lille sø nær Hasselager, og her var den uhyre talrig ved undersøgelser i både 2016, 2017 og 2018. I 2015 blev den fanget under elfiskeri i Aarhus Å ved Dørup Mølle samt i

Hørslev Bæk (tilløb til Lyngbygård Å), og i 2017 blev den fanget under elfiskeri i Aarhus Å lidt nedstrøms Ingerslev Mølle. Samme år blev der også registreret en meget stor bestand i en lille sø nær Kolt, og her er arten siden registreret årligt. Den er også fanget i flere andre af områdets småsøer i 2020, 2021 og 2022. Det lader således til, at arten har spredt sig til store dele af Aarhus Å-system og til de nærliggende småsøer.

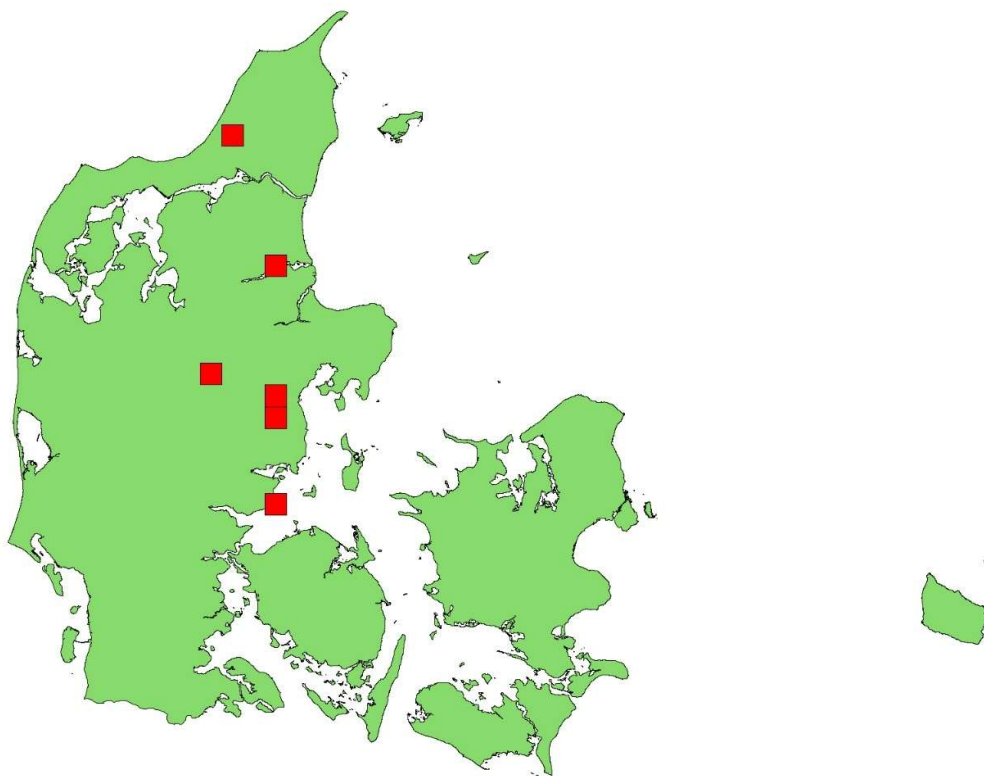
I 2018 viste det sig, at der også var en stor bestand af båndgrundlinger i Svanedammen i Juelsminde, og ifølge lokale beboere var fiskene set i søen gennem flere år. Fiskeatlasset har flere gange siden fået iværksat grundigere undersøgelser. Disse har bekræftet, at dammen rummer en stor ynglebestand, og det viste sig samtidig, at den nærliggende Juelsminde Put and Take (også kaldet Teglværkssøen) rummer en stor bestand. I 2021 blev ynglebestande, der ikke kendtes i forvejen, fundet i to søer i Hadsund-området. I 2022 blev der også fundet en ynglebestand i en sø ved Nibe. Her var arten angiveligt kommet efter tørlægning og indpumpning af vand fra en nærliggende å et par år tidligere. Det er dog ikke lykkedes at finde ud af, om arten rent faktisk findes i åen.

Registreringer af båndgrundling i Danmark (2002-2024). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Registreringer i 2025

Fiskeatlasset foretog i 2025 undersøgelser i Svanedammen ved Juelsminde, og båndgrundlingen blev genfundet i meget stort antal. Der er også gjort flere registreringer i en af småsøerne i Aarhus-området samt i Århus Å-systemet. Herudover er arten fanget i den ene af søerne i Hadsund-området, hvor den første gang blev fundet i 2021. Desuden er arten registreret i et tilløb til Ryå. Endelig er den fundet i en put-and-take-sø nær Silkeborg, hvor den ikke var kendt i forvejen.

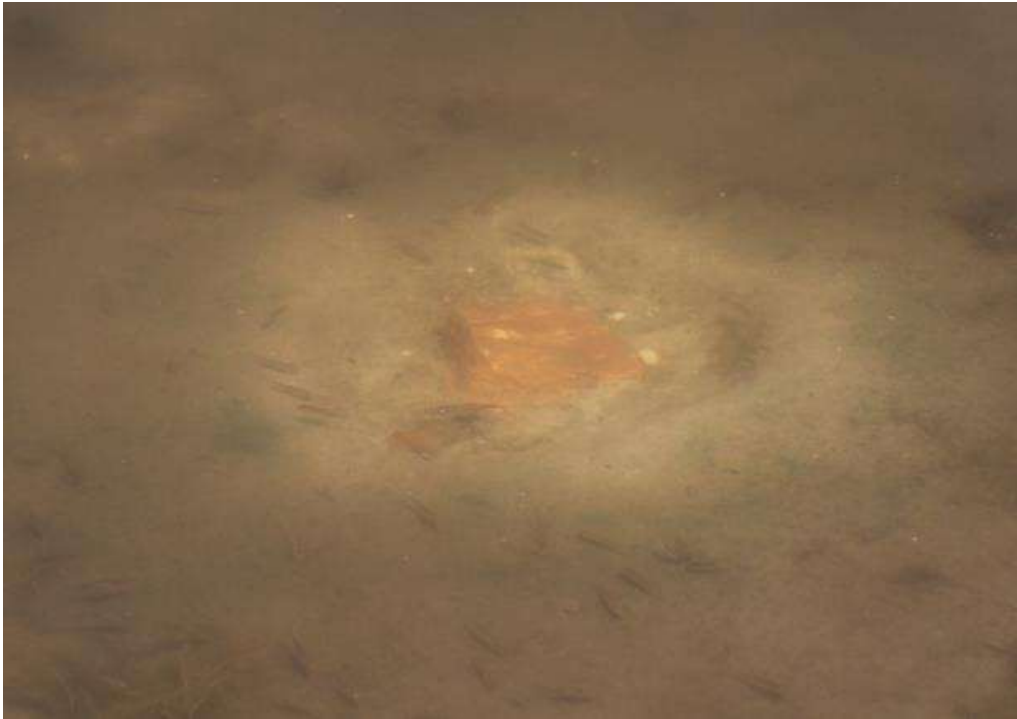

Registreringer af båndgrundling i Danmark (2025). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Artens betydning i Danmark

Båndgrundlingen har ry for at være aggressiv over for andre fisk, og der er eksempler fra både akvarier og havedamme herhjemme, hvor båndgrundlinger har slået fisk ihjel, der var meget større end dem selv. Det sker ved, at de igen og igen angriber de samme steder på offerets krop, så skællene mistes, og der eventuelt kommer åbne sår. Problemet er naturligvis størst på steder, hvor fiskene går tæt sammen uden mulighed for flugt. Selv hvis der er plads til at flygte, er båndgrundlingen en trussel, da den så fortrænger andre arter fra levestedet. Der kan muligvis også være tale om fødekongurrence med andre fiskearter, for den må have en regulerende effekt på byttedyrene (mest små hvirvelløse dyr) de steder, hvor den er mest talrig.

Om båndgrundlingen reelt har givet problemer, de steder hvor den er fundet talrigt herhjemme, er dog ikke så let at svare på. De tætteste bestande er nemlig næsten udelukkende fundet i nygravede småsøer, biomanipulerede søer eller andre steder uden en naturlig og balanceret sammensætning af andre arter. Specielt ser det ud til, at den bliver meget talrig, hvis rovfisk som gedder og aborrer mangler. I Klokkeholm Mølle Sø forsvandt den som nævnt igen i takt med, at der opstod en stor bestand af rovfisk oven på biomanipulationen. I nogle af de småsøer ved Voldbækken (Aarhus Å-system), hvor arten blev fundet meget talrigt i 2013, er den tilsyneladende også mere eller mindre forsvundet igen, og her har undersøgelser vist, at der nu er en stor bestand af aborrer (og andre fiskearter). Det kunne være interessant at foretage bekæmpelsesforsøg ved udsætning af aborrer i søerne ved Juelsminde, for traditionel bekæmpelse med opfiskning vil muligvis kun forværre situationen, da man risikerer at skade andre arter, så båndgrundlingen får endnu bedre leveforhold, når bekæmpelsen ophører.

Utallige båndgrundlinger i en sø ved Voldbækken i 2013. Bemærk den voksne fisk, som vogter en redeplads ved en gammel mursten, den har rensset for fremmedlegemer. De territoriale fisk kan være meget aggressive. Siden fotoet blev taget, er arten formentlig forsvundet fra søen igen. © Henrik Carl.

Båndgrundlinger fra Svanedammen i Juelsminde, sommeren 2025. © Henrik Carl.

Europæisk bitterling (*Rhodeus amarus*)

Bitterling fra havecenter, 2022. © Henrik Carl.

Beskrivelse

Båndgrundling er en lille karpefisk (familien Cyprinidae). Den kan blive op til ca. 11 cm lang, men normalstørrelsen er op til 8-9 cm. Den kendes på, at kroppen er høj og sammentrykt. Skællene er store, og der er 33-45 stk. fra gællelåg til halefinne. Sidelinjen er ufuldstændig og strækker sig kun over de forreste 3-8 skæl. På bagkroppen findes en karakteristisk længdegående turkis stribe – mest veludviklet hos hannerne. I havecentrene forhandles en gullig variant. Denne er dog ikke fundet i naturen herhjemme.

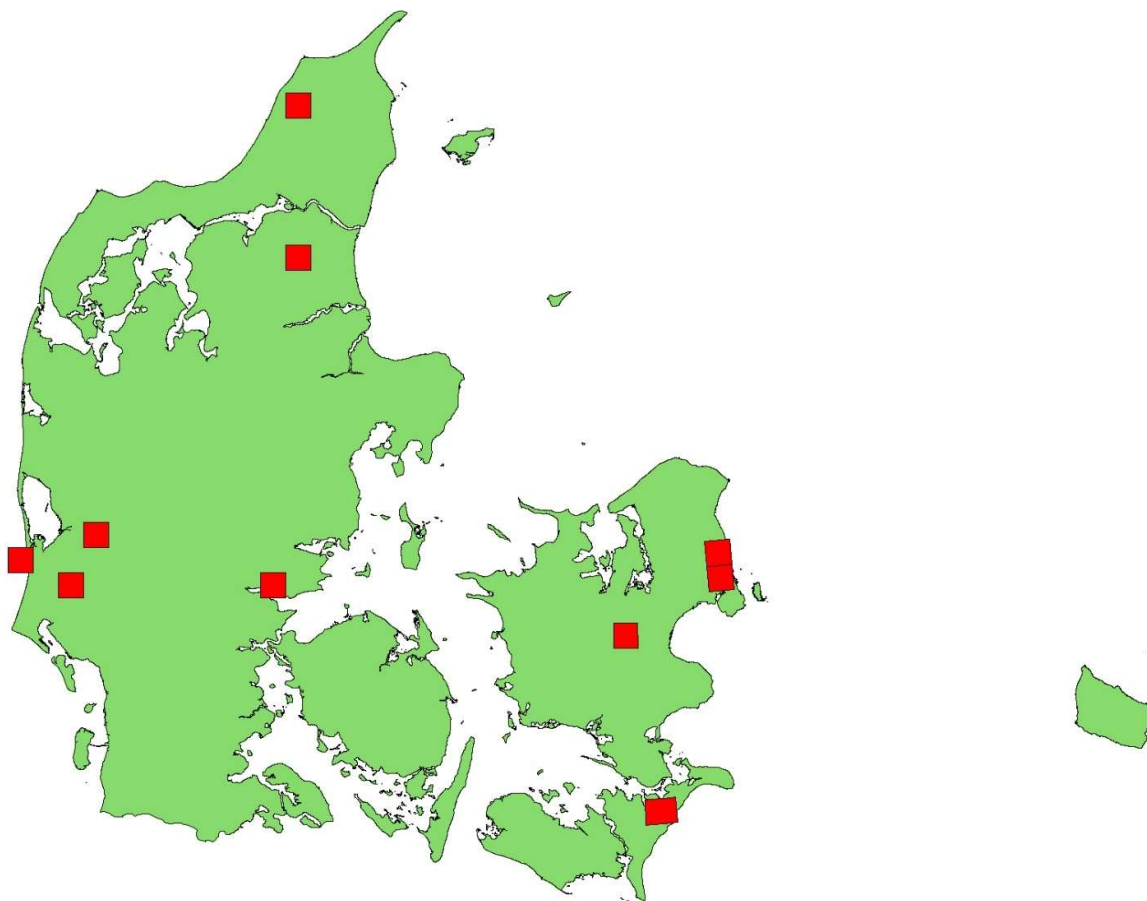
Overordnet udbredelse

Den europæiske bitterling er udbredt i en stor del af Europa nord for Alperne og Pyrenæerne i området fra Frankrig i vest til Uralbjergene og Det Kaspiske Hav i øst. Formentlig fandtes den kun i det sydøstligste Europa og i Lilleasien frem til 1100-tallet, hvorefter den blev spredt sammen med karpene, der blev en vigtig dambrugsfisk i Middelalderen. I Nordvesteuropa (herunder i Danmark) er den ikke-hjemmehørende, og den er også spredt til fx Nordamerika med menneskets hjælp.

Historisk udbredelse i Danmark

Bitterlingen blev første gang registreret i naturen herhjemme omkring 1990, da et eksemplar blev fanget i en lille sø på Bogø. I 1995 blev der opdaget en stor ynglebestand i Graverdam ved Charlottenlund Slot nord for København. Fiskene blev registreret flere år frem, men senere forsvandt de tilsyneladende igen og er ikke set siden 2009. En portion bitterlinger fra Graverdam blev flyttet til Degnemosen ved Bellahøj af lystfiskere i 1995, og de etablerede hurtigt en ynglebestand. De blev ikke nær så talrige som i søen i Charlottenlund, og der har været mange år mellem fangsterne på stedet. I 2004 blev en ynglebestand registreret i en mindre genskabt sø ved Borup på Midsjælland, og her er de senest registreret i 2007. I 2006 blev arten fundet i en parksø i Svanelunden i Hjørring (registreret på stedet mange gange siden). I 2007 blev der fanget bitterlinger i en sø nær Ådum syd for Skjern, og året efter blev arten registreret i Blaksmark Fiskesø nær Varde.

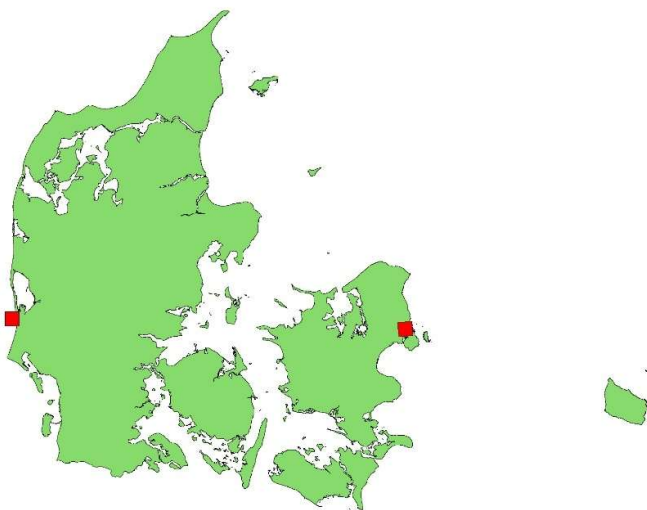
Fra 2014 til 2018 (begge år inklusive) er arten ikke registreret i Danmark, men det skyldes især, at der ikke er udført målrettet eftersøgning på de tidligere ynglelokaliteter. I 2019 blev en større bestand fundet tilfældigt af lystfiskere i en sø nær Nymindegab syd for Ringkøbing Fjord, og her er den genfanget hvert år siden og ofte i stort antal. Endelig blev arten registreret i et vandhul nord for Vejle Fjord i 2021 og i en sø ved Gammel Skørping i 2024.

Registreringer af europæisk bitterling i Danmark (1990-2024). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Registreringer i 2025

Bitterlingen er registreret to steder i 2025: I søen ved Nymindegab, hvor der er gjort adskillige fangster samt i Degnemosen ved Bellahøj, hvor der er fanget 2 stk. Der er ikke gjort forsøg på at afklare, om den stadig findes i de andre søer, hvor den tidligere er blevet registreret.

Registreringer af europæisk bitterling i Danmark (2025). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Artens betydning i Danmark

Den europæiske bitterling er herhjemme kun fundet i nogle få, små og overvejende ret menneskepåvirkede søer, og formentlig er der alle steder tale om udsatte akvariefisk/havedamsfisk. Arten er naturligt mest talrig i småsøer, afsnørede flodarme og langsomt strømmende floder, og den klarer sig bedst på steder med megen vegetation med sand- og mudderbund og forekomst af dammuslinger eller malermuslinger (den anbringer sine æg i muslingen). Larverne lever et stykke tid som en slags parasitter i muslingerne, før de bliver fritsvømmende, og de kan gøre skade på muslingerne, da de nedsætter vandgennemstrømningen, skader gællerne og øger iltforbruget.

Føden består hovedsagelig af planter, så der er ikke nævneværdig fødekonekurrence med andre danske fiskearter. Om bestandene kan blive så tætte, at de påvirker plantevæksten og muslingebestandene, er uvist. Umiddelbart ser bitterlinger ikke ud til at klare sig ret godt på steder med en naturlig bestand af rovfisk, og det er sandsynligvis en vigtig grund til, at arten ikke er mere udbredt herhjemme, end den er. Den har nemlig været tilgængelig i handlen i mange år, så der må have været mange flere introduktioner end de få, der kendes.

Det er usikkert, om traditionel biomanipulation vil være en effektiv måde at fjerne uønskede bestande på, for sammen med bitterlingerne fjerner man også konkurrenter og rovfisk. Etablering af rovfiskebestande (primært aborrer) vil sandsynligvis have en bedre effekt.

Bitterlingen forhandles også i en gullig variant, som dog aldrig fundet i naturen herhjemme. © Henrik Carl.

Græskarpe (*Ctenopharyngodon idella*)

Græskarpe (albinovariant) fra vandhul i Nordsjælland, sommer 2024. © Henrik Carl.

Beskrivelse

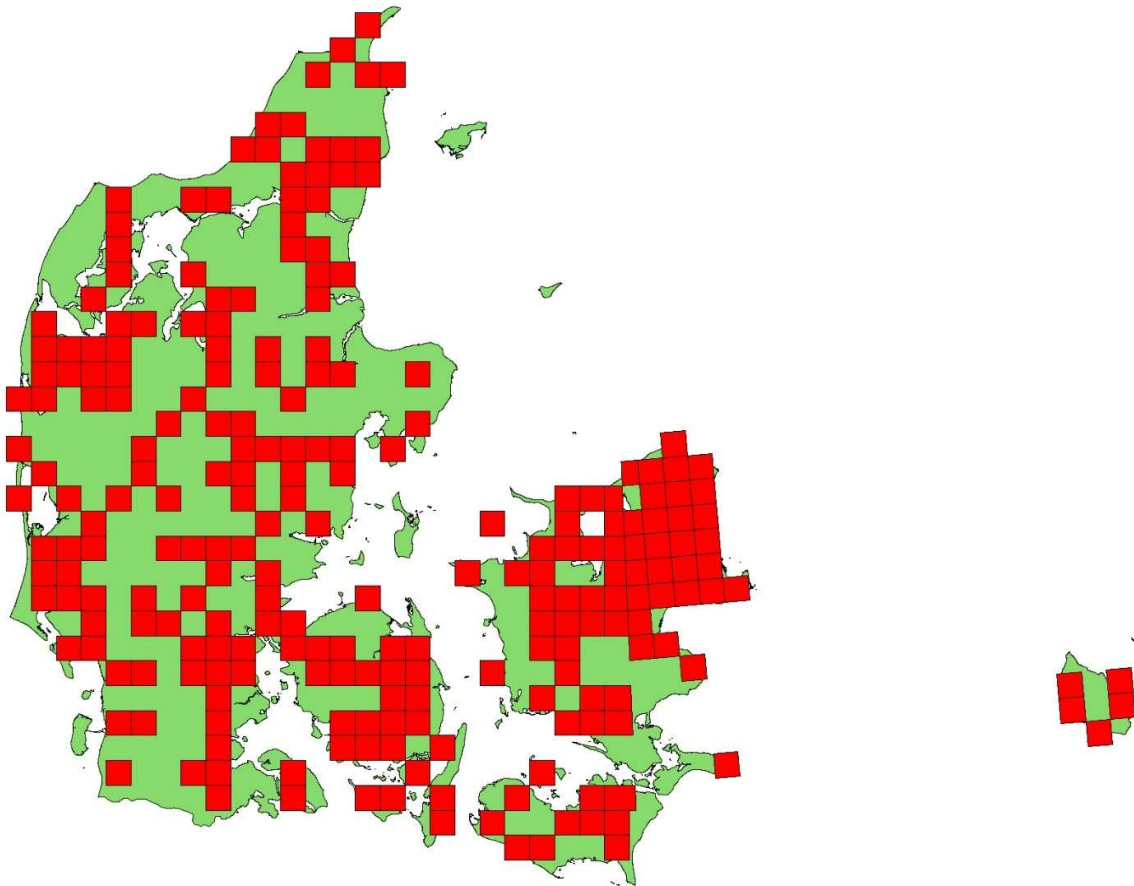
Græskarpen hører til karpefamilien (Cyprinidae), men den er ikke nært beslægtet med nogle af de hjemmehørende karpefisk, selvom den overfladisk ligner fisk som rimten, skallen og strømskallen. Kroppen er aflang med et næsten rundt tværsnit. Haleroden er kraftig og høj. Hovedet er bredt, og øjnene er placeret ret lavt. Munden er lille. Der er en kort rygfinne midt mellem hoved og halefinne. Skællene er forholdsvis store, og der er 38-45 i sidelinjen, som er fuldkommen. Foruden den naturlige variant forhandles også en hvidlig/gullig/rødlig variant, og begge varianter ses i naturen herhjemme. Græskarpen er en stor art, der kan blive ca. 150 cm og 30-50 kg. I Danmark bliver fiskene op til 100-120 cm og 15-25 kg.

Overordnet udbredelse

Græskarpen er en ferskvandsfisk, der er naturligt hjemmehørende i større flodsystemer i Asien (Sibirien, Manchuriet og Kina), hvor den findes fra Amurfloden i nord til Xi Jiang i syd. Det er en meget vigtigt opdrætsfisk, og den bruges også til bekæmpelse af uønsket grødevækst. I forbindelse med opdræt og grødebekæmpelse samt som prydfisk er græskarpen spredt til mere end 100 lande i store dele af verden. Da den stiller meget specifikke krav til ynglestederne, er der kun opstået ynglebestande ganske få steder som følge af udsætninger. Selvom den findes i næsten alle europæiske lande, er der fx ikke opstået ynglebestande i Europa.

Historisk udbredelse i Danmark

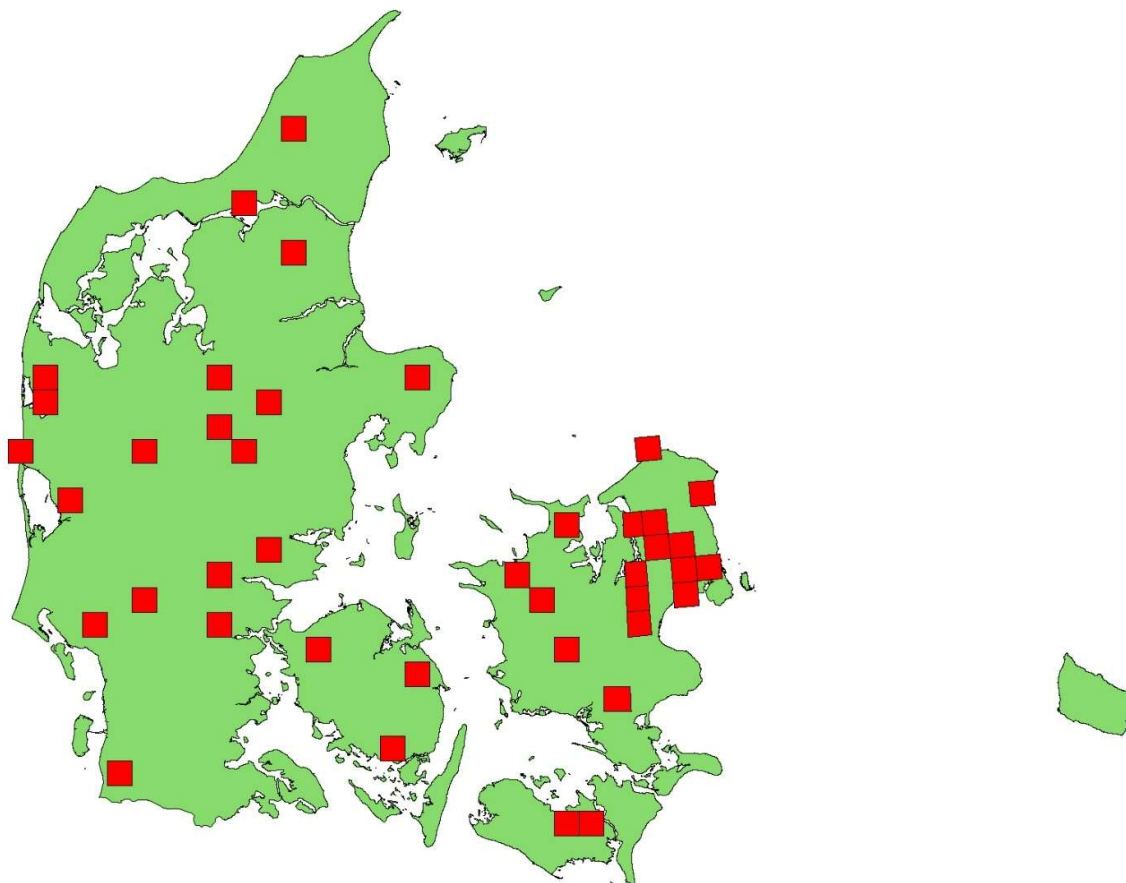
Græskarpen blev første gang indført til Danmark i 1965, og i 1968 blev arten første gang sat ud i naturen i forbindelse med et forsøg for at se, hvordan den ville klare vores kolde klima. Op gennem 1970'erne og 1980'erne blev der lavet flere omfattende forsøg med udsætning af græskarper til grødebekæmpelse i forskellige søer herhjemme. Ofte blev der udsat et meget stort antal fisk, hvorved grødereduktionen blev så effektiv, at vandplanterne helt forsvandt, med det resultat at vandkvaliteten blev forringet. Dette gav græskarperne et ufortjent dårligt ry, og forsøgene blev derfor stoppet igen. Senere er græskarpen blevet en helt almindelig prydfisk, der forhandles i de fleste havecentre, og den sælges netop som "algeæder". Det har betydet, at den er let tilgængelig, og da den er ret billig, er den ofte endt i naturen. I forbindelse med Fiskeatlassets kortlægning (fra 2006 og frem) har arten vist sig at være udsat i hundredvis af vande fordelt over hele landet – dog med en vis overvægt af registreringer i hovedstadsområdet. De fleste steder er der dog tale om ganske få eksemplarer udsat i småsøer, og det er ofte sket, at de udsatte fisk er døde igen relativt hurtigt – typisk i forbindelse iltsvind under langvarigt isdække om vinteren. Også i put-and-take-søerne, hvor grødevækst ofte er et problem for ørredfiskeriet, er der mange steder udsat græskarper. Endelig er der gjort nogle ganske få registreringer i havet. Da arten ikke kan yngle herhjemme – både som følge af vores kolde klima og manglende floder – er der ikke fare for, at der opstår ynglebestande.

Registreringer af græskarpe i Danmark (1968-2024). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Registreringer i 2025

Der er i 2025 gjort en relativt stor indsats for at kortlægge udsatte fisk i put-and-take-søerne, og i den forbindelse er der også registreret en række græskarper, da mange put-and-take-ejere udsætter græskarper til grødebekæmpelse. Der er dog også en række registreringer fra andre typer af søer (fx vandhuller, gadekær og råstofgrave), og disse står for knap halvdelen af årets registreringer.

Registreringer af græskarper i Danmark (2025). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Artens betydning i Danmark

Græskarpens betydning for vandmiljøet er et meget omdiskuteret emne. Græskarper lever primært af vandplanter, og fiskene kan sætte store mængder til livs – mere end deres egen vægt hver dag i vækstsæsonen. De bruges derfor til grødebekæmpelse mange steder i verden. I Sverige, hvor arten er udsat i tusindvis af søer, omtales udsætningerne som regel positivt. I Danmark blev der som nævnt udsat meget store mængder af græskarper i forbindelse med forsøg i 1970'erne og 1980'erne, hvilket havde en negativ indflydelse på vandkvaliteten flere steder. Fødekonkurrence med andre arter er ikke et problem, for der er meget få arter, der lever af større vandplanter. Indirekte kan reduktion af grøden dog have stor betydning for andre arter – både positiv og negativ. Når græskarper bruges til grødekontrol, skal man ofte løbende reducere antallet i takt med at de vokser, så effekten ikke bliver for stor. Langt de fleste steder i Danmark, hvor græskarper findes nu, er antallet så lavt, at de ikke har nogen betydning for hverken andre arter eller vandmiljøet. Græskarper kan forholdsvis let opfiskes med garn eller lystfiskeri, hvis man skulle ønske at fjerne dem.

Karpe (*Cyprinus carpio*)

Skælkarpe (øverst) og spejlkarpe (nederst). © Henrik Carl.

Beskrivelse

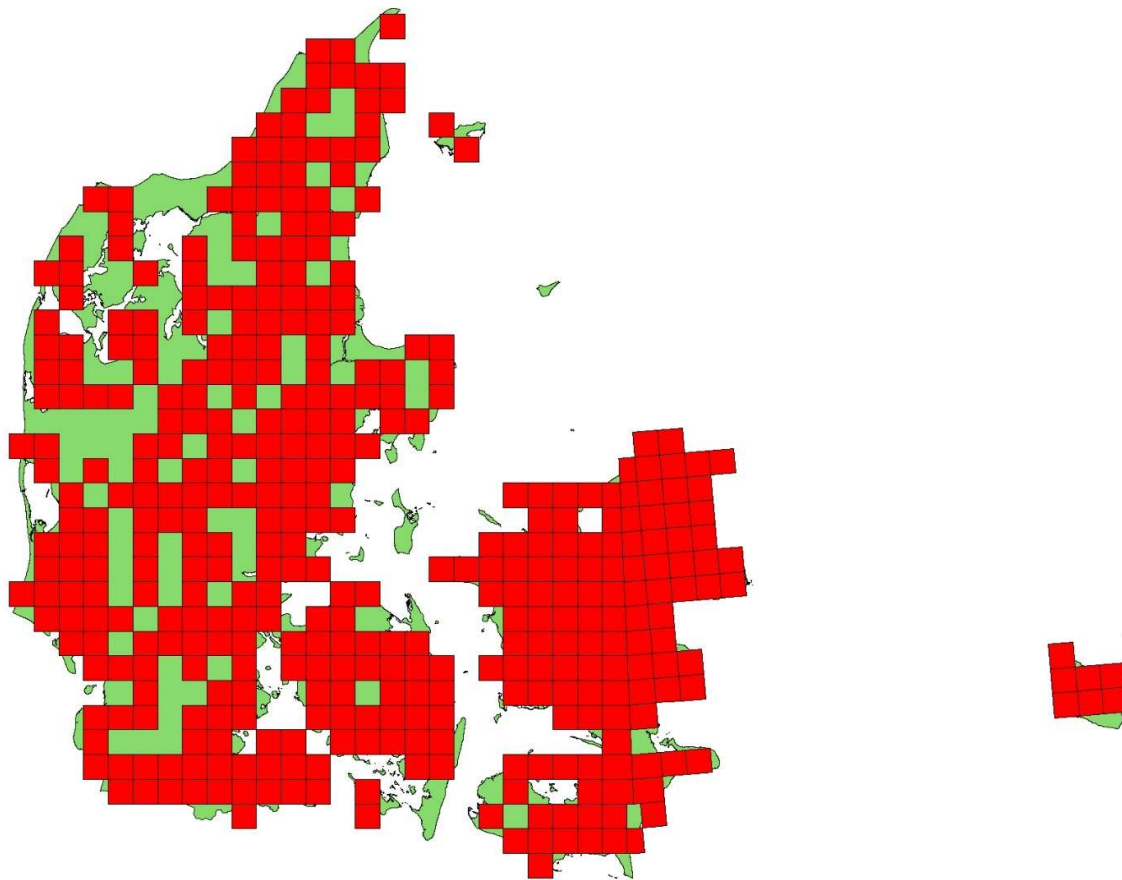
Karpen er en kraftigt bygget karpefisk (familien Cyprinidae), men kropsformen er meget varierende, da der er fremavlet en lang række varianter. Også skælklædningen varierer meget pga. avlsarbejde. De karper, der er dækket af regelmæssige skæl kaldes skælkarper, og det er også det naturlige for arten. Karper med store uregelmæssige skæl (såkaldte spejlskæl) kaldes spejlkarper, og de har ofte større eller mindre hudområder uden skæl. Hvis skæl mangler helt eller er meget fåtallige, kaldes fiskene læderkarper, og hvis de er helt dækket af spejlskæl, kaldes de fuldskællede spejlkarper. Der er også fremavlet en masse forskellige farvevarianter – de såkaldte koikarper. Alle de nævnte typer findes i naturen i Danmark. Arten kan bl.a. kendes på, at den har fire skægtråde omkring munden, der kan skydes frem, så den danner et rør. Basis af rygfinnen er lang. Den bageste af de stive finnestråler forrest i rygfinnen er forsynet med kraftige savtakker. Karpen er den største af vore karpefisk, og den kan opnå en størrelse på mere end 50 kg og mindst 120 cm. I Danmark er karper over 10 kg almindelige, mens karper over 20 kg er relativt sjældne, men dog bliver mere og mere talrige.

Overordnet udbredelse

Der er usikkerhed omkring karpens oprindelige udbredelse, da den allerede meget tidligt er blevet flyttet rundt med menneskets hjælp. Man mener dog, at de karper, der oprindeligt blev indført til Europa, stammede fra området omkring Sortehavet, Det Kaspiske Hav og Aralsøen, og at vestgrænsen var Donaufloden. Mod øst var den udbredt i en del af Asien, og det er her, at koikarperne stammer fra. Karpen optrådte som dambrugsfisk allerede i Middelalderen, og som følge af opdræt er den gennem tiden spredt til store dele af verden – bl.a. til alle europæiske lande.

Historisk udbredelse i Danmark

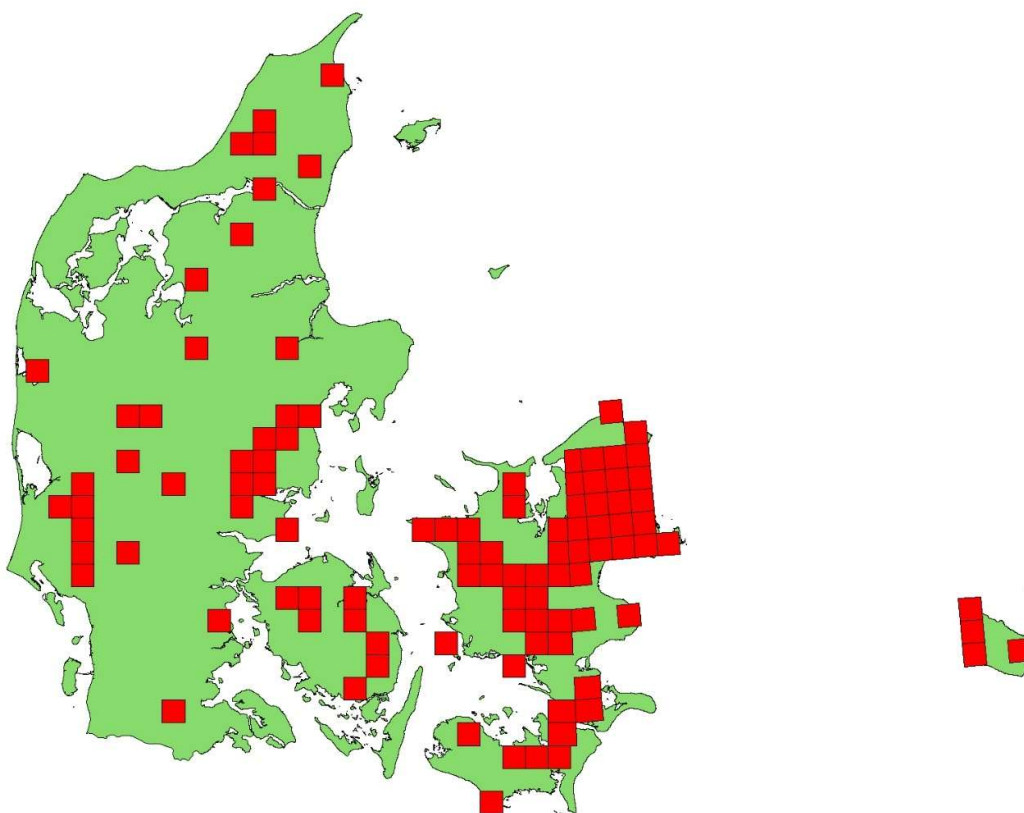
Der er usikkerhed om, præcis hvornår karpen kom til landet første gang, men i midten af 1500-tallet var der gang i opdrættet flere steder herhjemme. Ret hurtigt herefter blev karpeopdræt almindeligt på slotte, godser og herregårde, og arten har været sat ud utallige steder gennem tiden. Der foregår stort set ikke noget opdræt til konsum herhjemme længere, men i takt med, at lystfiskeri efter karper er blevet populært blandt lystfiskere de seneste årtier, er udsætninger af karper sket i stor stil. Karpen er i dag udbredt over hele landet, hvor det er en almindelig fisk i både mindre og større søer samt i nogle af de store, langsomt strømmende åer. Karper er også registreret en del gange i havet (typisk i brakvandsområder), men forekomsten her skyldes strejfer fra åerne. Trods artens ret massive udbredelse i vores natur, yngler karperne overraskende få steder, og langt de fleste bestande kan kun opretholdes, hvis der løbende foretages supplerende udsætninger.

Registreringer af karpe i Danmark (1560-2024). Udræk fra Fiskeatlassets database.

Registreringer i 2025

Der er gjort en vis indsats for at kortlægge fangster af karper i 2025, hvilket har krævet personlig kontakt til et større antal karpefiskere. De fleste holder nemlig lokaliteterne hemmelige, når de offentliggør deres fangster. Der er desuden gjort et stort arbejde med at opspore fangster via sociale medier. Endvidere er der i forbindelse med en grundig gennemgang af put-and-take-søernes fiskebestande dukket en række registreringer op. I forbindelse med Fiskeatlassets feltarbejde er arten også registreret adskillige gange. Også via offentlige portaler som fx Arter.dk er det kommet en række observationer. Trods det stadig lidt begrænsede datagrundlag er det dog sikkert, at karpen stadig er almindeligt udbredt i det meste af landet, og med den interesse, der er for karpefiskeri, er der ikke grund til at tro, at det bliver anderledes i nær fremtid.

Registreringer af karpe i Danmark (2025). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Artens betydning i Danmark

Karpens betydning for især vandkvaliteten er et meget omdiskuteret emne. De fleste erfaringer stammer dog fra udlandet og gerne fra varmere egne, hvor karper trives bedre end i Danmark. Arten har dog også herhjemme i lighed med mange af de hjemmehørende karpefisk evnen til at påvirke vandkvaliteten, hvis bestanden bliver tilstrækkelig stor. Karper æder mange forskellige fødeemner (fx plantefrø, orme, insektlarver, krebsdyr, muslinger og bløddyr), og i tætte bestande kan de have indflydelse på antallet af dem. Selve fødesøgningen kan også føre til tab af undervandsvegetation, da karper primært søger føde i bunden, hvilket kan medføre, at planterødder løsnes. Desuden kan der ske udskygning, da sediment resuspenderes i forbindelse med fødesøgningen. Endvidere æder især småkarper zooplankton, hvilket giver planktonalgerne bedre vilkår. I praksis er det dog

overvejende i de søer, hvor karperne yngler, at man ser et synligt resultat af deres tilstedeværelse. Karpen har heldigvis en forholdsvis ringe ynglesucces i langt de fleste danske søer med en naturlig sammensætning af hjemmehørende fiskearter, og arten har stort set ikke spredt sig ved egen hjælp i de ca. 500 år, den har været at finde i vores natur. Tidligere mente man, at det skyldtes det forholdsvis kolde danske klima, men karper kan gyde ved temperaturer ned til omkring 15 °C, hvilket de fleste danske søer opnår allerede i maj eller juni. Den ringe ynglesucces skyldes tilsyneladende konkurrence med hjemmehørende arter som fx skalle og brasen, der yngler tidligere på sæsonen og derfor har en konkurrencemæssig fordel. Også prædation fra yngel af rovfisk som aborrer og gedder, der ligeledes yngler tidligere end karperne, spiller formentlig også en rolle. Man ser næsten udelukkende ynglebestande i søer, der er stærkt menneskepåvirkede, og der er mange eksemplarer på, at karper herhjemme har ynglet succesfuldt, når de er blevet udsat på steder, hvor der ikke har været nævneværdige bestande af andre arter – fx i nygravede råstofgrave eller i søer, der har været ramt af fiskedød. Selvom forventede temperaturstigninger i fremtiden vil rykke gydesæsonen hos karperne, vil de hjemmehørende arters gydning formentlig også blive rykket tilsvarende. Erfaringer fra landene lige syd for Danmark tyder da heller ikke på, at billedet vil ændre sig i nær fremtid. Hvis de mange karpeudsætninger ophører, vurderes det, at langt de fleste bestande vil være forsvundet igen i løbet af et par årtier.

Skulle der opstå behov for at opfiske en uønsket karpebestand, kan det være en vanskelig og bekostelig opgave, der typisk kræver en kombination af flere forskellige metoder. Ynglen kan opfiskes effektivt med ruser og agnhuse, mens de voksne karper kan fanges i stormaskede garn eller under målrettet lystfiskeri. Det vil dog være svært at fiske en ynglebestand helt væk, da karper er gode til at undgå traditionelle fangstredskaber. Hvis blot nogle få af moderfiskene får lov at blive tilbage, er arbejdet formentlig spildt, da de yngler endnu mere succesfuldt, når konkurrencen fra artsfæller og andre arter er nedsat som følge af opfiskningen.

Koikarpe fra sø på Sjælland, efterår 2025. © Henrik Carl.

Marmorkarpe (*Hypophthalmichthys nobilis*)

Marmorkarpe fra sø på Vestsjælland, 2023. © Henrik Carl.

Beskrivelse

Marmorkarpen har et stort hoved og en høj og lidt sammentrykt krop. Munden er stor og med underbid. Øjnene er placeret meget lavt på hovedet. Gællegitterstavene er lange og talrige, og der er 240-300 på forreste gællebue. De er ikke vokset sammen til en svampet struktur som hos sølvkarpen. Skællene er små (98-100 langs sidelinjen). På bugsiden findes en nærmest skælløs køl, der strækker sig fra gattet til området mellem bugfinnerne. Farven er meget varierende, men generelt er de mørkegrå eller mørkebrun, og der er ofte store endnu mørkere pletter/partier. Lever fiskene i meget grumset vand, bliver de ofte næsten ensfarvede uden pletter. Undersiden af hovedet og bugen lysere end siderne og har ofte et gulligt skær. Marmorkarpen er en af de største karpefisk (familien Cyprinidae), og den kan blive helt op til ca. 160 cm og mere end 70 kg. Fra Danmark kendes kun med sikkerhed marmorkarper op til omkring 70 cm 5 kg, men det er muligt, at der gemmer sig marmorkarper blandt de ”sølvkarper”, der ikke er artsbestemt af eksperter, og de findes på nuværende tidspunkt i størrelser op til ca. 25 kg.

Overordnet udbredelse

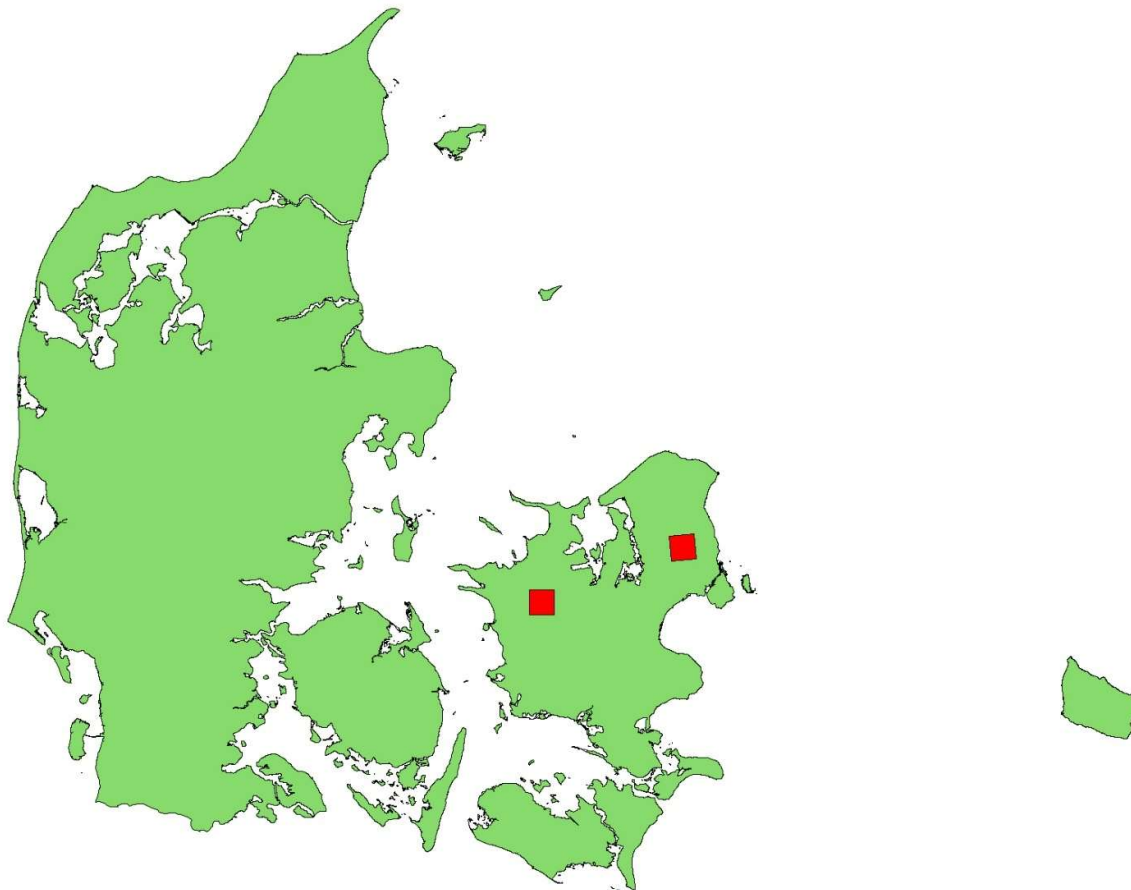
Marmorkarpen er naturligt hjemmehørende i Østasien (østlige Kina, østlige Sibirien og nordligste Nordkorea), men som følge af menneskelig spredning er det umuligt at fastslå den naturlige udbredelse præcist. Arten lever overvejende i store flodsystemer, og den skal bruge egnede floder i forbindelse med gydningen. Den tåler en saltholdighed på op til mindst 15-20 ‰, hvilket forklarer, hvorfor den har kunne leve i Østersøen efter at være udsat/undsluppet (se *Historisk udbredelse i Danmark*). Marmorkarpen er en af verdens vigtigste dambrugsfisk, og i forbindelse med akvakultur er arten også spredt til andre dele af verden, bl.a. Europa, Sydamerika, Nordamerika og dele af Asien. Der er opstået ynglebestande i Nordamerika og det centrale Asien som følge af introduktion. Der er ikke opstået ynglebestande i Europa, selvom arten er udsat/undsluppet fra dambrug mange steder. Dette skyldes, at arten stiller meget specifikke krav til længde, temperatur, vandføring osv. i de floder, hvor den yngler. Af samme grund er der ikke fare for, at den etablerer sig i Danmark.

Marmorkarpen blev første gang registreret i danske farvande i september 1987, da et 68 cm langt eksemplar blev fanget i et bundgarn ved Klintholm Havn på Møn. I 1990 blev syv marmorkarper fanget ved Bogø, i Køge Bugt, i Præstø Fjord og i Fakse Bugt. Det formodes, at fiskene stammede fra en udsætning eller et udslip i Polen. Arten er ikke siden registreret i havet ved Danmark.

Ikke-hjemmehørende fisk i Danmark – status 2025

Registreringer i 2025

Marmorkarper er registreret tre steder i 2025. Det drejer sig om de to småsøer på Vestsjælland samt om søen nær Farum, hvor de var sat ud i foråret 2023.

Registreringer af marmorkarpe i Danmark (2025). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Artens betydning i Danmark

Arten har ingen nævneværdig betydning i Danmark, og den får det næppe i fremtiden. Marmorkarpen er en af verdens vigtigste dambrugsfisk, men har den aldrig haft betydning som spisefisk i Danmark. De få marmorkarper, der findes i Danmark på nuværende tidspunkt, er kommet til via havecentre og akvariebutikker, der sælger ”sølvkarper” til havedamme. I modsætning til sølvkarpen er den ikke udsat forsøgsvis til bekæmpelse af planktonalger. Da marmorkarper som nævnt ikke kan yngle i vores klima, vil man dog næppe nogensinde herhjemme komme til at se en tæthed, der har betydning for mængden eller sammensætningen af det dyreplankton, der er deres vigtigste fødekilde.

Næse (*Chondrostoma nasus*)

Næse fra havedam. © Henrik Carl.

Beskrivelse

Næsen er en karpefisk, der bliver op til ca. 50 cm. I kropsform og farve minder den meget om bl.a. rimten og strømskallen, men til forskel fra disse hjemmehørende karpefisk har den en iøjnefaldende, afrundet snude. Den lille, tværstillede mund har et tydeligt overbid, og kanten af læberne danner en skarp kant. Der er 52-66 skæl langs sidelinjen. Ryggen er brunlig eller grønlig, siderne sølvskinnende og bugen lys. Bughinden (inde i fisken) er sort. Begge køn udvikler legevorter på hoved og forkrop i yngletiden.

Overordnet udbredelse

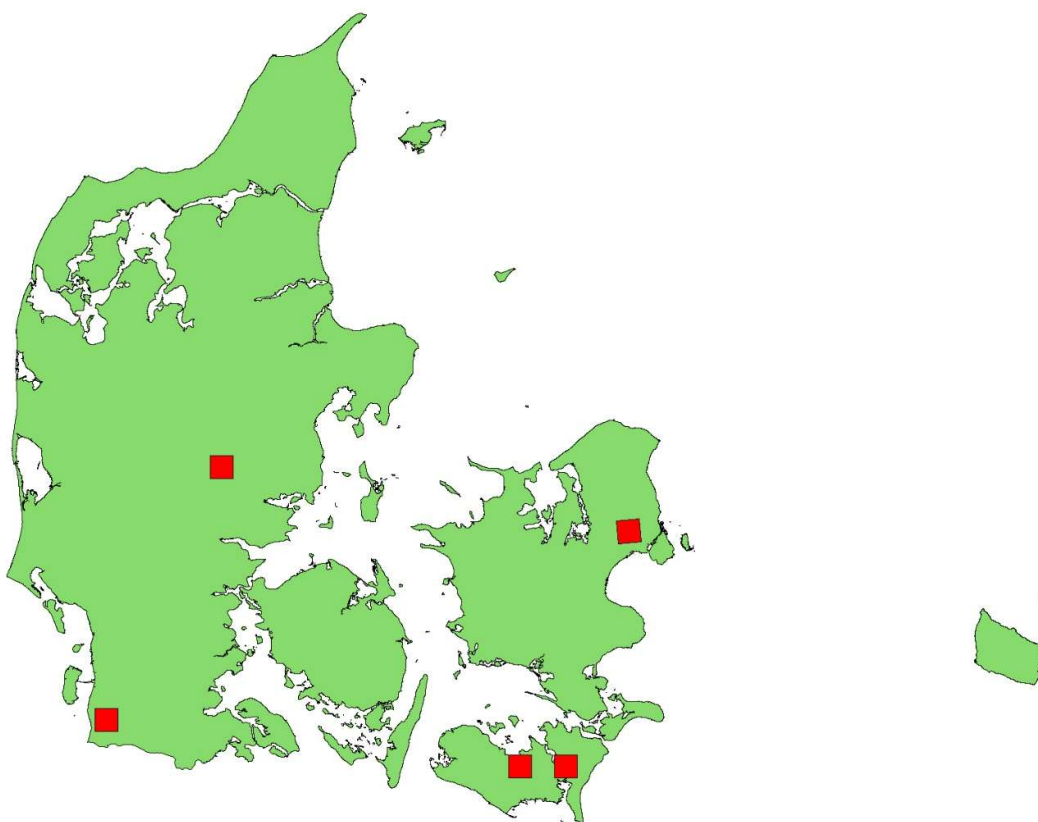
Næsen findes naturligt i området fra de nordlige tilløb til Sortehavet (fx Donau, Dnepr og Dnestr) mod nord til sydlige tilløb til Østersøen (Nemunas, Oder og Wisla) og mod vest til tilløb til Nordsøen (Rhinen og Maas). Lokalt er den truet af opstemninger i floderne, ødelæggelse af gydepladser og forurening. Med menneskets hjælp er den blevet spredt til flodsystemer i bl.a. Frankrig og Italien, hvor den har dannet ynglebestande, og nogle af disse steder opfattes den som invasiv. Næsen er primært en vandløbsfisk, der lever i store og mellemstore floder med grus- eller stenbund og en moderat eller hurtig vandstrøm.

Historisk udbredelse i Danmark

Der findes kun få sikre oplysninger om udsætninger i naturen herhjemme, men arten er sandsynligvis sat ud mange gange og blot være gået til grunde. Den første sikre udsætning skete i 2015, hvor ca. 15 stk. på omkring 15-25 cm blev sat ud i en privat sø på Lolland. Året efter blev et ukendt antal udsat i Iglekær Put and Take på Lolland. I 2021 blev nogle få næser sat ud i en sø ved Herstedvester, og i 2022 blev 20 stk. sat ud i en lille sø i Østjylland. I 2023 blev arten genfundet i søen på Lolland (2 stk.), og samme år blev 10 stk. sat ud i en privat sø ved Gallehus.

Registreringer i 2025

I 2025 blev næser fanget flere gange under lystfiskeri i søen ved Herstedvester, hvor de var sat ud i 2021, og størrelsen tydede på, at de kan have ynglet på stedet. Dette vil blive undersøgt nærmere i 2026. I 2025 blev arten også genfanget i den østjyske sø, hvor den var sat ud i 2022.

Registreringer af næse i Danmark (2015-2025). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Artens betydning i Danmark

Det vurderes, at de få udsatte næser ikke har nogen betydning for den danske natur, og dette vil næppe ændre sig i fremtiden. Den lever primært af alger, som den græsser af sten og andre faste overflader, og det er ikke en fødekilde, den i ret høj grad deler med andre af vore ferskvandsfisk. Næser har kunnet købes i havecentre i adskillige år uden at der ser ud til at være endt ret mange i naturen, og da arten primært er en vandløbsfisk, er det ikke sandsynligt, at der opstår stabile ynglebestande herhjemme. For det første er det sjældent, at fisk fra havecentre udsættes i andet end småsøer, og skulle det ske, at de blev spredt til vandløb, er det usikkert, om vore vandløb overhovedet er egnede som ynglested.

Sølvkarpe (*Hypophthalmichthys molitrix*)

Sølvkarpe fra Svanesøen i Knuthenborg Safaripark, 2008. © Henrik Carl.

Beskrivelse

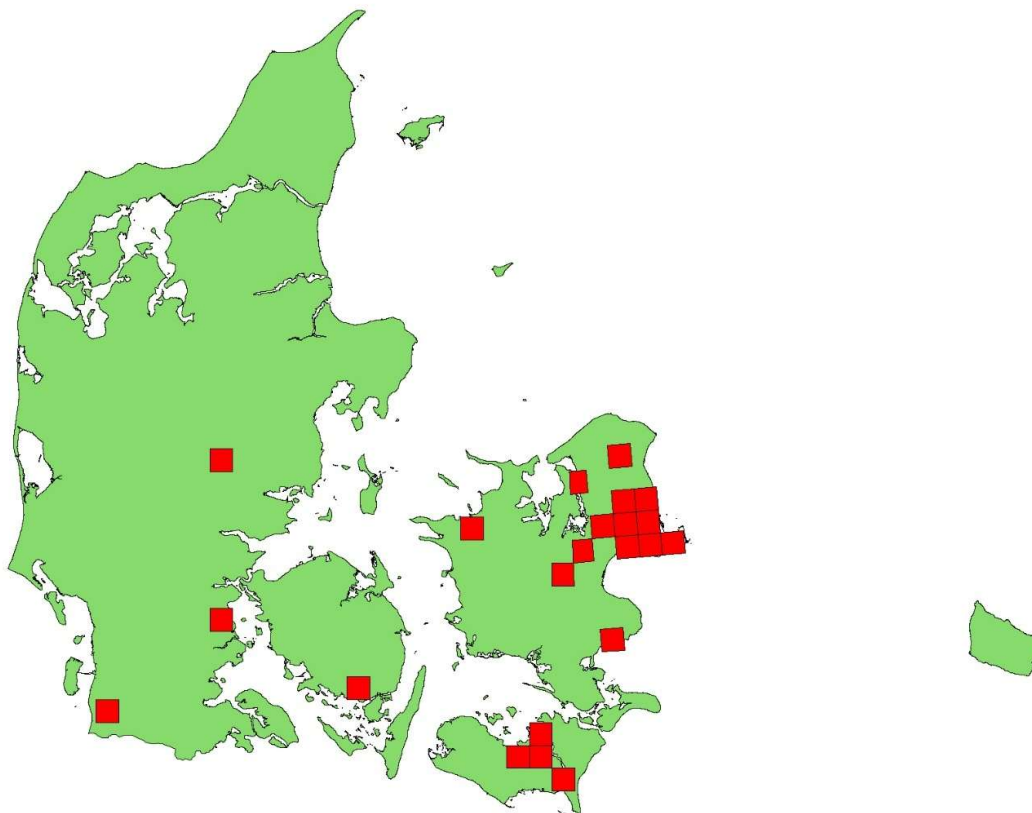
Sølvkarpen har et stort hoved og en høj og lidt sammentrykt krop. Munden er stor og med underbid. Øjnene er placeret meget lavt på hovedet. Gællegitterstavene sidder i to rækker på hver gællebue. De er meget talrige (650-820 på forreste gællebue) og vokset sammen, så de danner en svampet struktur. Skællene er små (110-124 langs sidelinjen). På bugsiden findes en nærmest skælløs køl, der strækker sig fra gattet til området mellem brystfinnerne. Farven er ret varierende, men der er som hovedregel ikke pletter og striber i nær så udpræget grad som hos den nærtbeslægtede marmorkarpe. Især ynglen kan dog have et noget broget udseende. Ryggen er brunlig eller grønlig, siderne varierer fra sølvskinnende til brunlige eller grønlige, og bugen svinger fra hvidlig til samme farve som siderne. Hos spæd yngel er finnerne farveløse, og hos de større er de omtrent samme farve som kroppen eller mørkere. Sølvkarpen er en af de større karpefisk (familien Cyprinidae), og den kan blive helt op til ca. 150 cm og 50 kg. Fra Danmark kendes sølvkarper på op til ca. 25 kg.

Overordnet udbredelse

Sølvkarpen er naturligt hjemmehørende Østasien, hvor den lever i de fleste floder med udløb i Stillehavet fra Amurfloden i nord til Xi Jiang i syd. I forbindelse med akvakultur er arten spredt til store dele af verden, bl.a. Europa, Sydamerika, Nordamerika og dele af Asien. Den er fundet i mindst 88 lande, og der er opstået ynglebestande i mindst 24. Særligt i Nordamerika har den gjort sig meget bemærket, da der er etableret en enorm bestand i Mississippi-floden og dens tilløb. Der er ikke med sikkerhed ynglebestande i Europa og med sikkerhed ikke i Nordeuropa.

Historisk udbredelse i Danmark

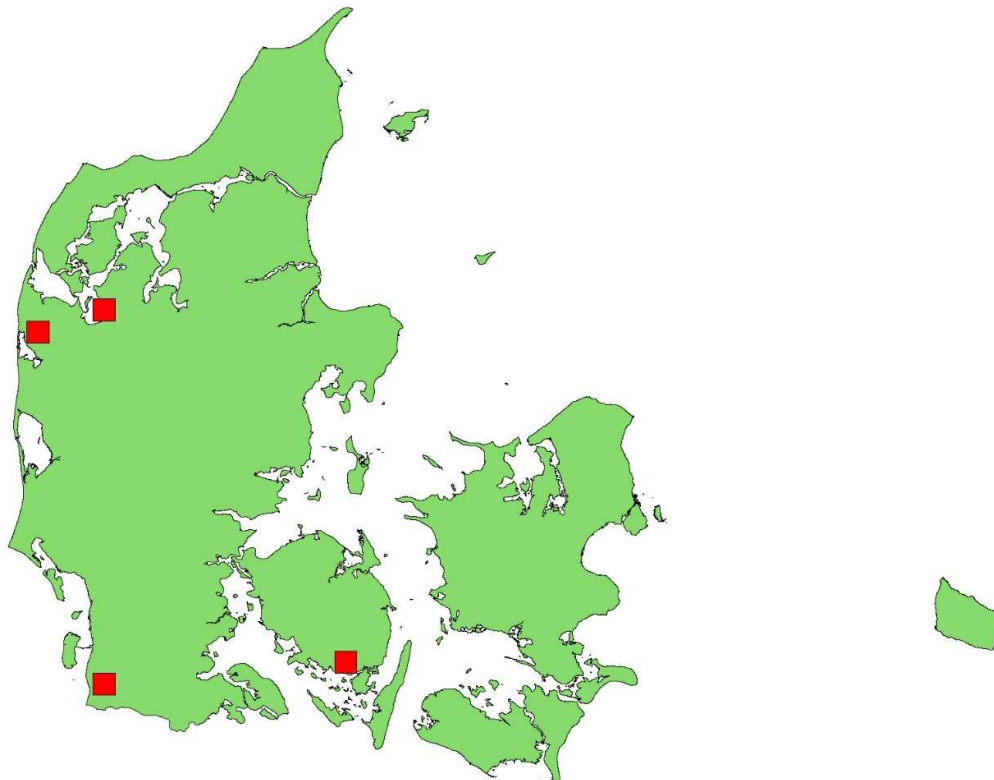
Sølvkarpen er overvejende udsat i forbindelse med forsøg udført af Vandkvalitetsinstituttet. De blev første gang sat ud herhjemme i 1981, da ca. 350 stk. blev udsat i Albertslund Rådhusdam for at bekæmpe de planktonalger, som en stor udsætning af græskarper i 1978 havde medført. Sølvkarper fra Albertslund Rådhusdam er senere blevet spredt til flere andre nordsjællandske søer – bl.a. i forbindelse med tømning af søen i 1999. De fleste af disse – hvis ikke alle – er siden døde af iltsvind i forbindelse med isvintre. I 1982 eller 1983 blev et større antal sølvkarper udsat i Tivolisøen i København, og også herfra er der senere flyttet fisk til andre søer i Københavnsområdet. I 1987 blev sølvkarper udsat i tre af søerne i Dyrehaven nord for København. I de to af søerne er sølvkarper ikke registreret siden udsætningen, men i den tredje blev de genfanget flere gange frem til marts 2009, hvor søen blev ramt af iltsvind i forbindelse med et langvarigt isdække. Ca. 30 sølvkarper blev fundet døde, og arten formodes udryddet på stedet. Foruden de sølvkarper, der stammer fra Vandkvalitetsinstituttets forsøg, er arten registreret yderligere en række steder. I 1996 blev 100 sølvkarper sat ud i en privat sø på Lolland, men er ikke registreret siden. I år 2000 blev 100 sølvkarper fx sat ud i Svanesøen i Knuthenborg Safaripark på Lolland. Også her blev de dog ofte for vinterdød. Da isen forsvandt i foråret 2009, var en del sølvkarper døde, og i foråret 2010 døde de resterende under isen. Siden årtusindeskiftet er der desuden registreret sølvkarper i knap 20 andre søer på Sjælland, Lolland, Falster og Fyn samt i Jylland. De fleste steder drejer det sig om ganske få fisk, der sandsynligvis stammer fra landets havecentre, hvor arten kan købes som prydfisk til havedammen, og flere steder er fiskene forsvundet igen inden for få år efter udsætningerne.

Registreringer af sølvkarpe i Danmark (1981-2024). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Registreringer i 2025

Sølvkarper er i 2025 registreret fire steder. Det drejer sig om put-and-take-søen Blue Rock ved Vester Skerninge på Sydfyn, hvor store sølvkarper undertiden ses i overfladen, men ikke er fanget. Herudover er der foretaget udsætninger i to put-and-take-søer i Jylland. Endelig er arten registreret i en privat sø i Sønderjylland, hvor den var udsat i 2023. Der er ikke gjort nogen aktiv indsats for at klarlægge, om sølvkarpen stadig findes på andre lokaliteter, hvor den tidligere er registreret. De mange tidligere oplysninger om vinterdød tyder dog på, at fiskene er forsvundet igen de fleste steder eller kun findes i meget lavt antal, hvilket gør kortlægningen vanskelig.

Registreringer af sølvkarpe i Danmark (2025). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Artens betydning i Danmark

Arten har ingen nævneværdig betydning i Danmark, og selvom det er en af verdens vigtigste dambrugsfisk, har den aldrig haft betydning som spise fisk i Danmark. Sølvkarpen er tidligere udsat forsøgsvis til bekæmpelse af planktonalger herhjemme, men disse forsøg er ophørt for flere årtier siden, uden at der var bevis på hverken positiv eller negativ påvirkning i søerne. Andre steder i verden har undersøgelser vist både fald og stigning i algemængden, ændring i sammensætningen af alger og fald i mængden af dyreplankton, så sølvkarpens anvendelse til algebekæmpelse må siges at være kontroversiel. Da sølvkarper ikke kan yngle i Danmark (sølvkarper kræver store, lange floder med hurtig strøm og en temperatur på 18-26 °C for at yngle), vil man dog næppe nogensinde herhjemme komme til at se en tæthed, der har betydning for mængden eller sammensætningen af hverken plante- eller dyreplankton. Nu til dags udsættes sølvkarper oftest i meget lavt antal af privatpersoner i små, stærkt menneskepåvirkede søer, hvor de ofte dør af iltmangel i isvintrene. Herudover udsættes de undertiden i put-and-take-søer af begrænset naturværdi, hvor de næppe heller kan gøre skade.

Sølvkarusse/guldfisk (*Carassius auratus*)

Sølvkarusse og guldfisk. © Henrik Carl.

Beskrivelse

Sølvkarusse og guldfisk er navnene for henholdsvis den naturfarvede ”vildform” og den farvede (oftest orangerøde) kulturform. Der er gennem tiden fremavlet utallige varianter, så kropsform, farve og finnelængde er meget varierende. I sin mest naturlige form ligner sølvkarussen vores hjemmehørende karusse til forveksling. Begge har store skæl, en lang rygfinne og mangler skægtråde ved munden, der er forholdsvis lille og kan skydes frem, så den danner et kort rør. Sølvkarussen kan kendes fra karussen på de færre skæl i sidelinjen (25-31 vs. 31-35) og de mere talrige gællegritterstave på forreste gællebue (35-38 vs. 23-33). Sølvkarussen er en mellemstor karpefisk (familien Cyprinidae), og den kan blive ca. 60 cm og veje mere end 4 kg. På steder med stor fødekonekurrence er eksemplarer over 3-400 g dog sjældne.

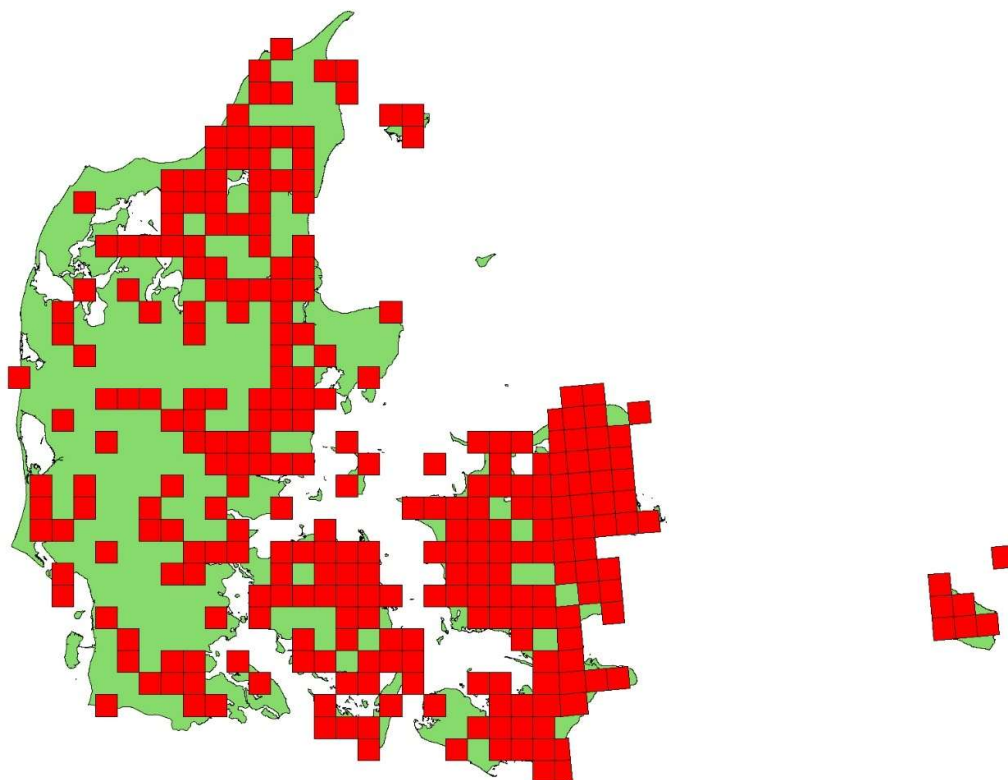
Overordnet udbredelse

Sølvkarussen er hjemmehørende i Østasien, hvor den findes i Rusland, Kina, Korea og Japan, men den naturlige udbredelse er delvist ukendt, da udsatte guldfisk hurtigt falder tilbage til naturformen og har givet ophav til bestande af sølvkarusser mange steder. Allerede for mere end 1.000 år siden blev fremavlede guldfisk holdt som prydfisk i Kina, og de blev (og bliver stadig) spredt med menneskets hjælp, så der nu er etableret ynglebestande i det meste af verden, hvor klimaet er passende. Guldfisken kom til Europa i starten af 1600-tallet, og den har etableret sig i naturen i mere end 20 europæiske lande.

Historisk udbredelse i Danmark

Guldfisken blev første gang indført til Danmark i 1737, men det var først i løbet af 1800-tallet, da der kom gang i opdrættet i Europa, at den blev almindelig. Herefter var guldfisken i en meget lang

periode en af de mest populære akvariefisk herhjemme. Fra 1800-tallet findes nogle få informationer om, at gulfisk blev holdt i udendørs damme, men det var først, da havedamme blev hvermandseje i den sidste del af 1900-tallet, og gulfisk faldt i pris, at de for alvor rykkede udendørs. Oplysninger om spredning til den egentlige natur er dog uhyre fåtallige indtil 1980'erne, og helt frem til at Fiskeatlasset påbegyndte kortlægningen af ferskvandsfiskenes udbredelse i 2006, er der ret få registreringer af ynglebestande i naturen. En del af forklaringen er dog, at sølvkarusser ofte er blevet forvekslet med karusser. Fiskeatlasset kunne dokumentere, at både gulfisk og sølvkarusser fandtes hundredvis af steder og kunne træffes nærmest overalt i landet – og meget ofte i store ynglebestande. De fleste fund er gjort i den bynære natur og i mindre vande (typisk branddamme, gadekær og parksøer), men arten kan i princippet træffes overalt, for der er næppe det sted, hvor gulfisk ikke er udsat på et eller andet tidspunkt. Selv i brakvand er sølvkarusser/gulfisk fundet adskillige gange. Her er der formentlig tale om fisk, der er svømmet/skyllet ud fra åerne, og i en del tilfælde er fiskene fundet døde eller halvdøde – sikkert saltslåede. Der er stadig mange tusinde småsøer herhjemme, der ikke er undersøgt nærmere, så artens udbredelse er uden tvivl endnu mere omfattende, end Fiskeatlassets kortlægning har påvist.

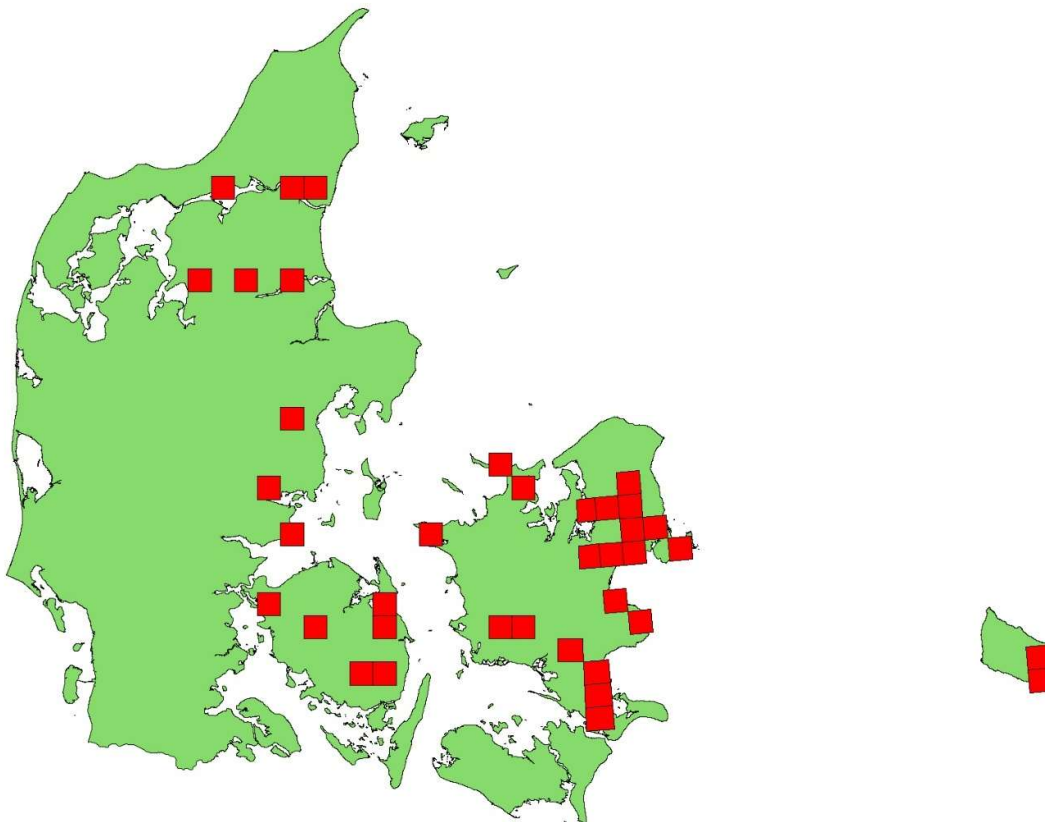

Registreringer af sølvkarusse/guldfisk i Danmark (1880-2024). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Registreringer i 2025

Fiskeatlasset har kun foretaget få målrettede undersøgelser af damme og småsøer i 2025, så antallet af registreringer af sølvkarusser/guldfisk er relativt lavt og afspejler langt fra den reelle forekomst. Ikke desto mindre er arten fundet adskillige steder i Jylland, på Fyn, Sjælland og Bornholm samt på Amager. Ligesom tidligere er der en stærk overvægt af registreringer i den bynære og stærkt menneskepåvirkede natur, og stort set alle registreringer er fra damme og småsøer. Der er dog også fund fra flere åer, men der er ikke gjort fund i havet i 2025. Flere af de steder, hvor gulfisk og

sølvkarusser er registreret i 2025, kendtes de ikke i forvejen, og arten findes formentlig stadig hundredvis eller mere sandsynligt tusindvis af steder, der ikke er registreret endnu. Desuden kommer der hele tiden nye lokaliteter til som følge af udsætninger af guldfisk fra havedamme og akvarier.

Registreringer af sølvkarusse/guldfisk i Danmark (2025). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Artens betydning i Danmark

Da sølvkarusser/guldfisk er i stand til at yngle i naturen og samtidig er meget hårdføre, danner de ofte tætte bestande i småsøer og damme – især på steder hvor mere iltkrævende hjemmehørende arter som skaller, aborrer og gedder har sværere ved at klare sig. Typisk bliver de mest talrige i de typer af søer, hvor man ville forvente at finde tætte bestande af hjemmehørende karusser. I hvor stor grad, konkurrencen har negativ betydning for karusserne, er uvis, men det synes givet, at karusserne påvirkes i en eller anden grad. Der er dog ingen tegn på, at karussen bliver helt udkonkurreret, for den er endnu mere hårdfør end sølvkarussen, og når de to arter findes sammen, er karusserne oftest mere talrige end sølvkarusserne. Der er heller ikke fundet tegn på, at de to arter hybridiserer i en grad, der kan betragtes som en trussel – noget som ellers har været fremhævet i fx England.

Tætte bestande af sølvkarusser kan ligesom mange af vores hjemmehørende karpesfisk påvirke vandkvaliteten markant. Ved at nedgræsse zooplanktonet, æde vandplanter og rode op i sedimentet kan de være årsag til en øget vækst af planktonalger og stærkt forringet sigtdybde. Dette er dog typisk kun et problem i småsøer uden rovfisk. De fleste andre steder ser arten ikke ud til at have nogen betydning. Helt lokalt kan opfiskning med fx agnhuse være effektiv, men arten er så udbredt og introduceres så ofte, at en mere bred bekæmpelse er helt nyttesløs.

Brun dværgmalle (*Ameiurus nebulosus*)

Brun dværgmalle fra sø ved Støvring, 27. august 2025. © Henrik Carl.

Beskrivelse

Den brune dværgmalle hører til dværgmallefamilien (Ictaluridae). Det er en lille malleart, der sjældent bliver over 30-40 cm, men den kan blive godt 60 cm. Herhjemme er de største registrerede brune dværgmaller knap 30 cm, og de fleste har været under 20 cm. Kroppen er kraftig, og haleroden er høj. Tæt ved halefinnen, der er nærmest lige afskåret, sidder en veludviklet fedtfinne. Der er otte kraftige skægtråde: fire på snuden og fire under underkæben. Kroppen er uden skæl. Farven er meget varierende, men som regel ret mørk.

Overordnet udbredelse

Den brune dværgmalle stammer oprindelig fra det østlige Nordamerika, hvor den er udbredt fra Canada til Den Mexicanske Bugt. Med menneskets hjælp er den spredt til andre dele af Nordamerika, Sydamerika, Asien, New Zealand og Europa. Den kom til Europa i 1800-tallet, og den har etableret bestande i mange lande.

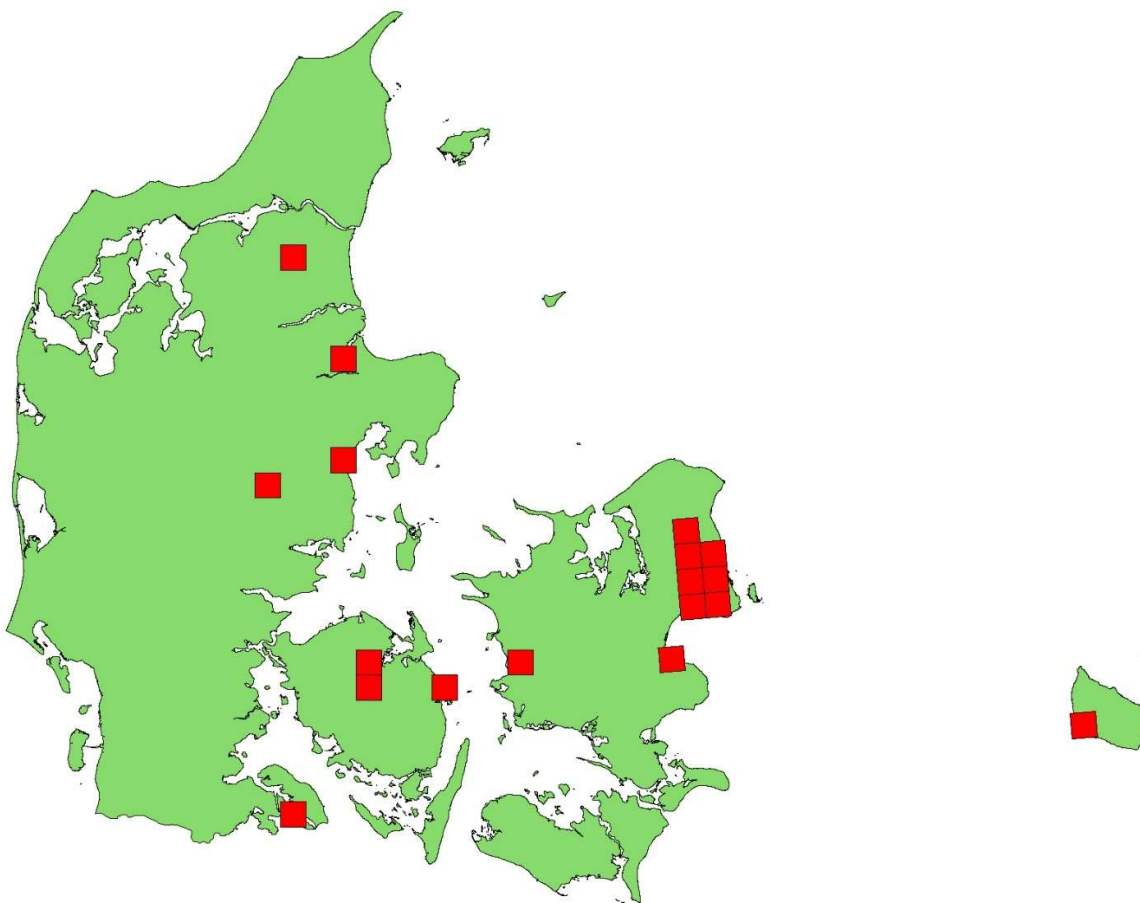
Historisk udbredelse i Danmark

Den brune dværgmalle blev første gang fundet i naturen i Danmark omkring 1930, hvor et eksemplar gik i Kongens Have i Odense. Nogle år senere blev den flyttet til en dam i Klosterhaven i Odense. I 1935 blev en brun dværgmalle fanget af en lystfisker i Poulsparken i Slagelse, og året efter blev et eksemplar registreret i en lille sø ved Fortunen nord for København. I 1939 blev der fanget en lille brun dværgmalle i Nyborg Voldgrav, og i 1947 blev der fundet en død dværgmalle i Arnes Mose ved Lillerød efter langvarigt isdække. I 1961 blev der fanget en brun dværgmalle i en lergrav på Bornholm (udsat fra et akvarium 1,5 år tidligere), og i 1969 blev arten registreret i Hart sø på Als. I 1981 eller 1982 blev en brun dværgmalle fanget på Vestsjælland i et vandhul med forbindelse med Tude Å, og i 1984 blev en dværgmalle fanget i Hjulby Sø på Fyn. I 1988 blev en brun dværgmalle fanget i Birksø ved Ry.

I foråret 2001 blev der fundet ca. 130 døde brune dværgmaller i en lille sø ved Støvring, da isen slap, og i forbindelse med undersøgelser på stedet blev der året efter fanget ca. 200 stk. Siden er arten registreret næsten hvert år i søen, og oftest i ganske stort antal. De fleste fangster er gjort i

ruser, men flere gange er fiskene også fundet døde efter islægning, og endelig er der gjort enkelte fangster af lystfiskere.

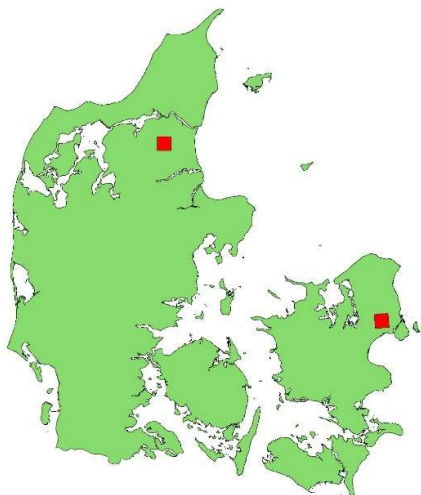
I 2004 skal der efter sigende være udsat ca. 50 dværgmaller i en sø ved Næstved, men bestemmelsen er usikker, så de fremgår ikke af udbredelseskortet. Omtrent samme år blev der fanget en dværgmalle i Kildevældsparken på Østerbro. I 2005 blev en dværgmalle fanget i en lille sø ved Aarhus, og endvidere blev en dværgmalle fra en akvariehandel udsat i en mindre sø nær Bagsværd i 2007. Omkring 2014 blev dværgmaller sat ud i en kanal på Amager, og i de følgende år blev dværgmaller sat ud i en sø ved Brøndby og i sø syd for Køge. I den sidstnævnte er der gjort genfangster så sent som i 2021. I 2019 blev en dværgmalle (måske to) fanget i en lille sø på Fyn, og her er gjort genfangster af fisken/fiskene i både 2020 og 2021. I 2023 blev 6 dværgmaller sat ud i en kommunal sø på Københavns Vestegn, og her har de angiveligt ynglet, da en flok mindre eksemplarer skal være blevet set i 2024.

Registreringer af brun dværgmalle i Danmark (1930-2024). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Registreringer i 2025

Brune dværgmaller er registreret to steder i 2025. Det drejer sig om søen ved Støvring, hvor arten er fanget hvert år gennem en længere årrække. Der er i 2025 fanget et større antal dværgmaller i søen ved flere lejligheder. Arten er også genfanget i den sø på Københavns vestegn, hvor den var sat ud i 2023.

Registreringer af brun dværgmalle i Danmark (2025). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Artens betydning i Danmark

Den brune dværgmalle kan reproducere sig i naturen herhjemme, men der kun opstået én dokumenteret selvreproducerende bestand (i en lille sø nær Støvring), selvom arten har kunnet købes i akvariebutikkerne i mange år og formentlig forholdsvis ofte er endt i naturen. Dværgmaller har et meget bredt fødevalg, men det er endnu uvist, i hvilken grad de er i stand til at påvirke andre arter herhjemme. I den lille sø ved Støvring i Nordjylland findes der på nær et par udsatte græskarper ingen andre fiskearter, men det er uvist, om der var andre arter til stede, da fiskene i sin tid blev sat ud. Det er dog usandsynligt, at andre fiskearter vil kunne etablere sig på stedet som situationen er nu, og bestanden er også så tæt, at den må have stor betydning for vandinsekter og andre smådyr på stedet.

Heldigvis ses arten nu til dags meget sjældent i handlen, så risikoen for spredning via mennesker ad den vej er lille. Heller ikke spredning fra søen ved Støvring er sandsynlig, for den ligger på privat grund, hvor der er opsyn med, hvem der færdes, og ejeren og brugerne af søen er klar over, at fiskene ikke må flyttes. Skulle der opstå ønske om at fjerne bestanden i Nordjylland, er brug af gift som fx rotenon formentlig den mest effektive løsning. Selv med en stor fiskeindsats er det nemlig svært at opfiske samtlige dværgmaller i søen, og hvis blot enkelte fisk bliver tilbage, vil de formentlig hurtigt yngle igen.

Resultatet af en nats rusefiskeri i søen ved Støvring, august 2025. © Henrik Carl.

Fjeldørred (*Salvelinus alpinus*), kildeørred (*Salvelinus fontinalis*) og deres hybrid brøddingen

Kildeørred (øverst), fjeldørred (nederst til venstre) og brødding (nederst til højre). © Henrik Carl.

Beskrivelse

Fjeldørreden, kildeørreden og deres hybrid, brøddingen, minder så meget om hinanden i både udseende og levevis, at det giver bedst mening at behandle dem under ét. Det er laksefisk (familien Salmonidae), og begge arter samt hybridens kendes på, at de har en hvid stribe yderst på de parrede finner samt på gatfinnen. Hos kildeørreden og i lidt mindre grad hos brøddingen er der en sort stribe bag den hvide stribe. Farven er meget varierende efter levested, køn og årstid, men de har lyse pletter på en mørkere baggrund, hvor de hjemmehørende ørreder og laks har mørke pletter på en lysere baggrund. Fjeldørreden mangler kildeørredens bugtede tegninger på ryggen, og hos brøddingen er de mere eller mindre tydelige. Fjeldørreden kan blive op til godt 100 cm, mens kildeørreden kun bliver ca. 85 cm. I naturen er begge arter dog som regel meget mindre. De fisk, der sættes ud i put-and-take-søerne herhjemme, er oftest 1-3 kg.

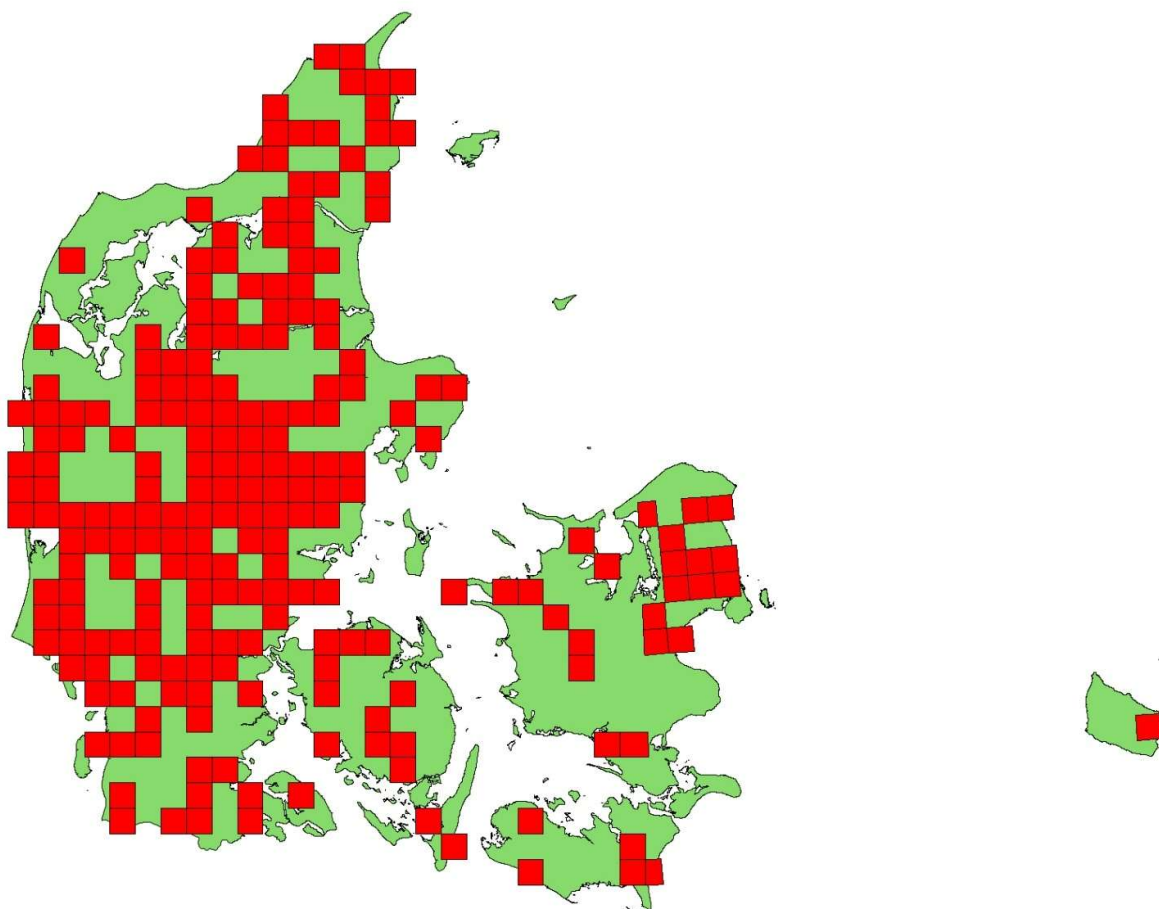
Overordnet udbredelse

Fjeldørreden er en såkaldt cirkumpolar art, og den findes naturligt i store dele af de koldere egne på den nordlige halvkugle. Nogle steder findes anadrome vandrestande, der gyder i vandløbene og vokser op i havet. Den er spredt til steder udenfor det naturlige udbredelsesområde i forbindelse med akvakultur. Kildeørreden stammer oprindeligt fra den østlige del af Nordamerika, og i forbindelse med akvakultur og sportsfiskeri er den blevet introduceret i mere end 40 lande. Den er blevet introduceret i mere end 20 europæiske lande. Brøddingen kendes fra naturen i Nordamerika, men de fleste forekomster skyldes, at man krydser fjeldørreder og kildeørreder i dambrug, da hybridens er mere hårdfør end forældrearterne.

Historisk udbredelse i Danmark

Fjeldørreden blev første gang indført til et dansk dambrug i 1865, og siden er den importeret til Danmark flere gange. Der findes dog kun få oplysninger om udsætninger/udslip i den fri natur, og der er ikke opstået ynglebestande herhjemme. Kildeørreden blev første gang introduceret til Danmark i 1897. Den er gennem tiden udsat en række steder herhjemme, og der også sket talrige udslip fra dambrug til åerne (og videre til havet). Det er dog kun meget få steder, at undslupne kildeørreder har dannet ynglebestande. Der er udelukkende fundet ynglebestande i åer i Jylland og kun syd for Limfjorden. På nuværende tidspunkt findes ynglebestande i de øvre dele af Lindenberg Å-system og Villestrup Å-system, men bestandene er meget små og kan let forsvinde igen, hvis ikke de suppleres i forbindelse med nye udslip.

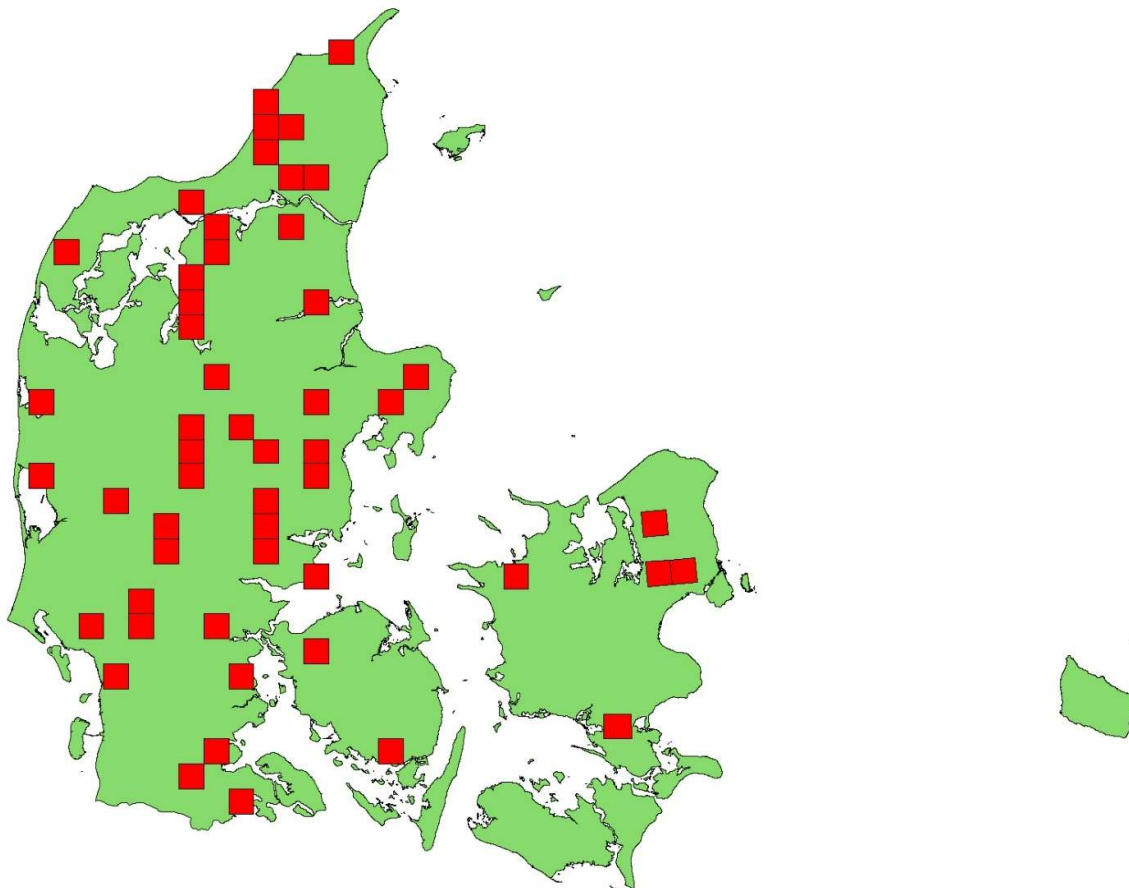
I de senere årtier er mange put-and-take-ejere begyndt at udsætte fjeldørreder, kildeørreder og brøddinger til glæde for betalende lystfiskere. Antallet er dog som regel meget lavt sammenlignet med de regnbueørreder, der er det primære forretningsgrundlag, og de fleste steder bliver de såkaldte "specialørreder" kun udsat i vinterhalvåret. Det skyldes, at mange put-and-take-søer bliver så varme om sommeren, at kuldeelskende arter som fjeldørred og kildeørred mistrives eller dør. Som oftest er det brøddinger, der udsættes, da de er mere varmetolerante end forældrearterne.

Registreringer af fjeldørred, kildeørred og brødding i Danmark (1866-2024). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Registreringer i 2025

Der er i 2025 gjort en relativt stor indsats for at kortlægge omfanget af udsætning af fjeldørreder, kildeørreder og brøddinger i put-and-take-søerne, og det har resulteret i en længere række registreringer. Der er i 2025 ved enkelte lejligheder registreret kildeørreder og brøddinger uden for put-and-take-søerne (Dybvad Å, Holme Å og Viborg Nørre Sø). Der er ikke gjort nogen målrettet indsats for at undersøge, hvorvidt ynglebestandene af kildeørreder i de jyske åer stadig eksisterer.

Registreringer af fjeldørre, kildeørre og brødding i Danmark (2025). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Artens betydning i Danmark

Fjeldørreder, kildeørreder og brøddinger registreres herhjemme næsten udelukkende i put-and-take-søer af begrænset naturværdi, og her er der ikke tegn på, at de påvirker omgivelserne. Som nævnt tåler de ikke ret godt de danske sommertemperaturer, og mange steder kan fiskene slet ikke overleve om sommeren. Sommertemperaturen er også en begrænsende faktor for udbredelsen af de fisk, der undslipper fra dambrugene. Ydermere taber både fjeldørreder og kildeørreder (og brøddinger) konkurrencen med vore hjemmehørende ørreder, da de er mindre aggressive og klarer sig dårligere på steder med høj næringsbelastning. Undtagelsen er nogle få kolde grundvandsfødte kilder, hvor små bestande af kildeørreder holder stand. Hvis temperaturen stiger i fremtiden, vil disse bestande få endnu sværere ved at overleve. Bestandene er også så små, at de formentlig forholdsvis let kan fjernes (med fx elfiskeri), hvis det skulle være et ønske.

Pukkellaks (*Oncorhynchus gorbuscha*)

Pukkellaks (hannen øverst og hunnen nederst) fra Canada, efterår 2003. © Henrik Carl.

Beskrivelse

Pukkellaksens kropsform varierer meget efter køn og modningstrin. I havet er både hanner og hunner torpedoformede. Under gydevandringen op gennem floderne ændres hunnernes kropsform kun lidt, mens hannerne undergår en drastisk ændring. Munden, der i forvejen er ret stor, bliver endnu større, idet kæberne bliver meget længere og især overkæben bliver krum og bøjer ned over spidsen af underkæben, så munden ikke længere kan lukkes helt. Den mest tydelige ændring er imidlertid, at hannerne udvikler en stor, sammentrykt pukkelforhøjning fortil på ryggen. Tænderne bliver også større hos hannerne i forbindelse med kønsmodningen. Under opholdet i havet er pukkellaks sølvblanke med en metalblå eller blågrøn ryg og en hvidlig bug. På ryggen og den øvre del af siderne har de som regel kun nogle ganske få, ovale, sorte pletter. Halefinnen er mere eller mindre tæt besat med sorte aflange pletter, og også på rygfinnen kan der være svage pletter. Når gydedragten anlægges, ændres farven markant. Hannerne får et sort, mørkeblåt eller grønligt hoved, bliver grågrønne eller gråbrune på ryggen og de øvre sider, og de får en bred brunviolet eller mørkerød stribe langs siden, under hvilken der ofte er en gulbrun stribe. Hunnerne udvikler lignende farvetegninger, men er knap så kraftige i farverne som hannerne. Pukkellaksen er den mindste af stillehavslaksene (slægtens ørredarter ikke medregnet), og den bliver normalt kun ca. 40-50 cm og 1,5-3 kg.

Overordnet udbredelse

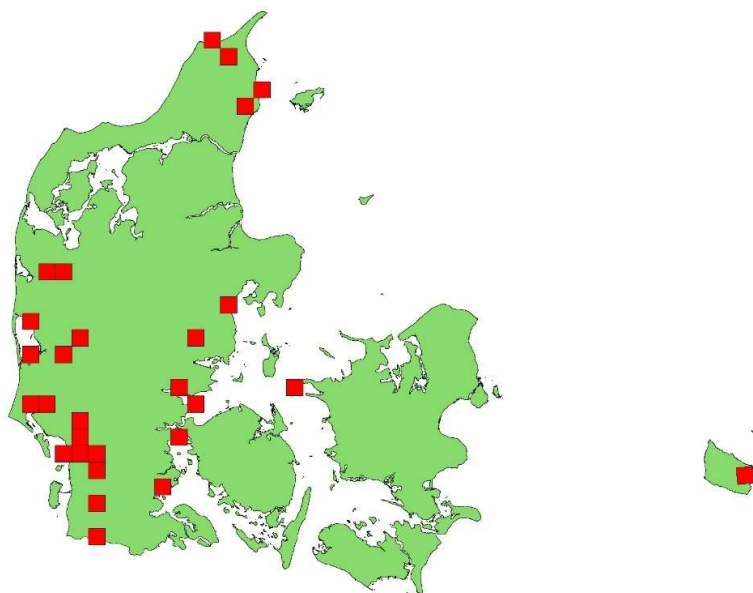
I havet dækker pukkellaksens naturlige udbredelsesområde den nordlige del af Stillehavet fra ca. 35° N til 60° N. Der findes desuden pukkellaks i Beringhavet, Beauforthavet og Det Østsibiriske Hav. Pukkellaksen er anadrom og yngler i floderne i de tilstødende landområder. I Nordamerika strækker udbredelsen i ferskvand sig fra kystegnene ved Beauforthavet til det centrale Californien. I den vestlige del af Stillehavet findes den mod syd til Japan og Korea. I det nordlige Sibirien findes den fra Beringstrædet til floderne Yana og Lena (hvor den dog ikke yngler).

Pukkellaksen er gennem tiden udsat mange steder uden for det oprindelige udbredelsesområde, og flere steder er der etableret ynglebestande. Op gennem 1900-tallet udsattes mange millioner pukkellaks i floder med tilløb til Hvidehavet og Barentshavet, og fra 1960 lykkedes det at skabe ynglebestande af pukkellaks i et stort antal floder ved Murmansk. Laksene spredte sig hurtigt til andre steder (især Nordnorge og Nordfinland), og de dukkede bl.a. op ved Island, Grønland, Scotland og Færøerne. Spredningen er fortsat, og flere gange i de senere år (kun i ulige år) er pukkellaks fx fanget i langt over 100 norske elve samt mange andre steder i Nordøstatlanten og de tilstødende lande (herunder Danmark).

I Østersøen ved Letland påbegyndte Sovjetunionen og Østtyskland udsætninger af pukkellaks begyndelsen af 1970'erne, og i nogle år blev millioner af pukkellaks udsat. Ved Sverige blev der gjort adskillige fangster, men udsætningerne resulterede ikke i ynglebestande. Der også har været udsætningsforsøg i Sortehavsområdet, men disse også har været uden resultat. I Nordamerika har man også forsøgt sig med udsætning af pukkellaks andre steder, end hvor de oprindeligt fandtes. Kun et enkelt sted (i Lake Superior) har udsætningerne resulteret i en blivende bestand.

Historisk udbredelse i Danmark

Det er lidt usikkert, hvornår den første pukkellaks blev set i danske farvande, da meget få af de indrapporterede fisk fra sidste halvdel af 1900-tallet er blevet sikkert artsbestemt. Den første dokumenterede pukkellaks fra Danmark blev fanget i Ringkøbing Fjord i foråret 1974, og i september 1976 blev en pukkellaks fanget i munden af Vejle Fjord. Herefter gik en lang årrække uden dokumenterede fangster, og først i sommeren 2007 blev arten igen registreret – i Ribe Vesterå.

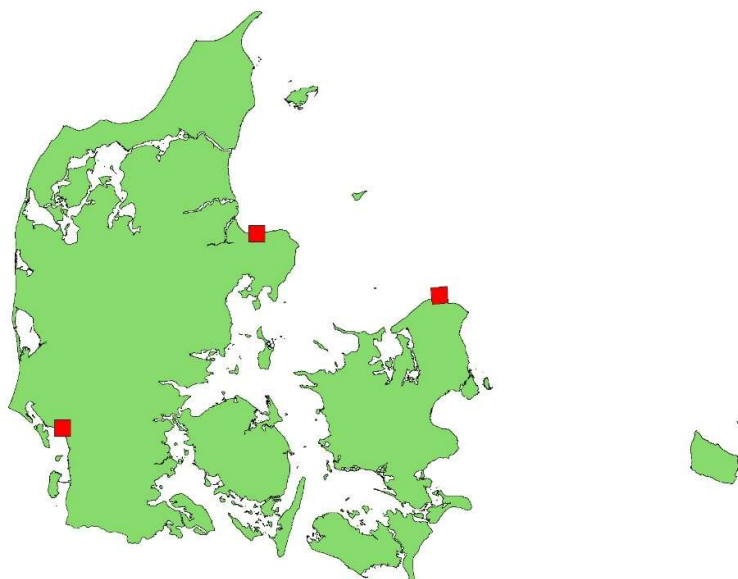
Registreringer af pukkellaks i Danmark (1974-2024). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

I 2017 dukkede pukkellaks op i Danmark igen, og dette år blev der registreret hele 15 eksemplarer i juli og august. De 11 blev fanget i vestjyske åer (Grønå, Gels Å, Brede Å, Kongeåen, Sneum Å, Varde Å, Storåen og Uggerby Å), og 1 blev fanget i Sæby Å. De tre øvrige blev henholdsvis skudt med harpun ved Røsnæs på Vestsjælland og fanget under erhvervsfiskeri i Lillebælt ved Skrillinge og ved Kelstrup Strand sydøst for Haderslev. I september 2017 blev en pukkellaks fundet død i

Skjern Å. På baggrund af et stort antal norske fangster i 2019 var forventningen, at arten igen ville dukke op i Danmark, men det skete overraskende nok ikke. I 2021 dukkede pukkellaks igen, og i juli 2021 blev tre eksemplarer (kun to er dokumenterede) fanget i den nedre del af Varde Å. Samme måned blev en pukkellaks fanget i Skjern Å, og en anden blev fanget i Sæby Å. I august 2021 blev en pukkellaks fanget i Aarhus Havn. Den 17. juli 2023 blev et eksemplar fanget af en lystfisker i Ribe Å ved Varming, og den 26. samme måned blev en pukkellaks fanget af en anden lystfisker i Voerså ved Præstbro. Senere på året skal der være fanget yderligere to pukkellaks i Ribe Vesterå, men de er udokumenterede og fremgår ikke af kortet.

Registreringer i 2025

I 2025 er pukkellaks registreret enkelte gange. Den 25. juni blev en pukkellaks på 62 cm fanget i Sneum Å. Dagen efter fangede en lystfisker to stk. i havet ved Gilleleje. Den 30. juli blev en pukkellaks på 54 cm fanget ved Norddjursland. Desuden skal en pukkellaks være fanget i Varde Å den 7. juli, men da der mangler dokumentation, regnes den som usikker og fremgår ikke af kortet. Med tanke på de enorme mængder af pukkellaks, der er registreret i bl.a. Norge i 2025, er antallet af danske registreringer forbavsende lavt, men formentlig er temperaturen i vores farvande for høj.

Registreringer af pukkellaks i Danmark (2025). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Artens betydning i Danmark

I Danmark er der på grund af klimaet og manglen på egnede floder til reproduktion ikke den store fare for, at der dannes ynglebestande, og de få strejfer fra Norge opfattes ikke umiddelbart som et egentligt problem. Selv hvis pukkellaksen mod forventning skulle begynde at yngle i vore vandløb, er den direkte trussel mod hjemmehørende fisk (især laks og ørred) ikke stor, da pukkellaksens yngel forlader vandløbene meget hurtigt efter fremkomsten fra gydebanks og derfor ikke konkurrerer om standpladser og føde i vandløbene. Dette var også en af de fordele ved arten, som russiske forskere fremhævede i forbindelse med de mange udsætninger i 1900-tallet.

Pukkellaksenes gydegravning vil potentielt kunne nedsætte de hjemmehørende laksefisks gydesucces, da de risikerer at grave nogle af deres æg op. Endvidere er der som altid fare for at fremmede fisk overfører sygdomme og parasitter. Pukkellaksen er derfor ikke en ønsket fisk i vores vandløb og farvande.

Regnbueørred (*Oncorhynchus mykiss*)

Regnbueørred (øverst) og guldørred (nederst) fra Poppelsøen i Ballerup. © Henrik Carl.

Beskrivelse

Regnbueørreden har ligesom de øvrige laksefisk (familien Salmonidae) en stråleløs fedtfinne mellem rygfinnen og halefinnen. Farven varierer noget efter alder, levested, køn og årstid, men som hovedregel kan den kendes på, at de sorte pletter er meget talrige og går ud på ryg- og halefinne, hvilket de ikke gør i samme grad hos de andre laksefisk i Danmark. Endvidere kendes regnbueørreden på, at den ofte har et rødviolet bånd langs siden og et rødt område på gællelåget. Både båndet og pletten kan dog være meget utydelige hos især den havgående form af regnbueørreden. Der opdrættes også en gylden form (guldørreden), som er populær i put-and-take-søerne. Regnbueørreder kan blive op til ca. 120 cm og 25 kg, men de fleste steder i naturen bliver fiskene ikke nær så store. De regnbueørreder, der undslipper fra dambrug og havbrug herhjemme er sjældent mere end 4-5 kg, men i put-and-take-søerne udsættes ofte større fisk – dog sjældent over 10 kg.

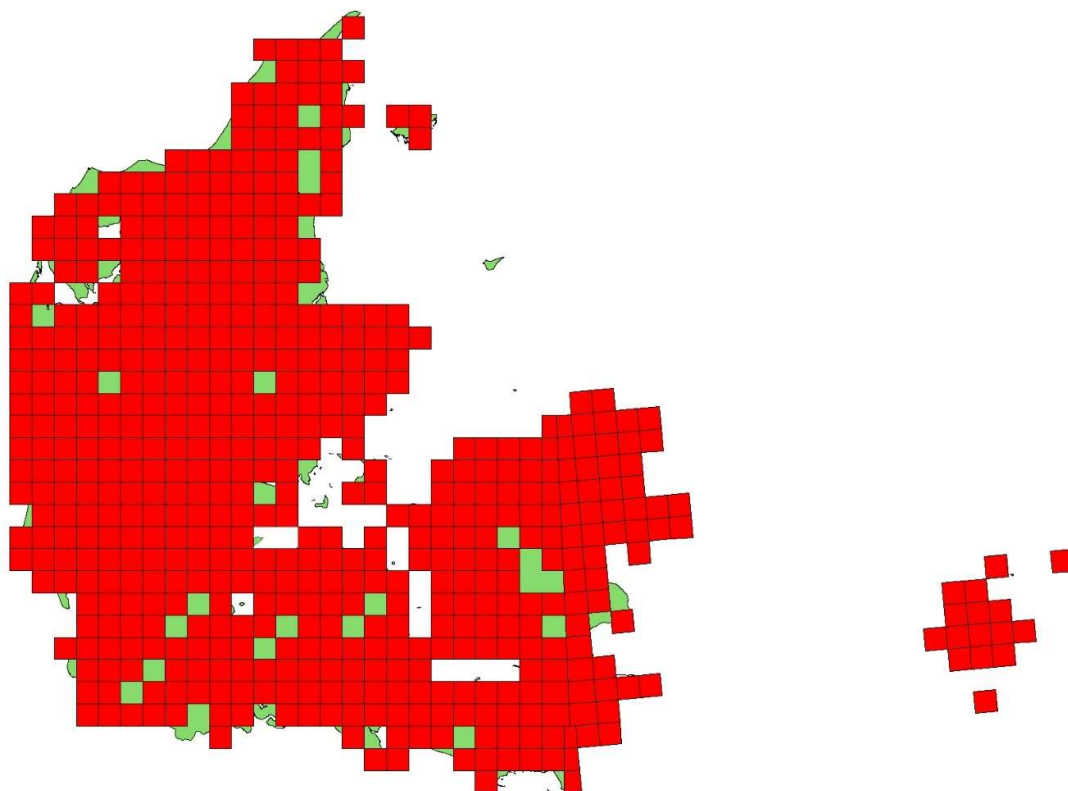
Overordnet udbredelse

Regnbueørreden er naturligt udbredt langs den nordamerikanske vestkyst fra Alaska til Californien og Mexico samt fra Kamchatka-halvøen ved det østlige Rusland til Amurfloden, som danner grænse mellem Rusland og Kina. Arten danner både stationære ferskvandsbestande og vandrestande, der yngler i vandløb og vokser sig store i havet. I forbindelse med fødevandring spredes regnbueørreder vidt omkring i Stillehavet.

I forbindelse med akvakultur og lystfiskeri er regnbueørreden blevet spredt sig til næsten hele verden, så den nu findes i den østlige del af Nordamerika samt i Sydamerika, Europa, Østafrika, Himalaya, Australien og New Zealand.

Historisk udbredelse i Danmark

De første regnbueørreder blev indført til dambrug i Danmark i 1894, og ret hurtigt herefter begyndte man at lave forsøg med udsætning i både ferskvand og saltvand. I løbet af få år blev regnbueørreden den mest populære dambrugsfisk i Danmark, og som følge af udslip fra dambrugene samt et stort antal udsætninger i både fersk- og saltvand, blev det hurtigt en meget udbredt art. Udviklingen tog yderligere fart i slutningen af 1900-tallet, hvor der blev etableret mere end 300 put-and-take-søer, hvor betalende lystfiskere kunne fiske efter udsatte regnbueørreder. De mange udsætninger og udslip har medført, at der samlet set næppe findes den å, større sø, råstofgrav eller kyststrækning herhjemme, hvor der ikke på et eller andet tidspunkt har været regnbueørreder.

Registreringer af regnbueørred i Danmark (1894-2024). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

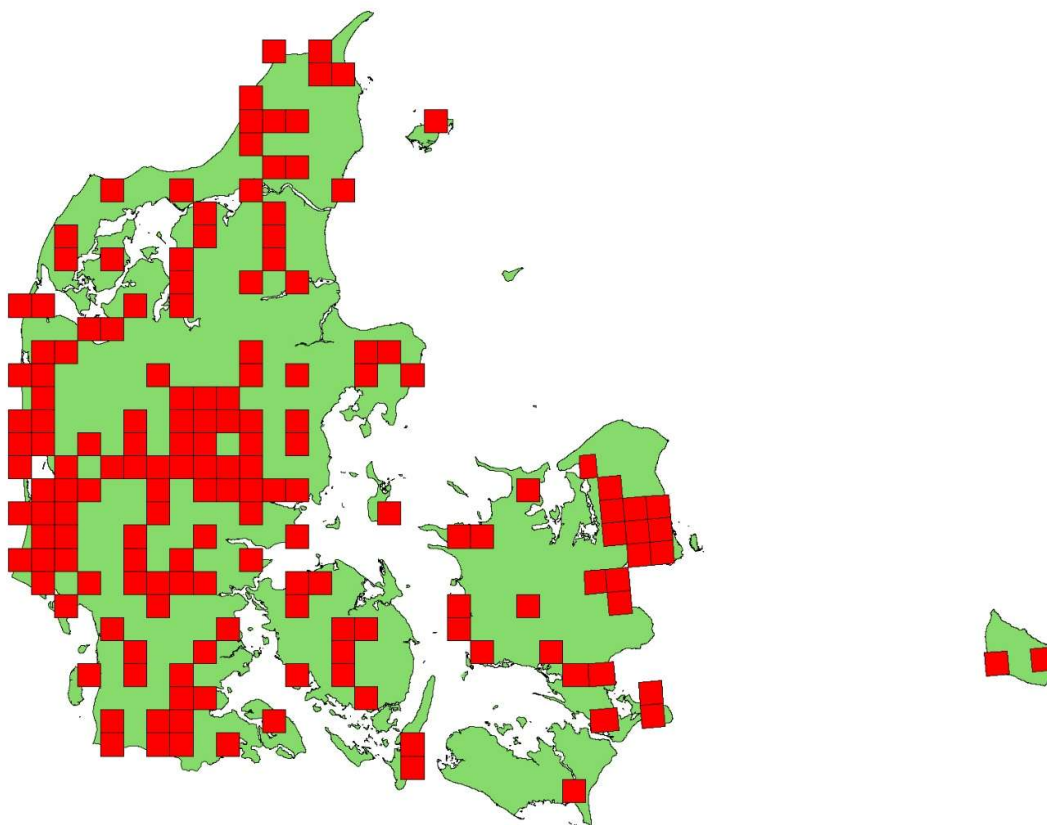
Trods mange års tilstedeværelse i naturen herhjemme er der ikke opstået egentlige ynglebestande i vore vandløb (der er gjort sporadiske fund af yngel). Det skyldes formentlig især, at regnbueørreden

overvejende yngler om foråret, hvilket er nogle måneder senere end de hjemmehørende ørreder. Ynglen er derfor hele tiden bagud i forhold til ørredynglen, så den taber konkurrencen om standpladserne i vandløbene og går til grunde. Derudover tyder meget på, at de regnbueørreder, der opdrættes herhjemme, nu er så forædlede, at de ikke kan klare sig i naturlige omgivelser. Det vurderes, at arten vil forsvinde helt fra vores natur i løbet af få år, hvis udslip og udsætninger ophører.

Registreringer i 2025

Der er i 2025 gjort en stor målrettet indsats for at kortlægge udbredelsen af regnbueørreder i de ca. 200 aktive put-and-take-søer, og dette arbejde har resulteret i et stort antal registreringer fordelt over hele landet. Således er mere end 90 % af årets registreringer fra put-and-take.

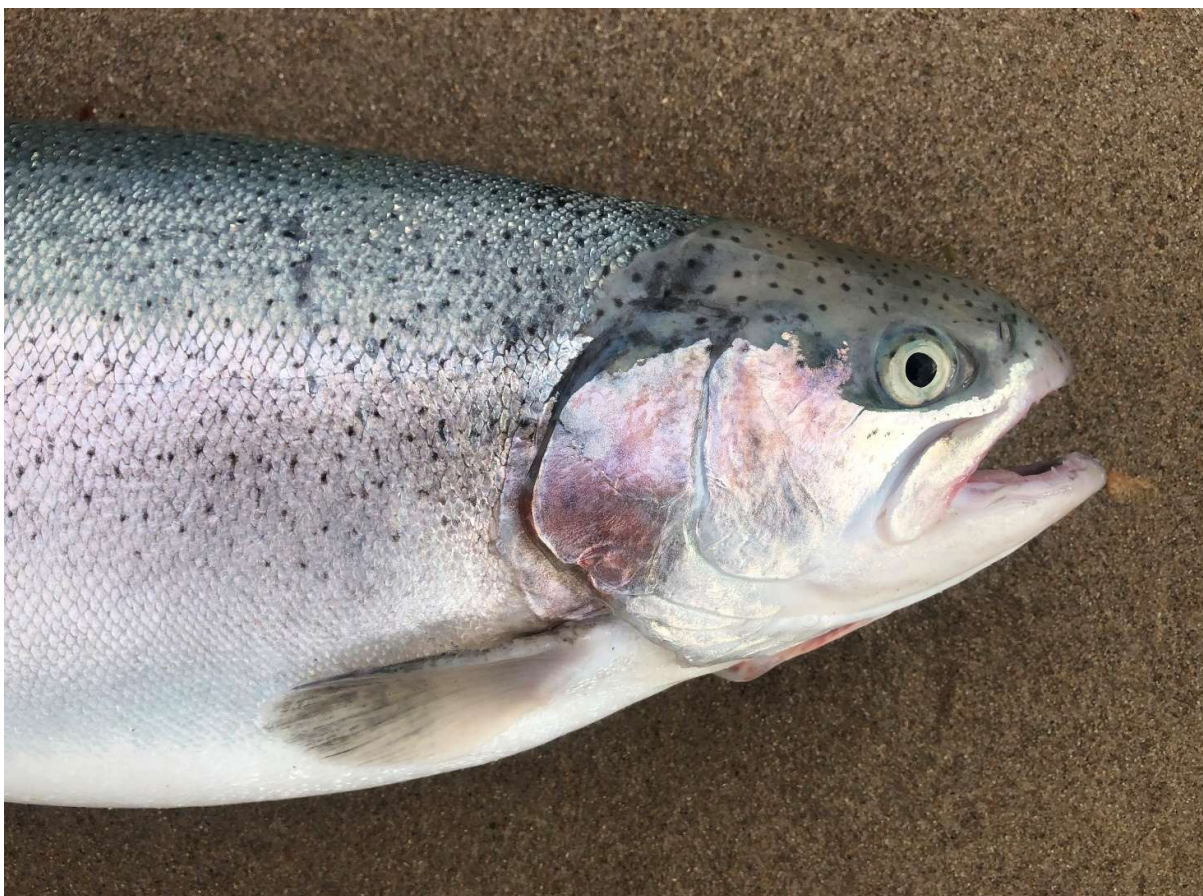
Der er også gjort en række registreringer fra vandløb i 2025, men selvom der ikke er gjort noget større arbejde for at kortlægge udbredelsen her, er der grund til at tro, at regnbueørreden generelt er blevet mere fåtallig i åerne i de senere år. Antallet af dambrug er nemlig faldet meget, og skrappe regler for afgitring m.m. har betydet, at risikoen for udslip også er dalet. Som følge af udslip fra både ferskvanddambrug og optræk af undslupne fisk fra havbrug kan arten dog principielt træffes i stort set alle vores vandløb. En række af registreringerne fra vandløb i 2025 stammer fra år uden dambrug (fx Køge Å, Suså og Odense Å), hvor fiskene må være kommet via havet. Der er i 2025 ikke registreret nogle sikre udslip fra havbrug, men det må være sket, for der er fanget/observeret regnbueørreder flere steder ved kysterne i et antal, der tyder på nylige udslip (fx Horsens Fjord og kysten af Vestsjælland).

Registreringer af regnbueørred i Danmark (2025). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Artens betydning i Danmark

Regnbueørredens betydning for de hjemmehørende arter – og i særlig grad den hjemmehørende ørred – har været genstand for mange spekulationer. Ofte ser man fremført, at de undslupne regnbueørreder kan påvirke de hjemmehørende ørreders gydesucces, men den eneste danske undersøgelse af påvirkningen har vist, at det ikke var tilfældet. I det hele taget er der trods regnbueørredens mere end 100 års tilstedeværelse herhjemme ikke påvist nævneværdige påvirkninger af andre arter i det hele taget. Muligvis er den største påvirkning af de hjemmehørende ørreder i virkeligheden den merfangst, der sker, når lystfiskere og fritidsfiskere i stort antal tager ud for at fiske efter regnbueørreder i forbindelse med større udslip. Da arten som nævnt ikke har dannet egentlige ynglebestande, vil den let kunne bekæmpes. Man skal blot forhindre fremtidige udslip.

Regnbueørred fra udslip ved Musholm i november 2022. © Henrik Carl.

Lille hundefisk (*Umbra pygmaea*)

Lille hundefisk fra Sortesø, 2022. © Henrik Carl.

Beskrivelse

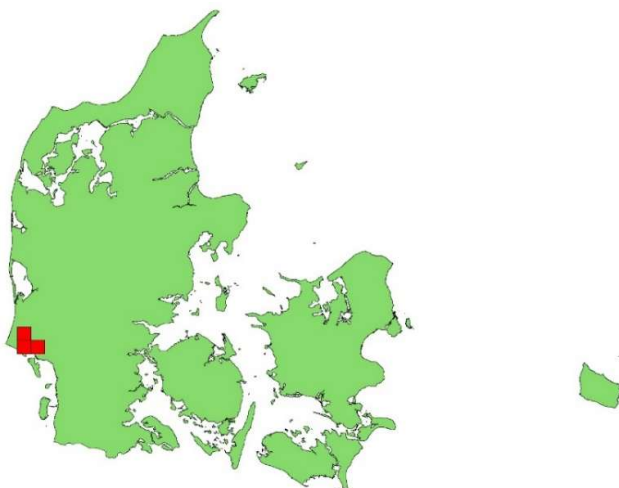
Den lille hundefisk hører til hundefiskfamilien, Umbridae. Det er en aflang og kraftigt bygget fisk med en meget høj halerod og en stor rygfinne placeret meget langt tilbage på ryggen. Den har store skæl, og sidelinjen er fuldstændig med 30-34 stk. Farven er gulbrun, og der er som regel 10-12 diffuse, mørke længdestriber. Ved basis af halefinnen findes et sort område. Det er en lille art, der højst bliver ca. 15 cm lang.

Overordnet udbredelse

Den lille hundefisk er en nordamerikansk fisk, der naturligt lever i det østlige USA fra New York i nord til Florida i syd. Den blev tidligere brugt som akvariefisk, og den blev spredt til naturen i Europa sidst i 1800-tallet eller først i 1900-tallet. Nu findes der ynglebestande i mindst seks mellemeuropæiske og vesteuropæiske lande, og lokalt er den meget talrig.

Historisk udbredelse i Danmark

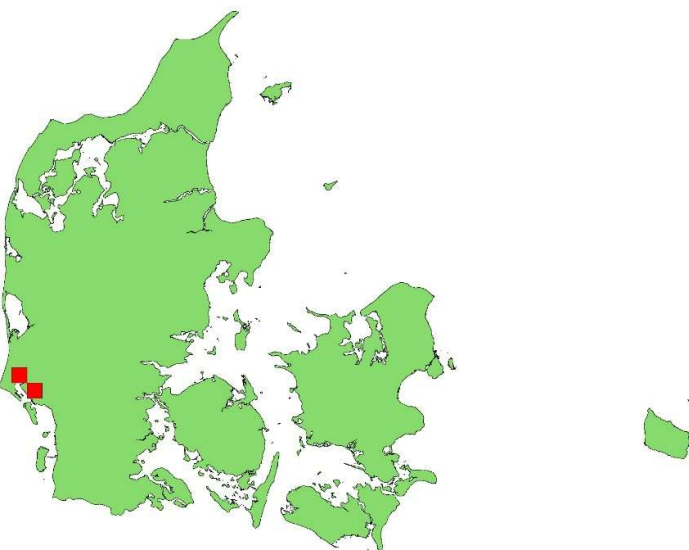
Den lille hundefisk blev første gang fundet i naturen herhjemme i 1987, da et eksemplar blev fanget i Ål Præstesø ved Oksbøl. Ret hurtigt herefter viste det sig, at den var ganske udbredt i området omkring Ål Klitplantage, og den er nu kendt fra Barnsø, Fåresø, Hellesø, Sortesø og Ål Præstesø samt fra flere grøfter og bække i området omkring søerne og videre ud mod Ho Bugt. I 2013 blev arten også fundet i Hostrup Bæk i Varde Å-system, der ligger lidt sydøst for de andre findesteder, og det kunne tyde på, at den er mere udbredt i de utallige grøfter og kanaler, der findes i området ud mod Ho Bugt, end man ved. Formentlig lever arten mange steder i de vandsystemer, der grænser ud mod Ho Bugt, men den bliver oftest kun registreret, når man fisker målrettet efter den. Det skyldes, at den som regel findes gemt i tæt vegetation på helt lavt vand. En målrettet eftersøgning i større skala har desværre aldrig været gennemført.

Registreringer af lille hundefisk i Danmark (1987-2024). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Registreringer i 2025

Fiskeatlassets database rummer nogle få oplysninger om fangster fra 2025. Flest fangster er fra Sortesø, men arten er også fanget i Barnsø samt i en grøft ved Kallesmærsk Hede. Endelig er den fanget i Hostrup Bæk.

Registreringer af lille hundefisk i Danmark (2025). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Artens betydning i Danmark

Selvom den lille hundefisk er ganske talrig i vandområderne omkring Ål Klitplantage, er der ikke tegn på, at den påvirker andre fiskearter nævneværdigt. Den lever nemlig ofte på steder, hvor der lever meget få andre fisk – fx på helt lavt vand i bredzonen samt i smågrøfter og sumpe. Det er en meget sky fisk, der nærmest kravler rundt i bevoksningen. Det er muligt, at den lokalt kan påvirke de hvirvelløse smådyr, som den primært lever af, men normalt regnes den som harmløs. Den trives tilsyneladende meget dårligt på steder med større rovfisk, og det kan være en af grundene til, at spredningen tilsyneladende er meget langsom. Da den lever på steder, der meget vanskeligt lader sig befiske, er bekæmpelse formentlig ikke en reel mulighed.

Sortmundet kutling (*Neogobius melanostomus*)

Sortmundet kutling fanget ved Peberholm i Øresund, efterår 2020. © Henrik Carl.

Beskrivelse

Den sortmundede kutling kan ligesom de fleste andre kutlinger (familien Gobiidae) kendes på, at bugfinnerne er vokset sammen, så de danner en tragt. Den sortmundede kutling har en kraftig krop med en høj halerod og et stort og bredt hoved. Alle finner er store og kraftige. Arten forveksles meget let med den hjemmehørende sortkutling, men den sortmundede kutling kan kendes på, at den har en sort plet bagest i forreste rygfinne, hvor sortkutlingen normalt har et mørkt område forrest i forreste rygfinne. Endvidere har den sortmundede kutling 15-17 finnestråler i bageste rygfinne, hvor sortkutlingen kun har 13-14. Den sortmundede kutling kan blive helt op til 25 cm og er dermed den største kutlingearart i danske farvande. Eksemplarer på over 15 cm er almindelige i Danmark.

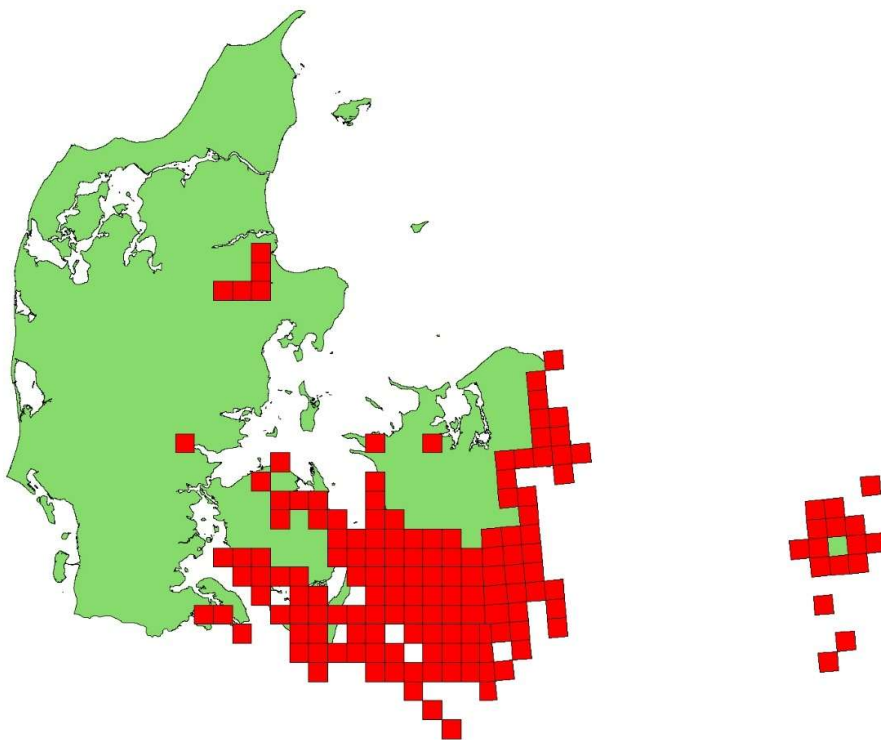
Overordnet udbredelse

Den sortmundede kutling er naturligt hjemmehørende i Marmarahavet, Sortehavet, Det Azovske Hav og Det Kaspiske Hav samt i de tilstødende flodsystemer. Fra især Sortehavet har arten med menneskets hjælp spredt sig til områder udenfor det naturlige udbredelsesområde. Den har spredt sig til Østersøområdet via menneskeskabte kanaler, der forbinder flodsystemerne og hjulpet på vej via transport i ballastvand (og eller som æg fasthæftet på skibsskrog) er den også spredt til den nedre del af Rhinen og til De Store Søer i Nordamerika. De steder, hvor den har etableret sig, er det en frygtet invasiv art, som lokalt danner meget store bestande.

Historisk udbredelse i Danmark

Den første dokumenterede fangst af en sortmundet kutling i danske farvande blev gjort ved Hasle på Bornholm i september 2008. I 2009 blev flere eksemplarer fanget ved Bornholm, og samme år blev arten fundet ved Guldborgsund. Allerede i 2010 var der en stor bestand ved Guldborgsund-området, og herfra gik udviklingen meget hurtig. I 2011 kunne Fiskeatlasset konstatere, at arten var en af de mest talrige fisk i Guldborgsund-området, og efter en stor kortlægningsindsats i de følgende år kunne det konkluderes, at spredningen til nye områder skete med omkring 30 km om året. I 2012 blev det estimeret, at bestanden i Guldborgsund var ca. 200 ton, og i 2013 fangede to rusefiskere i Guldborgsund ikke mindre end ca. 90 ton sortmundede kutlinger. De fleste andre

steder er bestandene mindre tætte, men lokalt er der en meget stor tæthed. Situationen er siden blevet, at arten er udbredt overalt ved Bornholm, omkring Lolland, Falster og Møn samt ved den sydlige del af Sjælland fra området ved Helsingør på nordøstsiden til Kalundborg-egnen på vestsiden. Desuden er den almindelig ved Langeland og Ærø, og der er også en række fund fra Fyn (både Nordfyn, Østfyn og Sydfyn) samt nær Als. I 2022 blev den også fanget flere gange i Randers Fjord, og her er den senere fundet adskillige gange samt i Gudenåen (og Nørreå). Disse fangster var overraskende, da lokaliteten ligger mere end 100 km fra de nærmeste andre findesteder. Udover fangsterne i havet er den sortmundede kutling også fundet i mange af de vandløb, der munder ud på steder, hvor den findes i havet samt i et tilløb til Isefjorden, hvorfra den ikke kendes marint. Flere gange er den også fundet i søer.

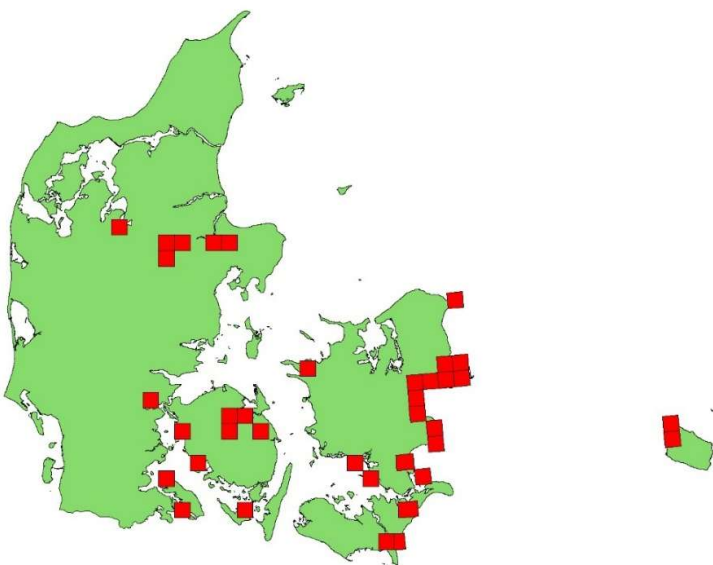
Registreringer af sortmundet kutling i Danmark (2008-2024). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Registreringer i 2025

Der er ikke gjort nogen større systematisk feltindsats fra Fiskeatlassets side for at kortlægge artens udbredelse i 2025, så mange af de steder, hvor den tidligere er fundet, er den ikke registreret dette år. Der er dog intet, der tyder på, at den nogensinde forsvinder fra vandområder, hvor den først har etableret sig, og selvom der nogle steder er tegn på en vis tilbagegang i forhold til lige efter invasionen, viser Fiskeatlassets undersøgelser, at den fx stadig er talrig. Det formodes, at den er vidt udbredt i fx det Sydfynske Øhav, hvor forholdene passer arten godt, og hvis den ikke allerede er etableret ved den østlige del af Sønderjyllands kyster (især i fjordene), sker det snarligt. Begge steder rummer nemlig dens foretrukne habitat – store, beskyttede områder, hvor vandet er lavt og med gode skjul.

Udbredelsen øges stadig, og i 2025 blev den bl.a. fundet ved det nordlige Als, i Kolding Fjord og ved Vestfyn, hvor den ikke var registreret i forvejen. Den blev også genfundet i en betydelig tæthed i Randers Fjord samt et stykke op i både Gudenå-systemet og Alling Å. Arten er også for første

gang fanget i Limfjorden (Hjarbæk Fjord) i 2025. Tidligere var den dog registreret med eDNA i Limfjorden flere gange (Tøttrup et al. 2021), men registreringer fra eDNA er ikke vist på kortet. Overordnet set ser spredningshastigheden ud til at være aftaget noget i forhold til årene lige efter de første fund. Dette kan skyldes, at arten nu spredes til områder, hvor der er flere rovfisk (trods nedgangen især torsk) end i de brakke, lavvandede områder i den sydøstligste del af landet. Der er dog ingen grund til at tro, at artens ekspansion stopper foreløbig, så i løbet af en årrække må man forvente at finde sortmundede kutlinger i hele den østlige del af landet og måske også sporadisk i de vestjyske fjorde. På de mest vindeksponerede kyster (især Vestkysten) bliver den sortmundede kutling formentlig aldrig talrig, da der mangler egnede skjulesteder.

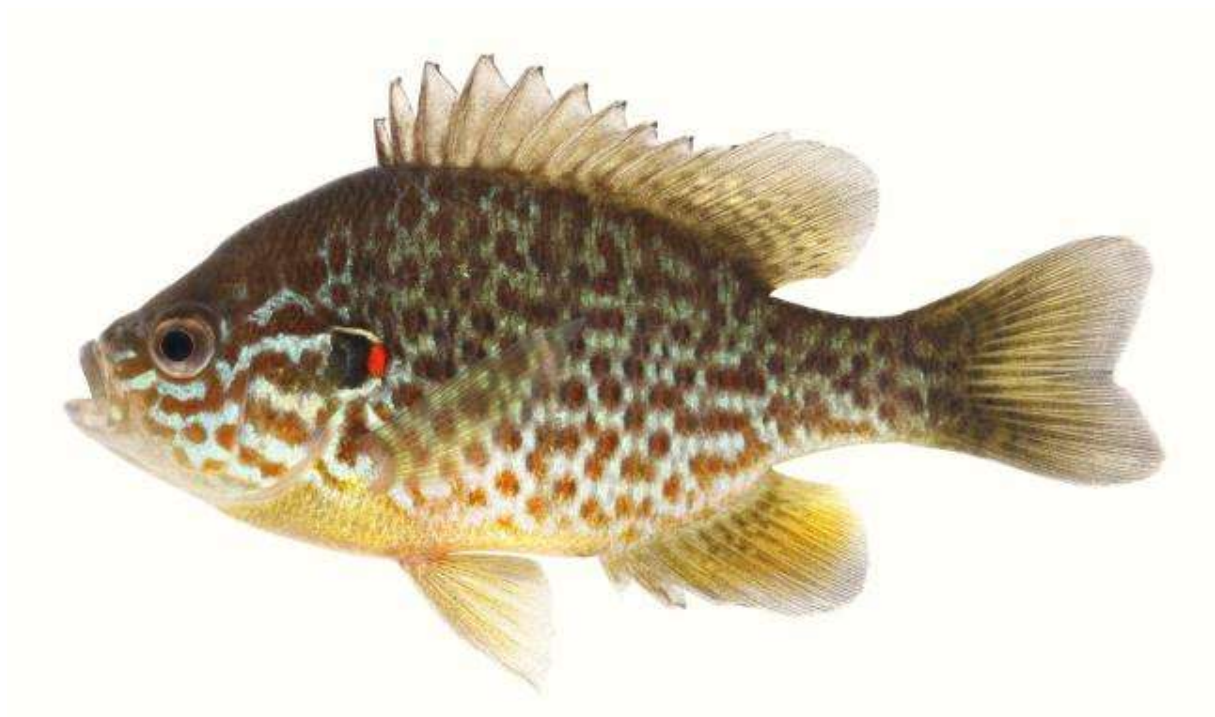

Registreringer af sortmundet kutling i Danmark (2025). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Artens betydning i Danmark

Den sortmundede kutling regnes som den mest invasive fiskeart, der nogensinde har etableret sig i Danmark, og det synes indlysende, at en art, der optræder i så stor en tæthed, påvirker både andre arter og økosystemet som helhed. Der er imidlertid ikke ret meget konkret viden om, hvilke konsekvenser artens indtog i vores farvande har haft. Direkte prædation samt konkurrence om føde og plads/skjul formodes at have en stor negativ indflydelse på hjemmehørende kutlinger – især på sortkutling, der har omtrent samme levevis – men også på arter som fx skrubbe, ålekvabbe og ål. Der er også frygt for, at fjordrejebestandene kan blive negativt påvirkede. Både studier af føden og forekomsten af smådyr i hårdt ramte danske områder har vist, at små muslinger og snegle er det vigtigste bytte, og i Guldborgsund så man allerede i 2012 tegn på, at de invasive kutlinger havde ædt hovedparten af biomassen af disse, så de sultede og havde en lav vækstrate sammenlignet med 2010. Sortmundede kutlinger kan også påvirke selve levestedet, for de graver i bunden, så planter kan rives løs og sediment bliver resuspenderet. For større rovfisk (fx torsk og brakvandsgedder), der har kutlinger som bytte, kan der dog være fordele forbundet med artens fremgang, for kutlingerne flytter biomasse fra små hvirvelløse dyr til energiholdigt fiskekød. Torskebestanden i Østersøen har det desværre meget dårligt, så der er ikke meget hjælp at hente fra den kant. Også sæler og skarver har kutlingerne på menuen, men de er næppe i stand til at nedbringe antallet markant. Udryddelse af arten kan naturligvis ikke lade sig gøre, men lokalt kan bekæmpelsesfiskeri og styrkelse af rovfiskebestandene sandsynligvis medbringe dens påvirkning af omgivelserne.

Almindelig solaborre (*Lepomis gibbosus*)

Almindelig solaborre fra gadekær i København, sommer 2017. © Henrik Carl.

Beskrivelse

Den almindelige solaborre har en høj, sammentrykt krop. Den piggede forreste rygfinne er sammenvokset med den blødstrålede bageste rygfinne. Et godt kendetegn er, at gællelåget ikke har nogen pig bagtil, men i stedet en såkaldt "ørelap". Ørelappen er som oftest sort med en hvid kant og en rød plet bagest, men den kan også blot være samme farve som kroppen. Kroppen er spættet i forskellige gule, brune, grønne og blå farver, mens bugen er gulbrun. Arten kan opnå en størrelse på op til ca. 40 cm, men så stor bliver den langt fra herhjemme, hvor den kun bliver ca. 20 cm.

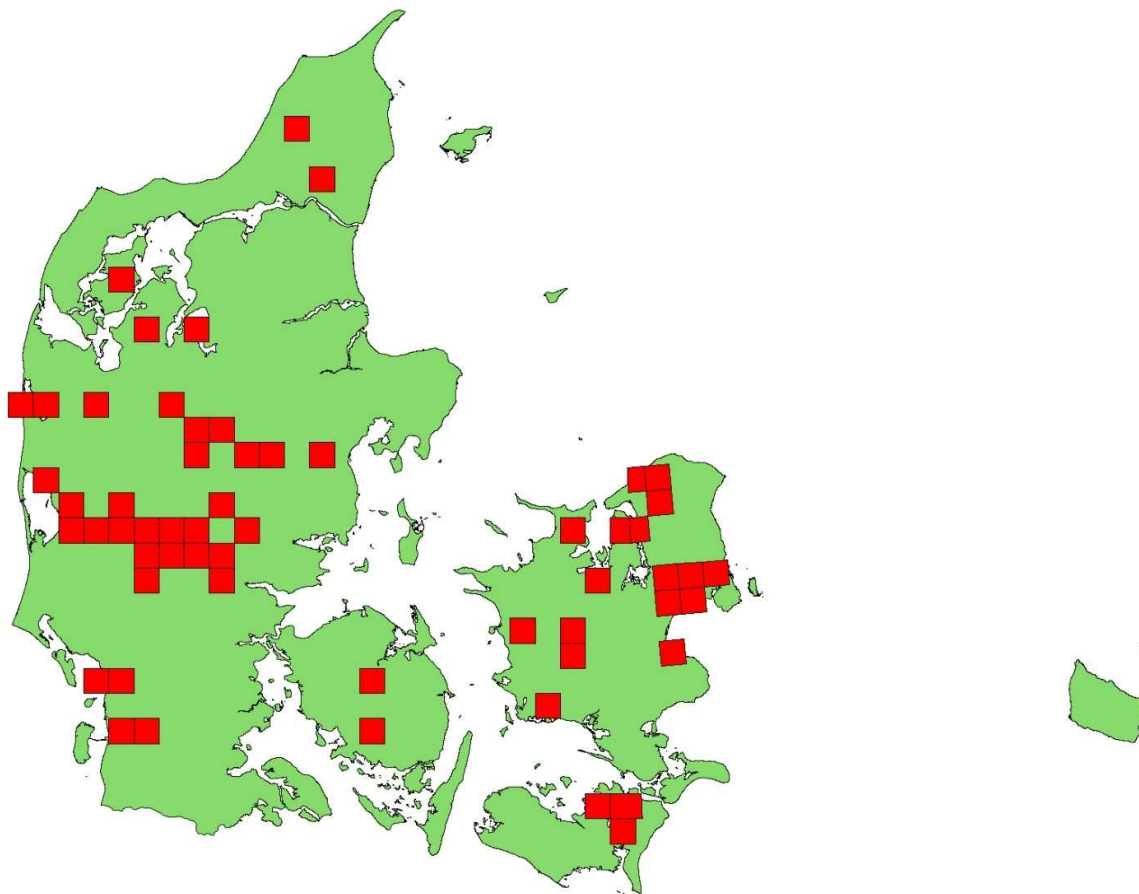
Overordnet udbredelse

Solaborren stammer fra Nordamerika, hvor den oprindelig var udbredt i den østlige halvdel fra det sydlige Canada til North Carolina i USA. Med menneskets hjælp er den spredt til andre dele af Nordamerika, og den er desuden spredt til Sydamerika, Asien, Afrika og Europa. I Europa er den primært indført som prydfisk i akvarier og havedamme, og den har etableret bestande i mindst 28 lande.

Historisk udbredelse i Danmark

Arten blev første gang registreret i naturen herhjemme omkring 1982, da et eksemplar blev fanget i en ruse i den nedre del af Skjern Å. Først i 2003 blev arten registreret igen, da ca. 50 stk. blev sat ud i en jysk put-and-take-sø med det formål, at de skulle bekæmpe karpelus i søen. Solaborrerne forsvandt dog angiveligt fra søen igen, da der senere blev udsat gedder. Efterfølgende er arten registreret i yderligere knap 30 put-and-take-søer, og den findes sikkert endnu flere steder. På trods af, at solaborrer hugger på mange af de agn, som lystfiskerne bruger til at fange søernes udsatte ørreder, er det sjældent, at der offentliggøres fangster af solaborrer, så de kan sagtens leve uopdaget på selv velbesøgte steder. I mange af put-and-take-søerne er der opstået ynglebestande, og flere

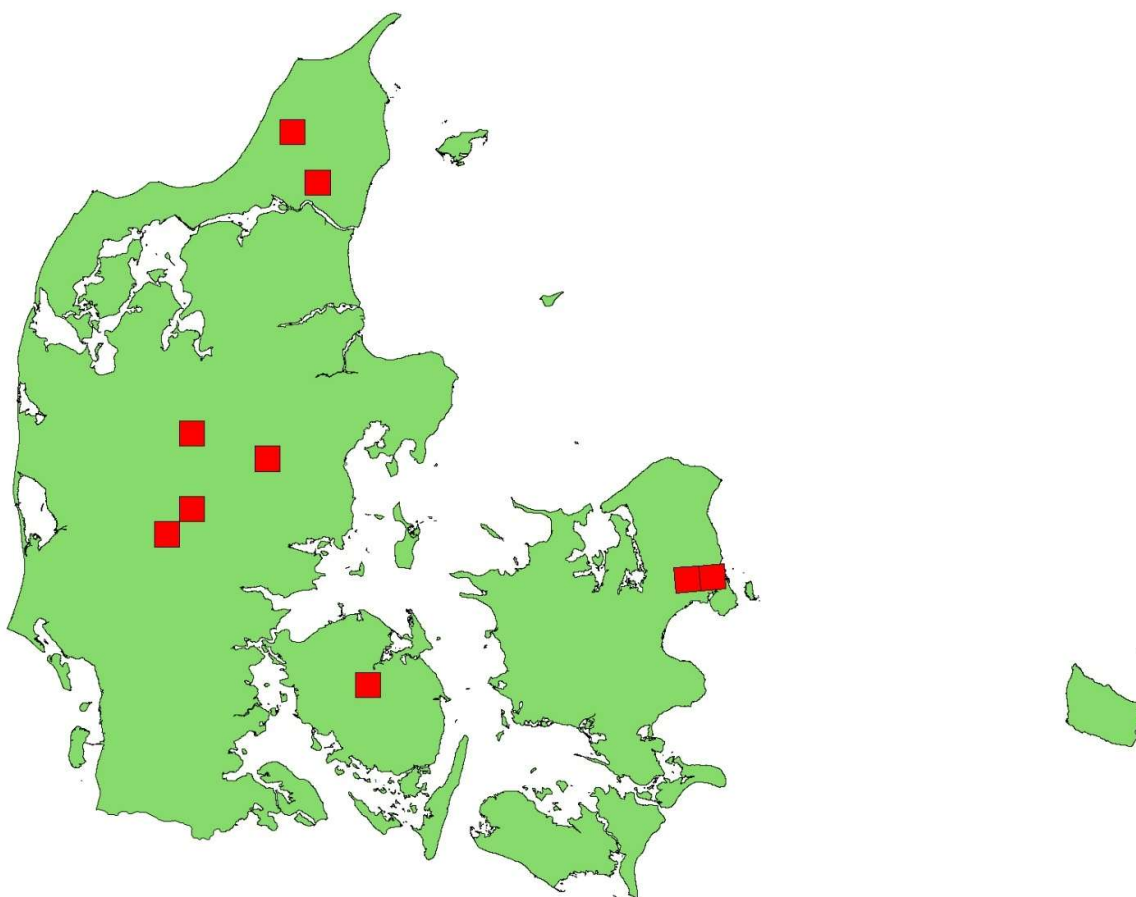
steder er der fundet en meget stor tæthed af solaborrer. I forbindelse med en undersøgelse i en midtjysk put-and-take-sø i 2006 blev der fx fanget næsten 600 solaborrer. Arten er også fundet i en række gadekær, mindre vandhuller og egentlige søer, og også her er der ofte tale om ynglebestande. Endvidere er der gjort enkelte fangster i flere jyske åsystemer. Arten er således fanget i Ribe Vesterå i 2007, i Skjern Å-systemet i 2010, 2016 og 2021 samt i Brøns Å i 2012 og 2022. I 2023 blev den fanget i udløbet af Funder Å i Ørnsø, og i 2024 blev den fanget i Tingsted Å-systemet på Falster. Solaborren er i 2021 desuden fanget i Feldsted Kog (Nissum Fjord) – den eneste kendte fangst fra havet.

Registreringer af almindelig solaborre i Danmark (1982-2024). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Registreringer i 2025

I 2025 er der kun gjort en lille målrettet indsats for at få bekræftet, om solaborren stadig findes på de lokaliteter, hvor den tidligere er fundet. Ved en kombination af egne undersøgelser, kontakt til søejere og lystfiskere samt overvågning af forskellige fora på internettet er det lykkedes at få forekomsten bekræftet på seks steder, hvor arten var kendt i forvejen, og det er desuden lykkedes at finde frem til to nye lokaliteter – en bæk nær Brande og en sø nær Vodskov. I modsætning til tidligere er de fleste af fundstederne ikke put-and-take-søer, men dog stadig stærkt menneskepåvirkede lokaliteter. Der er heldigvis stadig ikke fundet større bestande i ”den vilde natur”, men med artens fortsatte spredning er det nok blot et spørgsmål om tid.

Registreringer af almindelig solaborre i Danmark (2025). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Artens betydning i Danmark

Der er ikke ret meget viden om artens betydning i vore søer, for det er primært i vandhuller, gadekær og put-and-take-søer, at den er blevet talrig, og forholdene her afspejler sjældent, hvordan den vil klare sig på steder med en "naturlig" sammensætning af hjemmehørende fiskearter. Det formodes, at den klarer sig mindre godt på steder med større bestande af rovfisk som gedder og aborrer. Solaborren lever af orme, krebsdyr, bløddyr, insekter, småfisk og fiskeæg, og på de lokaliteter, hvor der er opstået tætte bestande, kan solaborrerne formentlig udøve en betydelig konkurrence med andre arter med samme fødevalg. De vil formentlig også kunne påvirke antallet af byttedyr. Solaborrer kan også rent fysisk konkurrere om pladsen, for hannerne vogter deres territorier (reder) meget energisk og jager andre fisk væk. Etableringen af reder i bunden, kan muligvis også påvirke vandplanterne negativt, da fiskene som regel rydder reden helt for plantemateriale og skaber en bar plet på bunden.

Solaborren har ry for at være god til at æde karpelus, der kan være et problem for ørrederne i put-and-take-søerne, og det er hovedgrunden til, at den findes i naturen herhjemme. Om den virkelig er effektiv til at fjerne karpelusene, står lidt hen i det uvisse. Fremover må det forventes, at den ulovlige praksis med udsætning i put-and-take-søerne begrænses meget, for i 2019 kom arten på EU's liste over forbudte arter. Trods forbuddet er arten dog set til salg ved flere lejligheder i 2020, 2021 og 2023 – både i butikker og hos private. Udryddelse af de eksisterende ynglebestande vil

være en meget vanskelig opgave, så solaborren er kommet for at blive. Dette understreges også af, at de som regel opdages nye ynglebestande hvert år.

En solaborre-han vogter sin rede i en (nu nedlagt) nordsjællandsk put-and-take-sø. © Henrik Carl.

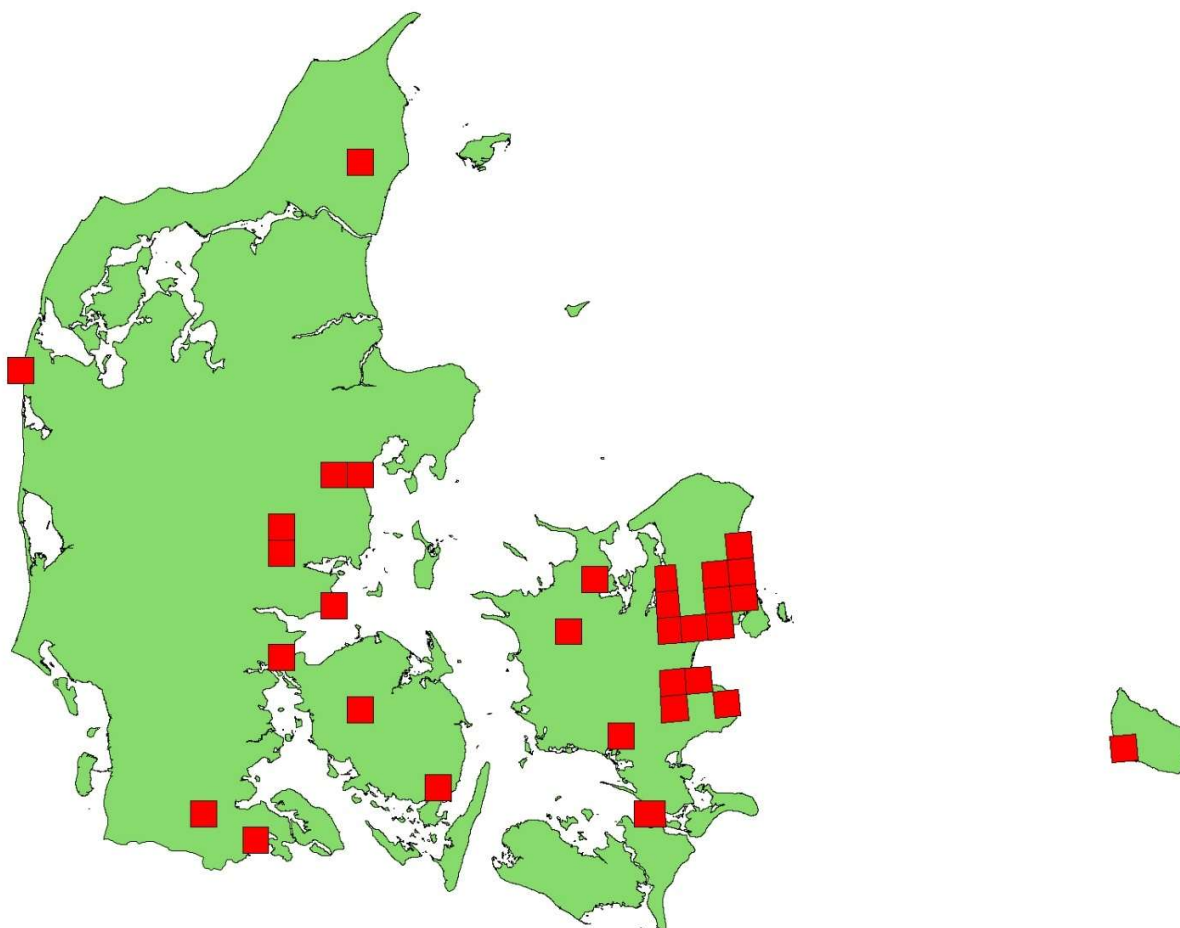
Hybrider

Gennem tiden er en række hybrider, hvor den ene eller begge forældre er ikke-hjemmehørende, registreret i Danmark og i danske farvande. Hybriderne tilhører størfamilien (Acipenseridae), karpefamilien (Cyprinidae), laksefamilien (Salmonidae) og barsfamilien (Moronidae). Mange størarter kan hybridisere med hinanden, og på dambrugene har man længe eksperimenteret med at krydse forskellige arter. En del forskellige hybrider har kunnet og kan stadig købes i bl.a. havecentre, men det er meget usikkert, hvor mange forskellige størhybrider, der er endt i naturen, og det lader sig ikke umiddelbart undersøge, da en del af størarterne i forvejen minder meget om hinanden. I put-and-take-søerne er den såkaldte hviluga (hybrid mellem hvis stør og belugastør) en populær fisk, da den trives godt og bliver meget stor. Ved udgangen af 2025 fandtes den i otte put-and-take-søer. En anden hybrid, der er registreret i naturen herhjemme, er den såkaldte bester (hybrid mellem belugastør og sterlet). Den blev første gang sat ud i en put-and-take-sø i 2014, men der er ikke registreret genfangster af fiskene, som var meget små. I efteråret 2023 blev den sat ud i tre søer, og denne gang var der tale om større fisk, som klarer sig godt. I efteråret 2023 blev et mindre antal hybrider mellem diamantstør og sibirisk stør desuden sat ud i en håndfuld søer (registreret adskillige gange siden), og ved samme lejlighed blev 15 hybrider mellem diamantstør og kortsnudet stør sat ud i en put-and-take-sø.

Bester (hybrid mellem belugastør og sterlet) fra sø på Vestsjælland, sommer 2025. © Henrik Carl.

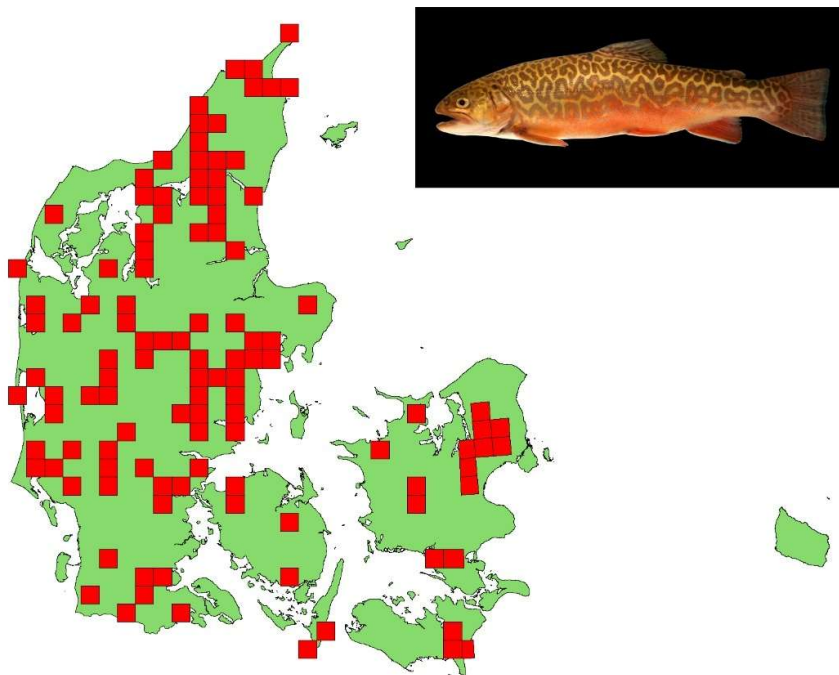
Blandt de ikke-hjemmehørende karpefisk kan karpen danne hybrider med både den hjemmehørende karusse og den ikke-hjemmehørende sølvkarusse. Især den førstnævnte er kendt fra et større antal lokaliteter (se udbredelseskortet), mens den anden er gået under radaren, ligesom sølvkarussen selv var det, indtil Fiskeatlasset påbegyndte kortlægningen af udbredelsen. Hybrider mellem karper og sølvkarusser kendes nu fra enkelte vande, men forekomsten er formentlig mere omfattende, end man skulle tro.

Registreringer af karpekarusse i Danmark gennem tiden. Udtræk fra Fiskeatlassets database.

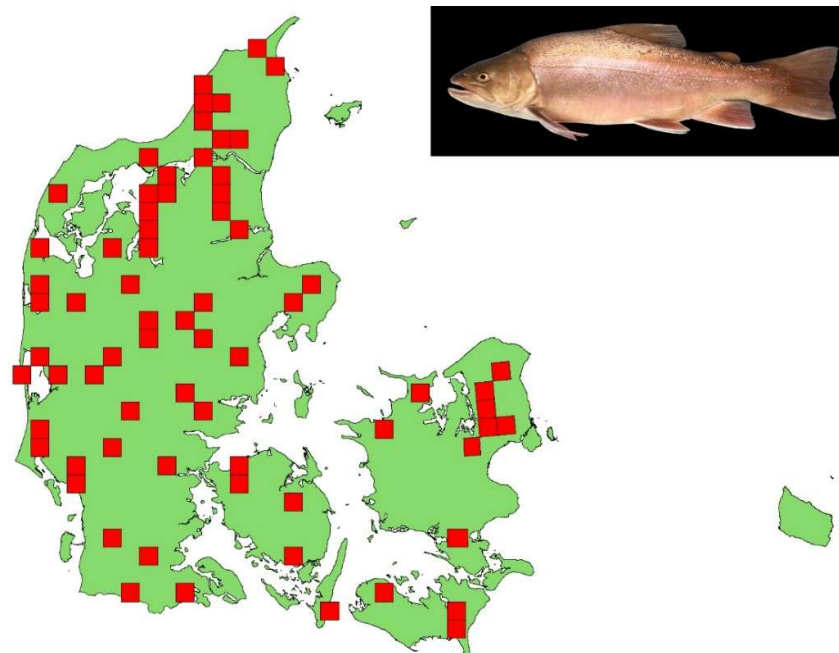
Der har længe været tradition for at forsøge sig med opdræt af hybrider i ørreddambrugene. Særligt den såkaldte brødding, der er en hybrid mellem en fjeldørred og en kildeørred er blevet og bliver stadig opdrættet på mange dambrug. Da de kan være næsten umulig at kende fra forældrearterne, der også minder meget om hinanden, er den behandlet samme med disse.

En anden forholdsvis almindelig ørredhybrid er tigerørreden (en variant kaldes leopardørred), der er en krydsning mellem en ørred og en kildeørred. Den blev første gang registreret i naturen herhjemme i 1931, da et eksemplar blev fanget i et tilløb til Vejle Å. I 1990'erne begyndte udsætninger i put-and-take-søerne, og det er en udvikling, der er taget til i de senere år. I de seneste ca. 10 år er den også registreret i en række vandløb, i flere søer og i havet. En del fund kan kobles til udslip fra dambrug ved åerne, men en del fangster bunder i, at en jysk hobbyopdrætter i en periode foretog en række ulovlige udsætninger. Endelig blev et større antal tigerørreder ved en fejl sat ud i Aarhus Å og Egå i april 2020 sammen med havørredsmolt. En del af disse tigerørreder er efterfølgende registreret i havet, men tigerørreder fra andre år er også registreret nogle få gange i havet. I 2025 blev et større antal fanget i Dybvad Å, hvilket tydede på et udslip i nærheden.

Registreringer af tigerørred i Danmark gennem tiden. Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Sølvørreden, der er en hybrid mellem en ørred og en fjeldørred, er siden 1990'erne fra tid til anden blevet udsat i put-and-take-søerne sammen med andre "specialørreder", men generelt har det været i et meget lavt antal. I 2024 og 2025 har der imidlertid været en kraftig stigning i registreringerne. Den er kun registreret i "den vilde natur" få gange. I 2014 skete et udslip fra et dambrug ved Haderup Å, og i 2025 blev et større antal fanget i Dybvad Å (og i Limfjorden), hvilket også tydede på et udslip i nærheden.

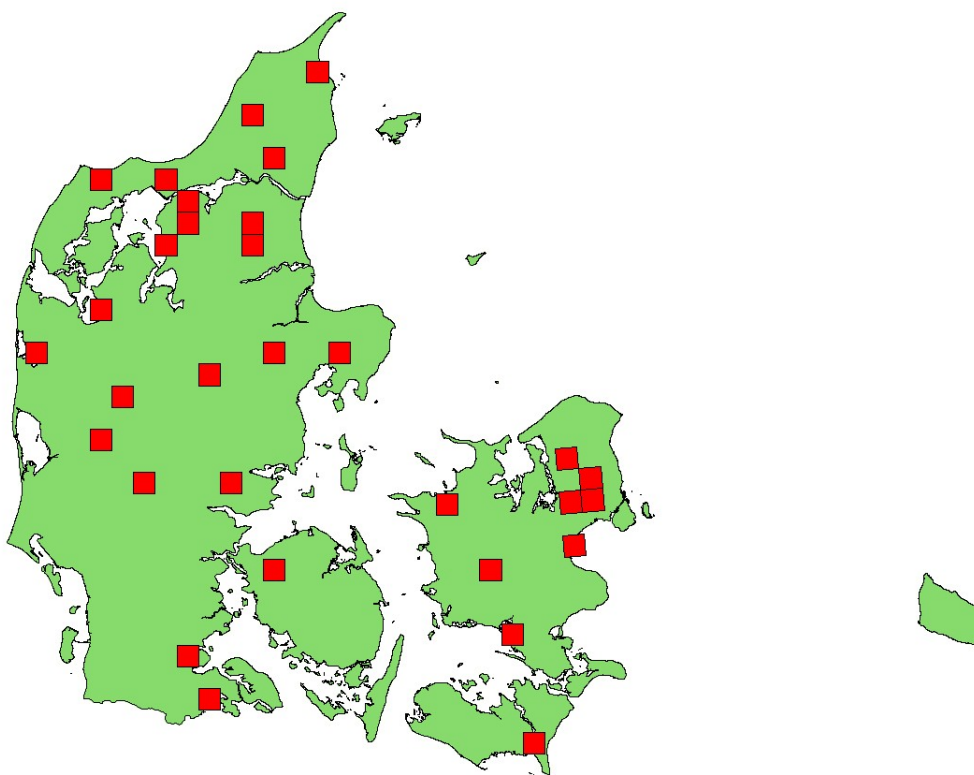

Registreringer af sølvørred i Danmark gennem tiden. Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Den seneste ørredhybrid, der har fundet vej til put-and-take-søerne, er den såkaldte regnbuerødding (en hybrid mellem en regnbueørred og en fjeldørred). Hybriden er de seneste år blevet opdrættet på et nordjysk dambrug og sat ud i en længere række af put-and-take-søer – flest i Nordjylland. Opdrættet er imidlertid stoppet fra foråret 2025.

En hybrid, der har fået en del opmærksomhed blandt lystfiskere i put-and-take-søerne siden de første udsætninger i sensommeren 2021, er solskinsbarsen, der er en krydsning mellem to nordamerikanske arter: hvid bars (*Morone chrysops*) og stribet bars (*Morone saxatilis*). I 2021 blev den sat ud i fire put-and-take-søer, i 2022 blev den sat ud i 21 put-and-take-søer, og i 2023 blev den registreret i godt 30 put-and-take-søer. Opdræt og udsætning af hybriden er stoppet i 2023 som følge af for høje produktionsomkostninger, men der er stadig registreret fangster i 14 put-and-take-søer i 2024 og 6 put-and-take-søer i 2025 fra de foregående års udsætninger. Dette formodes at fortsætte højst et par år endnu med en kraftig nedadgående tendens.

Der er tale om en steril hybrid, så der er ikke fare for naturalisering. Det er samtidig en forholdsvis varmekrævende art, der opdrættes i et indendørs, opvarmet anlæg, så der var fra begyndelsen tvivl om, hvorvidt den kunne klare sig udendørs om vinteren. Overlevelsen i vintrene fra 2021 til 2025, har dog været ganske høj. Antallet af fangster i vinterhalvåret har imidlertid været meget lavt, så det ser ikke ud til, at fiskene tager føde til sig, når vandet er koldt. Det er en hybrid, som kun har været sat ud i den varmeste del af året, og som trods sit ry for at være en glubsk rovfisk næppe får den store indflydelse på andre arter, så længe den blot sættes ud i put-and-take-søerne. Fiskeatlasset følger de udsatte fisk tæt for at blive klogere på bl.a. betydning for andre arter.

Registreringer af solskinsbars i Danmark (2021-2025). Udtræk fra Fiskeatlassets database.

Solskinsbars dukkede op på put-and-take-markedet i 2021 og blev hurtigt blevet ganske populær. Nu er den på vej ud igen. © Henrik Carl.

Referencer

Carl, H. 2020a. Ikke-hjemmehørende fisk i Danmark – status 2019. Rapport til Miljøstyrelsen, Arter og Naturbeskyttelse nr. 2020_1. ISBN: 978-87-87519-91-5.

Carl, H. 2020b. Ikke-hjemmehørende fisk i Danmark – status 2020. Rapport til Miljøstyrelsen, Arter og Naturbeskyttelse nr. 2020_2. ISBN: 978-87-87519-93-9.

Carl, H. 2021. Ikke-hjemmehørende fisk i Danmark – status 2021. Rapport til Miljøstyrelsen, Arter og Naturbeskyttelse nr. 2021_1. ISBN: 978-87-87519-94-6.

Carl, H. 2023. Ikke-hjemmehørende fisk i Danmark – status 2022. Rapport til Miljøstyrelsen, Arter og Naturbeskyttelse nr. 2023_1. ISBN: 978-87-87551-99-7.

Carl, H. 2024. Ikke-hjemmehørende fisk i Danmark – status 2023. Rapport til Miljøstyrelsen, Arter og Naturbeskyttelse nr. 2024_1. ISBN: 978-87-87519-98-4.

Carl, H. 2025. Ikke-hjemmehørende fisk i Danmark – status 2024. Rapport til Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø nr. 2025_1.

Carl, H. & Møller, P.R. 2012 (red.). Atlas over danske ferskvandsfisk. Statens Naturhistoriske Museum.

Carl, H. & Møller, P.R. 2026 (red.). Atlas over danske saltvandsfisk. Statens Naturhistoriske Museum.

Møller, P.R. & Carl, H. 2023. Fiskeatlasset lever og har det godt. Habitat 26: 62-69.

Tøttrup, A.P., Svenningsen, L., Rytter, M., Lillemark, M.R., Møller, P., Knudsen, S.W. 2021. Citizens in the Lab: Performance and Validation of eDNA Results. Citizen Science: Theory and Practice, 6(1): 35.